

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

ABDULAHAD NÛRİ VE DİVANININ TENKİTLİ METNİ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIRIM

Hazırlayan
Nilüfer ÇELİK

ELAĞIĞ

1999

ELAZIĞ YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

T 89516

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

ABDULAHAD NÛRİ VE DİVANININ TENKİTLİ METNİ

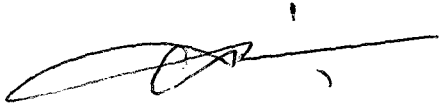
Yüksek Lisans Tezi

k1

Bu tez / /1999 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIRIM

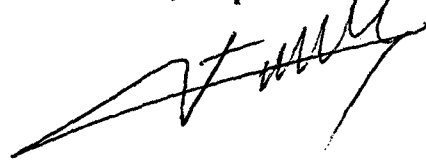
Üye

Prof. Dr. Sabahattin KULŞURK

Üye

Doç. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ABDULAHAD NÛRÎ VE DİVANININ TENKİTLİ METNİ

Nilüfer ÇELİK

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Sayfa: 162

Abdulahad Nûri, 17.y.y.'da yaşamış mutasavvıf bir şairdir. Sanatı ikinci planda tutmuş, bulunduğu konum gereği şiiri irşad aracı olarak kullanmıştır.

Abdulahad Nûri hemen hemen her nazım şekil ve türüne yer vermiş, aruzun bahirelerinden istifade etmiş, genel anlamda vezne hakim olmuş, redif tam ve yarım uyağı şiirlerinden ahenk unsuru olarak kullanmış, iç kafiye'nin yer aldığı musammat gazellere yer vermiş, sosyal hayattan da bahsettiği şiirlerinde sade bir dil kullanmış, kısa terkip ve deyimlere yer vermiş, eski Türkçe olan bazı kelimeler de kullanmak suretiyle divanını oluşturmuştur.

Sonuç olarak mutasavvıf ve şair olan Abdulahad Nûri'nin Divanı ve tenkitli metni oluşturulmak suretiyle bu eserin yeni yazıya çevrimi yapılmıştır.

Abdulahad Nûri'nin divanı gözönünde bulundurularak hayatı ve edebi şahsiyeti ortaya konmuş bu suretle eski Türk Edebiyatı şairleri arasındaki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mutasavvıf Şair, Abdulahad Nûri

SUMMARY

High Bachetor's Degree Thesis

ABDULAHAD NURI'S DIVAN AND FIXED TEXT

Nilüfer ÇELİK

Fırat Üniversity

The İnstitute of Social Sciences

Department Of Türk Language And Litereatve

Page: 162

Abdulahad Nûri who lived in the 17 th Century is a mystic writer. In his art became a matter of secondary importance for him and used his poems for giving recommendation.

Abdulahad Nûri used, appoxi mately, every kind of verse in his poems and benefitted from classical ottomon poetry and controlled meter, poetry, in general. He also used rhyme, and semi-rhyme in his poems as an accord. In his social life he used a plain language, a short combination and idioms in his poems. By using some old Turkish words and expressions he contituted his divan.

As a result Abdullahad Nuri's divan and fixed text has been formed and translated into the new language.

Keeping in mind his divan, Abdulahad Nuri's life, his literary personality has been brought up and owing to this, his place has been determined among the other old Turkish literature writers.

Key Words: Mystic, Abdulahad Nuri

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	II

I. GİRİŞ

ABDULAHAD NÛRÎ	III
A- HAYATI.....	III
B- EDEBÎ KİŞİLİĞİ	X
1.Din ve Tasavvuf (Şiirlerinin Muhteviyatı).....	X
a. Allah	XI
b. Peygamberler	XII
c. Meşhur sofiler	XV
d. Târihi Şahsiyetler	XVI
e. Âyet ve Hadisler	XVI
2. Şiirinin Şekil Özellikleri	XXVI
3. Dil ve Uslûbu	XXX
4. Etkilediği ve Etkilendiği Şairler	XXXII
5. Devrin Sosyal Olaylarına Bakışı.....	XXXVII
C. ESERLERİ	XXXIX
D. METNİN TENKİDİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR.....	XL
E.KARŞILAŞTIRILAN NÜSHALAR.....	XLIV
F.METNİN İMLASI İLE İLGİLİ HUSUSLAR.....	XLVI
G.KISALTMALAR	XLVII
H.TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	XLVIII
I.BİBLİYOGRAFYA	XLIX

II. METİN

1.KASİDELER	1
2.MUSAMMATLAR	9
3.GAZELLER.....	56
4.KİT'A VE NAZIMLAR.....	158
5. MÜFREDLER (BEYİTLER)	160
6.ARAPÇA VE FARŞÇA ŞİİRLER	162

ÖNSÖZ

Genel olarak mutasavvıfların büyük bir bölümünün şair olduklarına ve tasavvufun hikmetli sözlerini şiirle ifade ettiklerine şahit olmaktayız. Şiir ve tasavvuf duygu dünyasının derinliklerinde bir noktada kesişmektedir. Bu, belki de her ikisinin de temelini oluşturan insandaki "arayış" hissinin bir sonucudur

Halvetî şeyhlerin ileri gelenlerinden biri olan Abdulahad Nûri, döneminin zahiri ve bâtinî ilimlerinde de ehil bir kişidir. Bulunduğu konum gereği irşad vazifesiyle meşgul olmuş ve bu sahada eserler yazmıştır. Eserleri arasında bir de divan bulunmaktadır. Gerek yaşadığı dönemde, gerekse edebiyat tarihi içerisinde şairlik yönüyle ilgili olarak fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Konumuz olan divanda da sanat yönünün pek öne çıkmadığı görülmektedir. Şiirlerinde genel olarak vahdet temasını işlemiş, ilahiler yazmış ve birçok tasavvuf ehlinin yaptığı gibi şiiri bir irşad aracı olarak kullanmıştır.

Çalışmamızın esasını Abdulahad Nûri divanının tenkidli metni oluşturmaktadır. Bu çerçevede İstanbul Üniversitesi Kütühanesi'nde bulunan 5 nüshadan mikro filmlerini almak suretiyle faydalandık. Ancak kapak, boyut, istinsah tarihi, müstensihi vs. gibi her hangi bir kayda rastlayamadık. Divan tertibinde Ü₁ ve Ü₂ olarak adlandırılan en zengin iki nüshayı esas aldık. Metin tenkidini, kaside, musammat, gazel(ilahi), kıt'a ve nazım müfred ile Arapça, Farsça olarak gruplandırdığımız şiirler üzerinde yaptık. Musammat grubunda yer alan şiir türlerinin hepsini "M" harfi ile gösterdik.

Metin tenkidinde şimdiye kadar yapılan çalışmaları örnek alarak, sağlam bir metin ortaya koymaya çalıştık. Yanlış ve eksiklerin bulunacağı muhakkaktır. Dikkatlerimizden kaçan bu hataların hoş görüleceği ümidiyle, beni böyle bir çalışmaya sevk eden, yardımlarını esirgemeyerek çalışmamın başından bu yana sabırla bana destek olan sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIRIM'a teşekkür ederim.

Nilüfer ÇELİK
ELAZIĞ-1999

I. GİRİŞ

ABDULAHAD NÛRÎ

A-HAYATI

Abdulahad Nûri, H.1003 (1594-95)¹ yılında dünyaya geldi. Aslen Sivasslı olan² Abdulahad Nûri, adının bir kısmı olan Nûri'yi mahlası olarak kullanmıştır. Kaynaklarda, onun baştan ayağa nûr ve dünyanın her tarafında kerâmet göstererek nurunu bütün dünyaya yaymasından dolayı bu ismin onun mahlası haline geldiği anlatılmaktadır.³ Babası Ebil-berekât İsmâil Efendi'nin oğlu Muslihiddin Mustafa Safâyi Efendi'dir.⁴ Eşrâftan, ilmiyle âmil olan kâmil bir kişi olup, kadılar sınıfındandır.⁵ Abdulahad Nûri'nin dedesi İsmail Efendi, Şemseddin Sivâsî'nin biraderi olup, fıkıhtan Mültekâ'yı şerh etmiştir.⁶ Annesi ise Şemseddin Sivâsî'nin ağabeyi Muharrem Efendi'nin kızıdır. Abdülmecid Sivâsî'nin de kızkardeşidir.⁷

Üç dört yaşlarında babasını kaybettiği için dayısı Abdülmecid Sivâsî tarafından yetiştirildi.⁸ Dayısı Abdülmecid Sivâsî III. Mehmet'in daveti üzerine İstanbul'a gelirken yeğenini de beraberinde getirdi. Abdulahad Nûri, mükemmel bir tahsil gördükten sonra Abdülmecid Sivâsî'ye intisap etti. Ancak elimizdeki kaynaklarda hangi âlimlerden ders aldığı hakkında bilgi bulamıyoruz. Zâhirî ve bâtinî ilimlerden icazet alarak irşad vazifesiyle dayısı tarafından Midilli'ye gönderildi⁹. Orada bir müddet ilim ve tarikatının yayılmasıyla meşgul olduktan sonra 1032 (1622-23)'de İstanbul'a gelerek Mehmet Ağa Tekkesi şeyhliğine, Şeyh Sinan Efendi'den sonra geçti.¹⁰ Zahirî ve bâtinî ilimlerdeki üstün yeteneği herkes tarafından kabul görmüştür.

Bilûp aḥkâm-ı rû'yâyı vü fetvâyı vü takvâyı

Ola evşâfuñı akvâlûñı a'mâlûñı muşlih (G-23/2)

¹ Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt III, s. 47

² Osmanlı Müellifleri, I, İstanbul, 1918, s.51

³ Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyiller, Cilt III, s. 47

⁴ Sicill-i Osmânî, Cilt III, s. 294

⁵ Osmanlı Müellifleri, Cilt I, s. 51

⁶ Osmanlı Tarihi, Cilt I, s. 351

⁷ B.T.K., Cilt 6, s. 35

⁸ A.g.e., Cilt 6, s. 35

⁹ A.g.e., Cilt 6, s.35

¹⁰ Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 47

Zahirî ve bâtinî ilimlerdeki üstün yeteneği kendisine ait yukarıdaki beyitte de ortaya konulmaktadır. Dayısı Abdülmecid Sivâsî Hazretleri'nin Abdulahad Nûri'nin hayatında önemli bir yeri vardır. Zira onun tarafından yetiştirilmiş, ondan hilâfet almış ve onun gibi muhterem bir zatın damadı olmak suretiyle ona yakınlığını daha da arttırmıştır.¹¹

Abdülmecid Sivâsî, amcası Şemseddin Sivâsî'den sonra Sivas'ta Şeyh iken III Mehmet'in daveti üzerine İstanbul'a gelerek Çarşamba'da Mehmet Ağa tekkesinde Şeyhlik etmiş ve yetmiş sekiz yaşında iken 1049 (1639-40)'da vefat ederek Eyüp'te Nişancı mahallesinde kendisine temlik olunan bahçeye defn edilmiştir.¹² Abdülmecid Sivâsî şiirlerinde "Şeyhî" mahlasını kullanmıştır.

Bezm-i Sivâsî de hayrân olalum ey ‘abdâl

Gerçek erdür bize esrârı virür hayret-i ‘aşk (G-1/17)

Halvetî tarikatı şeyhi olan Abdülmecid Sivâsî'nin Abdulahad Nûri'nin hayatındaki etkisini yukarıda onun kendi ifadelerinde de görmekteyiz.

Abdulahad Nûri, daha sonra sırasıyla 1041 (1631-32) cemâziyel âhirede Osman Efendi yerine Fatih Camii Şerifi vâizliğine, 1052 (1642-43) yılında selefleri yerine Sultan Bayezid Camii Şerifinde kürsü şeyhliğine, 1057 (1647-48) yılında da Evliyâzâde Mustafa Efendi'den boşalan Büyük Ayasofya Kürsüsüne vaaz ve nasihat etmek üzere tayin olunmuştur. 1061 (1650-51) safer ayının ilk cumasında da vefat etmiştir.¹³

‘Âlemin mevti imiş hâk bu ki mevt-i ‘âlim

Fevtine itdi felekler de melekler de mâtem¹⁴

beytinde ifade edildiği gibi ölümü onu tanıyan herkesi çok üzmüş, binlerce seveni cenaze namazını kılmak üzere Fatih Camine gelmiştir. Abdulahad Nûri'nin

¹¹ Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 47

¹² Osmanlı Tarihi, Cilt II, s. 351

¹³ Sicill-i Osmânî, Cilt III, s. 294

¹⁴ Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 47

cenaze namazı,kendi tarikatine bağlı, Abdulbâki adındaki oğlu tarafından kıldırılmıştır.¹⁵

Abdulahad Nûri, Edirnekapısı haricinde Nişancı Camii yakınında şeyhi, Abdülmecid Sivâsî merhumun türbe-i şerifleri karşısına defn edildi. Zenginlerden Yûsuf Ağa'nın oğlu Mustafa Ağa adında bir zat ona güzel bir türbe yaptırmıştır.

Halifelerinden Feyzi Hasan Efendi tarafından söylenen aşağıdaki şiir onun vefat tarihini göstermektedir.

- 1- Terk-i dünyâ itdi kûşbu'l-vâşılîn
Ya'ni şeyhüm Hazret-i 'Abdu'l-'ahad
- 2- Nûr idi toğdı vü tolandı yine
Tuğdı kevnî zulmet ü firâkât meded
- 3- Bezm-i fânîden çeküp bir dem ayak
Oldı mest-i maḥbes-i 'âşk-ı şamed
- 4- 'Ayş-ı 'âlemden ferâğât eyledi
İtdi kurb-ı üns-i Mevlâyı sened
- 5- Feyziyâ didüm o dem târîhini
Gitdi bezm-i Cennete 'Abdu'l-'ahad¹⁶

Onun ölüm tarihini gösteren aşağıdaki diğer beyitler ise halifelerinden Şeyh Nazmi Muhammed Efendi tarafından söylenmiştir.

- 1- Pîrüm ki gavş-i a'zam kûşb-ı vahîd-i 'âlem
Şeyhü's-şuyûḥ-ı 'a'lem Hızr-ı reh-i hidâyet

¹⁵ Şakâyık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt III, s. 47

¹⁶ Şakâyık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 48

- 2- Zâhirde ‘ilm-i fetvâ bâtında ‘ilm-i takvâ
Bağır-ı muhîtt-i tefsîr fülk-i hadîs ü hikmet
- 3- ‘Allâme-i şerî‘at fehâmî-i tarîkât
Feyyâz-ı nûr-ı irfân vehhâb-ı remz -i vahdet
- 4- Müşkil-güşâ-yı deryâ hallâl-i fenn-i esmâ
Ol mazhar-ı müsemmâ ol âdem-i hakîkat
- 5- İdüp revân-ı pâkî pervâz bu cihândan
İklîm-i kurbı itdi hâtır-güzîn-i rahmet
- 6- Hâsretle Nazmî didüm târîh-i fevtin anuñ
‘Abdu’l-‘ahad Efendi olsun mukîm-i cennet¹⁷

Yüksek kemal ve irfanından dolayı oğlanlar Şeyhi İbrahim efendi Ö. 1065 (1654-1655) gibi ârif bir zât teberrüken kendisinden hilâfet almıştır. Şeyh Nazmi adındaki şair de ondan el almıştır.

Abdulahad Nûri, Halvetî tarikatine¹⁸ bağlı olup, aynı zamanda bu tarikatin şeyhlerindendir.

Bendinde kalma keşretin kulu ol ehl-i vahdetin

Destinde pîr-i halvetin mühr-i Süleymân gizlidür (G-36/4)

Abdulahad Nûri başlıca dört ana şubeye ayrılan bu tarikatin Şemsiyye koluna bağlıdır. Bu kolun kurucusu Şemseddin Ahmed bin Ebi'l-Berakât Muhammed bin Hasan ez- Zîlî Ö.1006 (1597-98)¹⁹ dir.

¹⁷ Şakâyık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 48

¹⁸ Osmanlı Müellifleri, I, İstanbul., 1918, s. 51

¹⁹ Selçuk Eraydın, Tasavvuf ve Tarikatlar, s. 407

Abdulahad Nûri'nin şeyhliği Kadızâdelerin amansız ve şuursuz hücumları zamanına tesadüf etmiş olmasına rağmen ilmi cepheden kendisine karşı çıkan olmamıştır.²⁰

Bu dönemde asıl ilmî mücadele Kadızâde ile Abdülmecit Sivâsî Efendi arasında olmuş, Halvetî şeyhlerinden bazılarının da ilmî risâleler yazarak bu mücadeleye katılmasıyla devam etmiştir.

Abdulahad Nûri'de "Tarikat-i Muhammediyye"ye karşı bir eser yazarak onun bazı kısımlarını tenkit ederken O'na mensup bazı kişiler de bu kitaptaki mevzu hadisleri ileri sürerek bu kitabı çürütmek istemişlerdir:

Fetvâ virenler gördiler tahrîme nâş bulmadılar

Ehline câiz didiler ey isteyen şâfi cevâb

Beş-altı yüzyıldan beri itmiş meşâyih pîrleri

Bulmuş delîlin her biri yazmışlar anda çok kitab

Bu yolda ehl-i i'tizâl evvel gelüp itmiş cidâl

Anlar yolın tutan ricâl bulmadılar râh-ı savâb

Çünkü çoğaldı ihtilâf âlim olan itmez hilâf

Câhil ider lâf (ü) güzâf nâ'ik olur her bir gurâb

Manşûs olanları koyan râh-ı ta'assubda olan

Nefs hevâsına uyan câhillere vardur 'ikâb

²⁰ İ.H.Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Cilt II, s. 351-61

Birgivi Mehmed Efendi'nin "Tarikat-i Muhammediyye" isimli eserini zâhiren kendilerine umde ittihaz ettikleri ve bazı vaizler bu kitabı ellerine geçirip kendi ipliklerini boyamalarına alet idüp sûreti Hak'dan görünmek sûretiyle menfaatle elde etmişlerdir.

Kadızâde; kurnaz ve haris bir şahsiyet olup halkın bunaltısından kargaşalıklarından istifade ederek kendisini şeriatın müdafî olarak gösterip halkı şer'e aykırı saydığı tarikatlere cephe aldırmağa muvaffak oldu. Pâdişâha kendi çıkarları için yanlış fetvâlar verdirdi. Kadızâdeliler asıl hasım oldukları tarikat ehlinin devran ve semalarını raks telakki edip raksın ise haram olmasına mebni müslümanlara vaazlarında bunları men etmelerini telkin eylediklerinde câhil halktan ekserisi bunların sözlerine uyarak Halvetiye, Mevleviyye vs. tarikat erbabına düşman olmuşlar ve bunları tefkirden başka tekkelerine gidenlerin bile küfürlerine hükmedecek kadar ileri varmışlardır.

Tafşîlin isterseñ eger Nûri'ye al sen haber

Aķvâli cem° itmiş ol er"vallahu a°lem bi's-sevâb"

*

(G-109/5,6,7,9,10,12)

Dîdeler hûn-bâr olup ağlar re°ayâ zâr (u) zâr

İtdi vaḥşîler gibi her biri seyr-i kühsâr

Baḥr u berde fitne vü âşûb oldu âşikâr

Zulm-i büldân bir yaña aḥvâl-i °ummân bir yaña (M-24/VII)

Râh-ı şer°î terk idüp bi'l-lâhi °isyân itdiler

Dâr-ı İslâm'ın esâsın cümle vîrân itdiler

Şer°i tebdîl eyleyüp kânûna tuḡyan itdiler

Ehl-i dîvân bir yaña ahkâm-ı Kur°ân bir yaña (M-24/VIII)

Abdulahad Nûri'ye ait yukarıdaki beyitler o dönem tekke ve tarikat mensupları arasında çıkan kavganın boyutlarını ortaya koymaktadır.

Kaynaklarda Abdulahad Nûri'nin ilmî özelliklerinin yanında kerâmetlerinden de bahsedilmektedir. Şeyh Nazmi Efendi "Hediyyetü'l İhvân" adlı eserinde, onun kerametiyle ilgili şöyle bir kıssa anlatır:

Günlerden bir gün Rumelihisarı civarında Aziz Hazretleri , müridleri ile birlikte oturuyorlardı. Ansızın derviş bir sâil ortaya çıkıp " Allah(C.C) için bir şey" diyerek yakındı. O anda Aziz Hazretleri'nin yanında para namına bir şey bulunmadığı için yanındaki ihvanına hitap ederek "Sâile yardımcı olunuz" dedi. Sâil olan derviş şöyle dedi: "Evliyâullah toprağı altın yapar. Bende senden bunu istiyorum" dedi.

"Evliyânın bendelerinin de kerâmetleri evvela şiidir sonra kimyâdır" sözünde ifade edildiği üzere Şeyh Aziz Hazretleri yerden bir avuç toprak aldı ve dervişin avucuna döktü. Derviş toprağın hepsinin hâlis birer altın olduğunu gördü.²¹

²¹ Şakâyık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 49

Yine aynı eserde anlatıldığına göre Hazreti Aziz'in halifelerinden Ankaralı Karabaş Mahmud Efendi çoluk çocuğunu Ankara'dan İstanbul'a nakletmek istediğinde Aziz Hazretleri yol masrafı olarak bir avuç para verdi. Ve ona hitâben: "Bu parayı saymayın. Ömrünüzün sonuna kadar size yeter." dedi.

Mahmud Efendi; O akçe ile çoluk çocuğunu İstanbul'a taşıdığını, ayrıca yedi sene boyunca o parayı harcadığını, asla eksilmediğini, ne zaman ki kalbinde bu parayı sayma hevesi doğsa derhal bu hevesini ortadan kaldırdığını, yedi senenin sonunda kendini alamayıp saydığına 500 akçe olduğunu ve birkaç gün geçmeden eksilerek bittiğini rivâyet etmiştir.²²

Sayısız kerâmetlerinden birisi de bu eserin müellifinin babası olan Şeyh Merhum Hasan Efendi tarafından müellife bizzat anlatılmıştır:

"Küçük yaşlarında Nûri Efendi Hazretlerinin güzel vasıfları çok anlatıldığı için kalbimde ona karşı büyük muhabbet besliyordum. Yaşım 18'e ulaşınca yakıcı bir humma hastalığına tutuldum. Hayatımdan ümit kesilme derecesine ulaşılmıştı. Ateşler içinde kıvrandığım ve uyku ile uyanıklık arasında olduğum bir günde nûrânî bir pir belirdi. Gelip göğsüme oturdu. Ve mübarek elleri ile göğsümü sıvayıp "üzülme evlad, hastalığın ortadan kalktı." diye müjde verdi. Gerçekten de gün gün hastalığın yerini sıhhat aldı. Bir Cuma günü vaaz dinlerken bana gelen şeyhin bu şahıs olduğunu hatırladım. İsmi ve tekkesini öğrenince muhabbetim daha da arttı. Öyle ki sabredemeyip o gün sohbetlerine ulaştım. Daha sonra da el aldım. Vefat edinceye kadar hizmetlerinden ayrılmadım. O kadar bağlandım ki anamın babamın yanına bile varamadım."²³

Divan edebiyatında Abdulahad Nûri'den başka şiiirlerinde Nûri mahlasını kullanan dokuz şair daha vardır.

²² Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 49

²³ Şakâ-yık-ı Numâniye ve Zeyilleri, Cilt II, s. 49

2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

1. Din ve Tasavvuf

(Şiirlerinin Muhteviyatı)

Abdulahad Nûri şiiri irşad aracı olarak kullanan, derinlemesine bir sanat anlayışına sahip olmamakla birlikte klasik şekle bağlı kalan edebi yönü fazla öne çıkmayan şairler arasındadır.

Bu yüzyılın başlarında dinî-tasavvufî edebiyat cereyanının görünümü şöyledir:

İlahi aşkı temiz bir dil ve uslupla anlattığı Dîvân'ındaki şiirleriyle Şeyhülislâm Yahyâ Ö.1053 (1643-44),²⁴ Halvetî tarikatine bağlı yoğun hayallere, orjinal mazmunlara ve güçlü bir söyleyişe sahip ve te'siri Tanzimat sonrası şairlerine kadar uzanan Nâilî-i Kadim Ö.1077 (1666-67),²⁵ Dîvan ve Hilye-i Enbiyâ sahibi Edirne Murâdiye Mevlevihânesi Şeyhi Neşâti Ahmed Dede Ö.1085 (1674-75),²⁶ Hadîs-i Erbaîn, nasihatlerle dolu Hayriyye ,tasavvûfî remizlere başvurmadan, dînî vecdi sade bir dille anlattığı Hayrâbâd, Tuhfetü'l-Harameyn ile şöhret bulan, Klasik Türk edebiyâtında en büyük didaktik şâiri Yûsuf Nâbî Ö.1124 (1712) asrın başlıca sîmâları arasında yer alır.

Dönemin tekkeleri çevresinde yetişen şahsiyetleri ise, önceki yüzyıllara nazaran biraz daha kalabalıktır.

Aziz Mahmud Hudâyî Ö.1038 (1628-29), Halvetiye tarikatî büyüklerinden Abdulahad Nûri Ö.1061 (1650-51) ile Akkirmanlı Nakşi Ö. 1065 (1654-55), daha çok ilâhileriyle tanınan Elmalı Sinan Ümmî Ö.1057 (1657) asrın başında yer alır. Nesîmi ve Yunus Emre ruhuna bağlı Halvetiyenin Niyaziye veya Mısıriyye kolunun kurucusu Niyâzî-i Mısıfî Ö.1106 (1694-95) ile Zakirzâde Bîçâre Abdullah Ö.1057 (1647), Halvetiye'den Bolulu Derviş Himmet Ö.1096 (1684-85) asrın sonlarında bu yüzyılda görülen belli başlı isimler arasındadır.

²⁴ Haluk İpekten, Nef'î Hayatı Sanatı Eserleri, s. 24

²⁵ A.g.e. 27

²⁶ A.g.e.29

a. Allah(C.C)

Abdulahad Nûri, şiirlerinde gerçek sevgili olan Allah(C.C)'a sıfatlarının yanısıra, onun sıfatlarından hareketle O'nun özelliklerini açıklayan ifadelerle de seslenir.

Seherde yüzümüzü yerlere sürüp Nûri

Keremler assı Ğafur u Hâlîme yalvaralum (G-78/6)

Abdulahad Nûri, bir tarikat şeyhi olarak bu beytiyle Allah(C.C)'ın Gafur ve Halîm sıfatları dolayısıyla bağışlayıcı özelliğini mü'minlere bildirerek onları günahlardan kurtulma yolunu göstermek ister.

Sevgili onun için bazen şah, ilah, dost bazen de padişah, lutf kerem ve ihsan sahibidir.

Mahzun göñül gülmek için

Pâs-ı dilî silmek için

Sen şâha hoş gelmek için

‘Âşıkıların n’itmek gerek (M-9/IV)

Beni benden alup ‘aşkuñ serverî

Ne cennet kaldı göñlümde ne hûrî

Vişâlî merhemîn şarmaz mı Nûrî

Bu şınmış göñlümü tîmâr iden dost(M-2/V)

Keremler eyle sulţânım gedâya

Nesi var kim anı sermâye sâya

Meger senden ‘inâyet ola mâya

A sulţânım heman ihsân senüñdür (M-6/III)

Bâzen de sevgiliye:

Ey kâşif-i ğaym-i zalam
 Ey bâzil-i lutf-ı ni'am
 Ey kân-ı ihsân-ı kerem (M-9/V)

diye hitapta bulunmuştur.

b. Peygamberler (Kıssalar)

1. Hz. İbrâhim (A.S.)

Nâr-ı gülzar itmek istersen Halilullah gibi
 Nefsün eşnâmını kıl kendü dostuñla cüzâz (G-27/3)

İbrahim peygamber, Hakk'a karşı muhabbeti, safveti teslimiyeti ihlâsı tefekkürü ve ahde vefası dolayısıyla Allah(C.C) dostu (Halilullah) ünvanını kazanmıştır.

Abdulahad Nûri, Hz. İbrahim (A.S.)'ı Allah(C.C)'a olan teslimiyeti ve bunun sonucu elde ettiği mükafâtı örnek göstererek, insanları bu şekil bir teslimiyete davet etmesi sebebiyle zikretmiştir.

2. Hz. Musa (A.S.)

Ziyâ izhâr iden şems-ü kâmerden
 Cemâlin gösterip nev'i beşerden
 Diyüp anı "enel'lah"bir şecerden
 Tecellî nûrunı izhâr iden dost (M-2/II)

Abdulahad Nûri, Kur'an'da kıssası anlatılan Hz. Musa (A.S.) olayı ile vahdet-i vücûd hadisesini ortaya koymaktadır.

3. Hz. İsa (A.S.)

Abdulahad Nûri, şiirinde Hz. İsa (A.S.) için "isî-nefes" tabirini kullanmıştır. Bu tabir ile Kur'an'da zikredilen Hz. İsa'nın ölüleri diriltme özelliği ile dost illeri olarak nitelendirdiği Kur'an'ın , emirlerine uyan insanların da sonsuz hayata, ebedi mutluluğa ulaşacakları ve böylece ölümsüz kalacakları fikri arasında bağlantı kurmaktadır.

Seherlerde esûp fetḥ-i dehân it
Gel ey ʿîsî-nefes ihyâ-yı cân it
Bize dost illerinden bildür beyân it
Ḥaber vir ey şabâ dost illerinden (M-15/IV)

4. Hz. Süleyman (A.S.)

Süleyman Peygamberin kuvvet ve şefkati çok büyüktür. Bütün yaratıklar ona tâbidir.

Bendinde kalma kesretin kulu ol ehl-i vahdetin
Destinde pîr-i ḥalvetin mühr-i Süleymân gizlidür (G-36/4)

Abdulahad Nûri, tarikatın kesretten kurtarma özelliğini Hz. Süleyman (A.S.) 'ın Kur'an'da bahsedilen ve yaratıklar üzerinde son derece etkili olan kuvvetini ifade etmek suretiyle ortaya koymaya çalışır. Zira tarikatlarda kesretten kurtulma aranılan ve istenilen bir davranıştır.

5. Hz. Yûsuf (A.S.)

Abdulahad Nûri, şiirlerinde Yûsuf (A.S.)'u bu dünyanın geçiciliğini ve onun atıldığı gam kuyusunu, vahdete ulaşmak için dünyada çekilen sıkıntıların önemini vurgulaması itibariyle konu eder:

Ḳanı sulṭân-ı Yûsuf-ı devrân
Ḳanı Ya'kûb-ı Âdem ü Havvâ (M-30/II)

Ġam çahına düşmişken çekdüñ anı kırtarduñ
Dil Yûsuf'ınuñ cânâ seyyâresisin ancak (G-61/3)

Allah(C.C),Hz. Yûsuf (A.S.)' a büyük gam ve keder takdir etti. Gönül, gam ve keder yeridir. Gönül, gam ve kederden ancak sevgilinin kervanına katılmak

suretiyle kurtuluşa erecektir. Bir başka ifadeyle vahdetten kopan varlıklar, tekrar vahdete ulaşınca gerçek huzur ve mutluluğa varacaktır.

6. Hz. Hızır (A.S.) ve Âb-ı Hayat

Kimi Hızır çağırur kimisi kûṭba halkuñ

Lîk ben çağırurum derd ile yâ ḥazret-i ʿaşk (K-1/9)

diyen Abdulahad Nûri, yukarıdaki şiirinde Hızır(a.s)'ı yolunu şaşıranlara yardımda bulunması yönüyle kullanmıştır.O dönemdeki zâhidler ve rindlerin kavgaları gözönüne alındığında halkın çoğunun ne yapacağı ve kime inanacağı konusunda şaşırmış ve bunalıma düşmüş olduğu görülür. Hızır(A.S.) onlar için gerçek kurtarıcıdır.

İçür ʿaşıklara şaḥba-yı zâtı

Ki fark itmez olalar kâinâtı

Müyesser eyle ol Âb-ı hayâtı

Tecellî eyle sultānum tecellî(M-18/II)

İfadesiyle ölümsüzlük suyu olarak nitelendirdiği Âb-ı hayâtı, ilâhi aşk olarak ifade eder

7-Hz. Muhammed (A.S.)

Hazret-i Muhammed (S.A.V.)'i şiirlerinde insanlara yol gösterici, şefaath kaynağı, Hudâ'nın lutuflarının mecmâi, gibi özellikleri yanında, şeh-vâr, Hâdî-i sübûl, Nûr-ı âlem, şeh-i şâhân, fahri âlem, seyyidü'l-kevneyn" gibi sıfatlarını zikretmek suretiyle dile getirir.

Nûr-ı ʿâlem fahr-i âdem seyyidü'l-kevneynsin

İki ʿâlemde şeh-i şâhân Muhammed Muştafâ (G-4/3)

Sende geldi ol şefa'at menba'ı
 Sende zâhirdür o nûruñ ma'la'ı
 Sensin el'îf-ı Hudânın ma'la'ı (M-1/II)

Abdulahad Nûri, kıyâmet günü Hz.Peygamber'in yapacağı büyük şefaati hatırlatarak, onun diğer peygamberlere nazaran üstünlüğünü hakiki nur olan Allah(c.c)'ın bütün tecellilerinin onda bulunduğunu ve bütün güzellikleri şahsında göstermiş olması itibariyle Hz. Peygamber'i şiirlerinde dile getirmiştir.

c. Meşhur sofiler

1. Hallâc Mansur

Abdulahad Nûri'nin divanında adı geçen bir sofidir. Bağdat'da H.922(1516) yılında dövölüp elleri ayakları kesilerek öldürülmüştür.

Her bir ser-i mûdan gelüp avâz-ı "ene'l-Hak"
 Pür eyledi 'âlemleri Manşûr-ı ma'habbet (G-19/3)

Abdulahad Nûri, Mansur'u örnek göstererek tasavvufta en son mertebe olan fenafillah makamını ortaya koymaya çalışır. Burada "ene'l-Hak" sözü "Ben Hakk'ın meclâsıyım." yâni Allah(C.C) beni yaratmakla kâinâta tecelli etmiştir şeklinde anlaşılmaktadır.

2. Cüneyd-i Bağdâdî

Asrının kutb-ı âzâmı olarak bilinen ve ömründe otuz kere yaya olarak Hacc'a giden meşhur sofi Cüneyd-i Bağdâdî'yi Allah(C.C)'a duyduğu aşkı yönüyle şiirinde konu eder.

Düğmesi nokta-i sırr-ı ahadiyyetdür añun
 Kânı bildürmeğe ol sırr-ı Cüneyd-i nessâc (G-21/11)

3. İbni Ethem

Evliyadandır. Hükümdar iken bir gün avda bir ceylanı takip ederek vadiye indiği sırada eli ayağı bağlı bir adamın bir karga tarafından beslendiğini görünce tac ve tahtından vazgeçerek bir mağaraya sığınmak suretiyle ibadet ve riyazetle meşgul olur.

İbni Ethem gibi tâc u tahtını terk eyleyüp

Çul olan gelsün beri sultân-ı aşka eş-şalâ (G-11/2)

Abdulahad Nûri, bu hâdiseyi örnek göstererek insanları, dünyanın bütün aldatıcı unsurlarını bir kenara bırakıp ibadet ve riyazete çağırmaktadır.

d. Târihi Şahsiyetler

1. Cemşit

Cemşit, şark mitolojisinde şarabın mucidi olarak bilinir.

Nûş iden uşşâka la'lüñden kelâmuñ câmını

Teşne virmez câm-ı Cemden içilen la'l-i şarâb (G-16/5)

Câm, Allah(C.C)'ın kitâbı, kelâmda içindekilerdir. Şarab, tasavvufta 'mesteden' anlamındadır ve 'mest olmak' bir hâldir. Bu hâl; aşkın, aşkın bütün varlığına, iliklerine işlemesidir. Nasıl ki Cem'in şarabından içen susamıyorsa bu kitâbın emirlerindeki sonsuz sırlara vakıf olan da dünyanın bütün istek ve arzularından kurtularak gerçek alemini bulacaktır.

e. Âyet ve Hadisler

1. Âyetler

Abdulahad Nûri'nin divânında iktibas olunmuş birçok ayet vardır. Bunlardan bir kısmı lafzen iktibas, bir kısmı ayetin herhangi bir yerinden bir yada iki kelime almak suretiyle yapılan iktibas, bir kısmı da ayetin yarısı veya tamamı alınarak yapılan iktibastır.

Bâhını eşyâda sırru'llâhı seyr itmek için
İ'tibâriyle nazar iden ulü'l-ebşâra²⁷ bak (G-62/2)

“Elbette bunda gözleri olanlar için ibret vardır.” mealindeki âyeti kerîmeden “akıl sâhipleri” anlamına gelen “ulü'l-ebşar” kelimesini lafzi iktibas yoluyla kullanmıştır. Bu ifâde Kur'an'ın birçok âyetinde tefekkür ve düşünme anlamında geçmektedir. Akıl sahibi olan insanları düşünmeye böylece Hakk'la vâsıl olmaya çağırır.

“Küllü yevmin hüve fî şa'n”²⁸ “âyetinden al haber
Aç gözünü eşyâdaki zâhir olan etvâra bak (G-62/3)

“O hergün yeni bir iştedir. Göklerde ve yerde bulunanlar (herşeyi) O'ndan isterler. (Çünkü tüm varlıklar O'na borçludur) O her gün (her an) yeni bir iştedir. (Kimilerini yaratırken kimilerini öldürür, her an hayatı tazeler bir hâli giderir, başka hale getirir)

Kısmî iktibas ile alınan bu âyet-i kerime ile ibretle bakıldığı takdirde bütün varlıkların mutlak varlık olan Allah(C.C)'ın yeryüzündeki bir tecellisi olduğunu vurgular.

Çün Kelâmında Hazreti Yezdân
Buyurur “Küllü men 'aleyhâ fân”²⁹(M-30/III)

“Yeryüzünde bulunan herşey yok olacaktır.” Bir sonraki âyette ise “Rabbinin Celâl ve İkrâm sahibi yüzü (zâtı) bâki kalacaktır.” Abdulahad Nûri, tam iktibas yoluyla zikrettiği bu ayet ile Mutlak Varlık'dan gelenlerin birgün yine O'na döneceklerini anlatır.

²⁷ Ali İmran 13. Ayet

²⁸ Rahman Süresi 23 Ayet

²⁹ Rahman Süresi 26. Ayet

2.Hadisler

Abdulahad Nûri, âyetlerden iktibas yaptığı gibi hadislerden de iktibaslarda bulunmuştur.

Kuşûrî kulların olduğda tebyîn
Diyince nefsî nefsî hep nebiyyîn³⁰
O Ėün Ėayrân olunca Nûri miskîn
EĞsenâ yâ Ėıyâse'l-Mustegisîn (M-23/VI)

“Mahşerde veliler ve nebîler 'nefsî! nefsî!' deyip dehşete düşecek, Hz. Muhammed(A.S) ise 'ümmeî! Ümmeî!' diyerek Allah(C.C)'tan ümmeti için şefaati taleb edecek.” mealindeki hadîse mana itibariyle iktibasda bulunarak Hz. Peygamber'in diğer peygamberlere kıyasla üstünlüğünü ve mahşer gününü hatırlatmaktadır.

Mahşerde  us ta yetiş p ide şef  at
Ol bağr-ı kerem Rağmet-i Ėaff r-ı Muğammed (G-7/3)

Hz. Peygamber efendimizin kıy met günü yapacağı büyük şefaati mana itib riyle anlatmaya çalışır.

" lmeden evvel  ldiler" H k yolunu    şıkları
B ki Ėay tı buldılar H k yolunu    şıkları (G-103/1)

“ lmeden önce  l n z” had si şerifinden iktibasda bulunmuştur.Tasavvufta dünya, ezelden ebede kadar uzanan sonsuz insan hayatının her anı Rabbinin rızasını kaybedebileceği her türlü fenalıklarla dolu ve her anı imtihanla geçen bir kesittir. Ölüm, hayatla her türlü ilişkinin kesilmesi, zevk,sefa,acı,keder gibi duyguların son bulmasıdır. Yaşayan insanda bu duyguların kaynağı nefstir.Nefsin  ld r lmesi,

³⁰ Sah h-i Buh ri Enbiya 9. bab

dünya hayatı ile her türlü ilginin kesildiği beden ölümü ile aynı noktada kesişir. Dünya ile ilgisi olmayanların onun tuzakları ile de ilgisi yoktur. Mutasavvıf buna ulaşmak için uğraşır. Tasavvufta mesafe alabilmek ve bâki hayâta ulaşabilmek için dünyada iken nefsin öldürülmesi şarttır.

Abdulahad Nûri, mutasavvıf bir şâirdir. Şiirlerinde sanat ikinci planda kalır. Tasavvuf hemen göze çarpar. Fuzûli'de olduğu gibi tasavvuf şiirin derinliklerinde değildir. Ele aldığı nazım türlerinin hepsinde tasavvuf önce gelir. Bu nedenle o, önce mutasavvıf, sonra şâirdir.

Göñül maşşûdını buldı cihân envâr ile tldı

Bugün Nûri imâm oldu uyan gelsün bu meydâne (G-98/5)

Zâhir ü bâtında çün fetvâ ile rü'yâ ile

Hallî cümle müşkilât olduğ gelen gelsün beri (G-106/5)

O, tasavvuf anlayışını önce Kur'an ve hadise uymak daha sonra insanları tarikata girmeye davet, sonunda da hâle etmek şeklinde ortaya koymaktadır.

Anlayup "ikrâ" kitâbın sırrını

Gayrıyı elden şalan gelsün beri (G-108/3)

Sadece şeriat'ı yaşamak, Allah(C.C.)'a giden yolda insanın, şeytanın tuzaklarından dolayı maruz kalabileceği müşkil durumlardan kurtulmasına yetmemektedir. Bu gayb yolculuğunda her türlü müşkilatın aşılmasında zahirî ve batınî bütün ilimleri bilen bir klavuza ihtiyaç vardır. Bu klavuz, tasavvufta sıkça anlatılan mürşid-i kâmil yani yol gösterici ve kemâliyetin zirvesindeki insandır.

Saňa bir mürşid-i kâmil gerek ahvâlünü muşlih

Selîm itmek için ıalbünü ola ol mâlünü muşlih(G-23/1)

*

Kaşr-ı kurbâ yol bulur mı ʿaqlile
İtmeyen bir mürşide hiç irtibât (G-53/6)

*

Çün buyurdı Muştafâ şeytân yalûñuzlarladur
Râh-ı Hakkâ yalûñuz gitme şaķın kim olma şâz (G-32/5)

*

Hâle irüp bıraķdı ol kâlî
Ėayrîden kıldı kalbini mâlî
Buldı fânîde bâķi ikbâlî
Zikrinüñ lezzetin bulan diller (M-7/IV)

İnsanın, kurtuluşa erebilmesinde tasavvuf anlayışını ve önemini ortaya koyarken bunu tasavvufta sıkça kullanılan kelimelerle ifade eder.

Şanma ki eşîr-i ekl ü şürbüz
Rûhâni Ėıdâya mâliküz biz (K-2/19)

*

Fethide ʿâşıkâ ʿaşķuñ bâbın
İçüre aña ol mey-i nâbın (M-22/VI)

*

Gözle o esrük kulları
Şad-pâre olmuş dilleri
Farķ itmez olmuş dilleri
ʿÂşıklâruñ n'itmek gerek (M-9/II)

Yine O, tasavvuftaki nefsin "sebʿa-i eṭvâr" denilen yedi halinden, tarikatlerde ibadet şekli olan semaʿ ve devrandan da bahsederek bir anlamda tarikatlerde en yüksek makama ulaşmak için takip edilecek yolu da ortaya koyar.

Hak yolına gidenün kâlini hâl idenün
Cümle şıfâtı anuñ "seb^e-i eṭvâr" olâ (G-12/3)

*

Şevk ile sema^e eylese ya ^eaşkla devrân
Şoyunsa sivâ donını çâk itse giryân

Tasavvufî halleri anlatmada kullanılan top-çevgan ikilisi Abdulahad Nûri'nin divanında da geçmektedir.

Görmek dilersen dil-beri terk-i cihân it gel beri
Bu ^earşada top it seri çevgâne gel çevgâne gel (G-68/3)

"Şakâyık-ı Numâniye ve Zeyilleri" adlı eserde Abdulahad Nûri'den övgüyle söz edilerek onun için şu ifadeler kullanılmıştır.

"Seleften gelen bütün ilimleri yudumlamış şeyhler arasında himmet ve teveccühü ile yâd edilen âlim, fâzıl, âbid, muttakî, mücâhid, en gizli sırların nurlarına muttali^e, dünyevî alakalardan korunmuş mübarek nefisleriyle insanların kalplerine etkili olan, meclisinde bulunan kişilerin ahireti hatırladığı, rüyaları tevilde ilham sahibi, bütün âlemin ilmine güvendiği, bâtını bilgilere vâkıf, ilâhî tecellilere mazhar, ârif, Allah(C.C)'a kavuşmuş vâsıl, mürşid-i kâmil, hidâyet feleklerinin güneşi ve gizli bilgilere sahip."

Aşağıda zikredilen ve Abdulahad Nûri'ye ait olan bu şiir onun yukarıda anlatılan özelliklerini içermektedir.

Viridi yağmaya yine hûş-i dilî gayret-i ^eaşk
Ne ^eaceb hâle düşürdi bizi bu hâlet-i ^eaşk

Şûnalı ağzuma şeker-lebini şâhid-i zevk
Tatlu cânumdan uşandurdu beni lezzet-i ^eaşk

Ehl-i derdũn dõkilũp sîneleri ʔabl-âsâ
 ʔuʔdı âfâkı yine ʔaṇṇana-i ŧevket-i ʕaŧḳ

ʕAŧḳ vaŧfında zebân-ı urefâ lâl oldu
 Gitdi eglenmedi taʕrîf ile mâhiyyet-i ʕaŧḳ

ʕAḳla tîmâr idelũm gelmeden eyyâm-ı cunũn
 Gele divâne senũñle içelũm ŧerbet-i ʕaŧḳ

Yaḳdı erbâb-ı dilũñ cânını sũz-ı sũhânın
 Nũriyâ sende ne bu mertebe germiyyet-i ʕâŧḳ (K-1/1,3,4,5,18,19)

Mutasavvıflar nazarında ilim ikiye ayrılır. Zâhir ilmi veya ŧeriat ilmi, bâtın ilmi veya hakikat ilmi. Bâtın ilmine mutasavvıflar irfan derler. Asıl ilmin vasıtası his, akıl ve nakildir. Halbuki irfanın kaynağı ilhamdır. Medreseler zâhiri ilim mahallidir. Halbuki asıl irfan mahalli tekke olup mürşidlerden ilham yoluyla elde edilir.

Abdulahad Nũri de diğerk tüm mutasavvıflar gibi akıl yolu ile Allah(C.C)'a ulaşılamayacağına inanmaktadır.

Dâniŧ irmez ḫaḳîḳat-ı zâṭe
 Mâ-verâya ne vara ʕaḳl-ı verâ (G-2/3)

O'na göre, eşyanın hakikatine vakıf olan ve basiretle idrak eden Ârif, eşyanın hakikatine vakıf olamayan ve basar ile gören ŧahıs da zâhiddir.

İster ise zâhid semt-i irŧâd
 Minḫâḳ-ı hüdâya mâliküz biz (K-2/27)

ƐoduƔ elimüzden ihtiyârî

Ey Nûrî rızâya mâliküz biz (K-2/23)

*

Ceberûtını Sidreden seyr it

°Ârif ol vaĥdet-i vücûda temâm (M-30/V)

Abdulahad Nûri, aşk yolu ile Allah(C.C)’a ulaşılabilirliğini savunmaktadır.

“Künt ü kenzün” sırrıdur dünyâ vü uĥbâdan ġaraz

Aña mekteb-hânedür bu çarĥ-ı mînâdan ġaraz (G-51/1)

Cenâb-ı Hak'kın aşk-ı zâtî sebebiyle kendini görmek ve göstermek istemesi tekvîne sebep olmuştur. Nasıl ki insan kendini görmek için aynaya bakarsa Cenâb-ı Hak da kendi güzelliğini temâşa etmek için ayna hükmünde gördüğü kâinâtı ve insanı yaratmıştır.

İnsanı, varlığın özü, bu âlemin bütün sıfatlarının toplandığı ve kâinâta nazaran âdeta adların sahibi olarak ifade etmektedir.

Abdulahad Nûri, bir aşk şairidir. Ma‘şuk, sevgili, cânan, cân olarak bahsettiği sevgili ilâhi sevgilidir. Dolayısıyla aşkı da maddî değildir.

Benüm göñlüm alan sensin beni şeydâ kılan sensin

Baňa cânân olan sensin şükür yâ Rabbi yâ Rabbi (G-16/4)

Şiirlerinde içten ve samimi yakarışlara yer verir.

°Âşıklara ihsân it derdlilere dermân it

Vuşlat yoluñı âsân it luţf eyle °inâyet kıl (G-71/2)

*

Ey kerem-kâni ey Ğanî sultân

Umaruz senden kullara ihsân

Fazluña ĥad yok luţfuña pâyân

Umaruz senden kullara ihsân (M-13/I)

Bütün insanlığı vahdetin özünde birleşmeye çağırır.

Ey göñül vaḥdet iline gidelüm
 Koyalum keşret ilini n'idelüm
 Qalbi ḥazırla cem^c olup gidelüm
 Ḥalvet-i lâ ilâhe illallah (M-22/VII)

Dünya onun için fânidir.

Düşmesin dünya mēta^cına heves
 Olmasın vaḥdet yolını hâr u has
 Nûriye irgür meded âḥir nefes
 El gıyâs ey ‘aşk-ı Mevlâ el-gıyâs (M-4/V)

Nûriye olsa lutf-ı Rahmânuñ
 Ten olursa da saḡolur cânuñ
 Çünkü yokdur beḳâsı dünyânuñ
 Merḥâba ey fenâ-yı âhû'l-mevt (M-3/V)

Aşık, ona göre ağlayan, inleyen ve bu yolun zorluklarına katlanan kimsedir.

‘Âşıkı seçmek dilersen müdde^cilerden eğer
 Anda âh u zâra bak dîde-i ḥunbâra bak (G-62/5)

Allah(C.C)’a teslimiyeti tamdır. O'nun yardımıyla O'na ulaşmak istemektedir.

Nûri uyandı ‘aşkla yandı
 Saña tayandı ey Ğânî Mevlâ (G-10/8)

Abdulahad Nûri'ye göre gönül, ilahi aşkın tecelli yeridir.

Sultân-ı ʿaşka memleket olalı mülk-i dil
Ey Nûri tutdı ʿâlemi sît-i şadâ-yı ʿaşk(G-64/7)

Abdulahad Nûri'nin divânında ilâhiler büyük yer tutar. İlâhi; Allah(C.C) sevgisi ve onun çevresinde her türlü dînî konuların işlendiği tekke edebiyatı nazım şekline denir.

Abdulahad Nûri'nin divânındaki ilâhiler aruz vezniyle yazılmıştır. Bunlar aynı zamanda bestelenmişlerdir. XVII. Asır dînî musîkinin bir bir inkişaf gösterdiği devirdir. Bu asırda gerek tekke gerek cami mûsikisinde mühim hususiyetler gösteren şahsiyetler yetişmiştir.

Bu asır zâkirleri arasında Sivaslı Abdülmecid Şeyhi'nin zâkirbaşısı bestekâr Ahmed Çelebi, Abdulahad Nûri'nin zâkirbaşısı Habib Dedezâde, Cihângîrî Hasan Efendi'nin zâkirbaşısı Tophâneli Hattat Mahmûd, Günşerî Tekkesi zâkiri Hüdâyî Çelebi gibi kıymetli isimler de sayılabilir.

İlâhiler, zâkirler tarafından uzal, uşşak, hüseyini, pûselik, düyalı, Nevruz, Nikriz v.s. makamlar kullanılarak bestelenmiştir.

İdüp ʿâşıklara ʿinʿâmı küllî
Tecellî eyle sultânüm tecellî
Bula her biri ʿaşkuñla tesellî
Tecellî eyle sultânüm tecellî (M-18/I)

Uzal makamında olan bu ilâhi Derviş Recep tarafından bestelenmiştir.

Cemâlüñ nûrunuñ ʿâşıklarına
Kerem eyle kerem sultânüm Allah
Fırâkuñ nârınuñ yanıklarına
Kerem eyle kerem sultânüm Allah (M-17/I)

Uşşak makamında bestelenen bu ilâhi de Akbaba Mehmed tarafından bestelenmiştir.

2. Şiirinin Şekil Özellikleri

Abdulahad Nûri, Eski Türk Edebiyatında kullanılan nazım şekil ve türlerinden bir çoğunu denemiş, divânında kasîde, tevhîd, münacat, na't, tasavvufî gazel, muhammes, müseddes, tesdis, tahmis, kıt'a ve nazım, ilahi, şikâyetname, terci-i bend vb. pek çok şekil ve türden örnekler vermiştir. Şekil ve muhteva da klasik sisteme bağlı kalmıştır. Gazelleri genelde 5,7,8,9,10 ve 16 beyitten oluşmaktadır. Devriye, dörtlük tarzına yakın bir söyleyiş olan musammat tarzında da gazel yazmıştır:

Derdüñ odına yanmış pervânelerüz Hakkâ
 °Aşkuñ meyine kanmış mestânelerüz Hakkâ

Şevkuñ ile sâlikler sevdan ile hâlikler
 Cân mülkine mâlikler cânânelerüz Hakkâ

Seyyâre-i râh olmuş sâlâra sipah olmuş
 Dil tahtına şâh olmuş şâhânelerüz Hakkâ (G-8/123)

Abdulahad Nûri, Arap alfabesindeki bütün harflerden en az bir örnek olmak üzere gazel yazmıştır.

Abdulahad Nûri'nin divânında birbirine benzeyen şiirlere de rastlanmaktadır;

Alalı göñlümü hayâl-i cemâl
 Kpladı °âlemi mişâl-i cemâl

Beni dîvâne kıldı °aşkı ile
 °Aqlumı aldı gitdi âl-i cemâl (G-72/1-2)

*

Gün gibi toğdı gün kemâl-i cemâl
 Buldı °âşıkları vîşâl-i cemâl

Toylandı  alem i nev al-i cem al
Oldı p r-cihet mi  al-i cem al (M-11/I)

Çok fazla olmamakla birlikte bazı yerlerde vezne uymayan beyitler de görülür.

A   b  ile  line hem
Ta  z m-i vel ya m lik z biz (K-2/8)

Beyitleri ikiye böldüğümüzde i  uyak (tam ve zengin) bir bütün halinde ise redifle yazıldığı görülür.

 h it g   lden z rile müstağrak ol env rile
P r  ev  olup d d rile viced na gel viced na gel

N r  dilersen feyz ola bu mahzen-i kalb     ola
Dery  gibi p r-mevc ola  umm na gel  umm na gel (G-68/2, 6)

N ri, divanında aruzun değişik bahirlerinden pek çoğunu kullanmıştır.Bu bahirler ve kalıplar şunlardır:

Bahr-i Hezec

Me f     l n Me f     l n Me f     l n Me f     l n

14 gazel, 1 tesdis

Me f     l n Me f     l n F     l n

11 murabba, 7 gazel

Mef   l  Me f     l n Mef   l  Me f     l n

9 gazel, 1 m seddes

Mef   l  Me f     l  Mef   l  Fa    l n

9 gazel, 1 murabba

Mef   l  Me f     l  Fa    l n

1 kaside

Mef   l  Me f     l n Fa    l n

1 gazel

Mef'û lû Me fâ'î lûn Mef'û lû Me fâ'î lûn

1 gazel

Bahr-i Recez

Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn

14 gazel

Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn

1 murabba

Bahr-i Remel

Fâ'î lâ tûn Fâ'î lâ tûn Fâ'î lâ tûn Fâ'î lûn

20 gazel, 1 tahmis, 1 rubai, 1 muhammes

Fe'î lâ tûn Fe'î lâ tûn Fe'î lâ tûn Fe'î lûn

4 gazel

Fe'î lâ tûn Fe'î lâ tûn Fe'î lûn

1 gazel

Bahr-i Münserih

Müf te'î lûn Fâ'î lûn Müf te'î lûn Fâ'î lûn

3 gazel

Bahr-i Muzârîc

Mef'û lû Fâ'î lâ tû Me fâ'î lû Fâ'î lûn

4 gazel

Mef'û lû Fâ'î lâ tûn Mef'û lû Fâ'î lâ tûn

1 gazel

Bahr-i Müctes

Me fâ'î lûn Fe'î lâ tûn Me fâ'î lûn Fe'î lûn

2 gazel

Bahr-i Cedid

Fe'î lâ tûn Me fâ'î lûn Fe'î lûn

7 gazel, 1 terci-i bend, 5 murabba

Ahreb Kalbı

Mef'û lû Me fâ'î lû Me fâ'î lûn fa'

1 gazel ,1 rubai

Bahr-i Kamil

Mü te fâ °i lün Fa °û lün Mü te fâ °i lün Fa °û lün

1 gazel

Abdulahad Nûri, divanında aruzun bahireleri yanında edebi sanatlara da yer vermiştir.

1. Tezad

Düşmiş ü şaşmış kuluñdur Nûri kuluñ ey ilâh

Şevketüñ baħrından it bir kaçreyi ihsân aña (G-1/9)

2. Telmih

Ṭaleb idüp ledünnî °ilmini Hızır arar iken

İrince mecma°u'l-baħrına şaşduñ neyleyem göñlüm (G-76/5)

3. İstiare

Görmek dilersen dilberi terk-i cihân it gel beri

Bu °arşada top it seri çevgâne gel çevgâne gel (G-68/3)

4. Lef ü neşr

Ḳalbümde ocağum var sînemdeki dâğum var

Âteşde tırâğum var hep yanamıyam bilmem (G-74/4)

5. Tecrid

İrmek dilersen ol güle ey Nûri öykün bülbüle

Cân u göñül den şevķ ile tevḥîde gel tevḥîde gel (G-67/5)

6. Tenâsûb

°Aşķa viren vâ rını yâri ile yâr ola

Görmeyüp ağıârını manzari dîdâr ola (G-12/1)

7. Teşbih

Göñlüm ḳadehi ṭolmuş çün bâde-i °aşķuñla

Başumda degül °aḳlüm mestâne yüm ey Mevlâ (G-3/3)

3. Dil ve uslûbu

Abdulahad Nûri'nin Arapça ve Farsçayı bilmesine rağmen şiirlerini sâde bir dille yazdığı görülür. Şiirlerinde deyimlere kısa terkiplere yer vermesi onun halka yakın bir söyleyiş tarzını benimsediğini göstermektedir.

Toprak başına Hâricinuñ

Berr-i Mürtezâya mâliküz biz (K-2/10)

Ümmetler içinde pür-şafâyuz

Çünkü Muşafâya mâliküz biz (K-2/7)

Didüñ çü "belâ" elest vakti

Ol 'ahde vefâya mâliküz biz (K-2/7)

Her bir gecemizde kadre irdük

Bi'llâhi şafâya mâliküz biz (K-2/29)

Arapça ve Farsça olarak yazılmış şiirleri de vardır. Ancak bunlar fazla değildir.

Ebşeru yâ eyyüne'l- 'uşşâk kad nîlun nevâl

Eşraktu men matlal'l – etâf envârı cemel (G-1/1)

Ey cemâlet arzû-yı mâşûd

Vey binûret dîdeha binâ şûd (G-2/I)

Abdulahad Nûri'nin şiirlerinde uzun terkipler yoktur.

Rumûz-ı nükte-i ʿaşk

Nesîm-i şubh-ı şafâ

Mağz-ı fazl

Tabîb-i kalb-i rûhânî

şeklindeki terkiplere rastlamaktayız.

Zaman zaman şiirlerinin arasında Arapça ibareler kullandığı da görülür.

Lâ ilâhe illallah

Estagfirullah el-gafur

Egsenâ-yâ giyâse'l-müstegîsîn

El- giyâs

Erham li 'abduke

Onun şiirlerinde ölçü kusuru sayılan zihafada rastlanmaktadır:

Ben ol Mûsâ-yı ma'niyem Tûrum Sînâ-yı sırrunda (G-97/5)

Eski Türkçede kullanılan bazı kelimelere de onun divanında rastlamaktayız:

Vahdet iline ʿâşık eger irgüre râhı

Keşret ilinün bir görüne kûh ile kâhı (M-20/I)

Vahdet-i zâte irgürüb sırrı

Mey-i vahdetten eyle şürb-i müdâm (M-30/V)

İrmek dilersen ol güle Ey Nûri öykün bülbüle

Cân u gönülden şevk ile tevîde gel tevîde gel (G-67/5)

Şalâtında devâma irse ʿâşık

Turur el kayşurup Settâra karşı (G-88/6)

4. Etkilediği ve Etkilendiği Şairler

Mutasavvıflara göre insan varlığının özü, bu âlemin sıfatlarının toplamı ve kâinata nazaran adeta adların sahibidir. Ayrıca insan bütün âlemlerden devrederek geldiği için kâinâtın hülâsâsıdır. Bu bakımdan yer, gök, cennet, cehennem, arş bütün varlıkların insanda mevcut olduğunu ifade eder.

Abdulahad Nûri'nin divânında devir nazariyesini anlatan şiirlere rastlamaktayız.³¹ Mutlak varlıktan insana, insandan aslına dönüşe süren devri anlatan şiirlere devriye denir. Devriyeler işledikleri konulara göre ikiye ayrılır. Mutlak varlıktan ayrılıp dünyâyâ gelinceye kadar geçen macerayı anlatan devriyeye arşiyeye, dünyadan tekrar yüce âleme doğru yapılan seyahati anlatan devriyeye ise ferşiyeye denir.

Abdulahad Nûri, kendisinden yıllarca önce yaşamış olan Yunus Emre Ö.707 (1307-1308)³² den gerek mutasavvıf şair olması dolayısıyla gerek ortak nazım şekillerini kullanmaları dolayısıyla etkilenmiştir. Her iki şairin divânında da devriyelere rastlamaktayız³³.

Abdulahad Nûri:

- 1 Ben ol Mûsâ-yı ma'niyem Tûrum Sînâ-yı sırrumda
Okıyam âyet-i "inni enallah" câna cân içre
- 2 Vücûdum hâteminde nakş olunmuş ism-i a'zâm çün
Süleymân-ı zamân olsam devâdur 'ârifân içre
- 3 Mesîhe uğradı rûh-ı revânım çerh-ı çârumda
Bir itdüm rûhı ruhu'l-lah ile ey Nûri ân içre (G-95/5,6,7)

Yunus Emre:

- 1 Kimisini zâhid kılan kimisine fışk işleten
Ayıplarını örtücü ol Delîl ve Bürhan benem

³¹ B.T.K. Cilt II, s. 17

³² Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar. Prof. Dr. Fuad Köprülü, s. 26

³³ Prof. Dr. Fuad Köprülü'nün İlk Mutasavvıflar , s. 325

2 Bu yeri göğü yaratan bu  arş ve kursi devreden
Binbir adı vardır Y nus ol ş hib-i  ur n benem

Yunus Emre'ye ait yukarıdaki devriyenin büyük bir serbestlikle
söylendiğini görmekteyiz.

Nes m   . 807 (1404-05)³⁴ de de benzer devriyelere rastlamaktayız:

Ol dem  sr fil   hem s r ol muşum
G r  ene'l-H k dan Mans r olmuşum
Selsebilim cennet   h r olmuşum
Gence v r n aşka ma'm r olmuşum (T/215)³⁵

Aziz Mahmud Hüdayi ve Abdulahad N ri arasında birbirine çok yakın
söyleyiş tarzlarına ve benzer konulara rastlamaktayız. Her iki şairimizde de
ramazan ayının güzelliğini anlatan şiirler yer almaktadır.

Abdulahad N ri;

Mü'minler anda ş d olur çok suçlular  zad olur
 U b ya  ayru'z-z d olur şehr-i şiy m m h-ı kıy m

Tesb h   tev idi güzel  andil   temc di güzel
 adri güzel  iydi güzel şehr-i şiy m m h-ı kıy m (G-79/3,4)

³⁴ Nes mi divanı Akçağ Yayınları, s. 33

³⁵ Nes mi divanı Akçağ Yayınları, s. 419

Aziz Mahmud Hüdâyi ise:

Nûr ile tldı yine kevn ü mekân
Geldi hoş luğ ile şehr-i Ramazan
Zeyn olup açıldı ebvâb-ı cinân
Geldi hoş luğ ile şehri Ramazân

Anda Kır'ân-ı 'Azîm itdi nuzûl
Şehr-i ümmet buyurur ana Resûl
Tâlib-i Hakk'a nasîb aşla vüşûl
Geldi hoş luğ ile şehri Ramazân ³⁶

Bir anlamda o dönemde yaşamış tekke şairleri arasında Ramazan ayı ile ilgili şiir yazmak bir gelenek olmuştur denilebilir.

Aynı yüzyılın sonunda yaşamış olan Niyâzi-i Mısri'de de Abdulahad Nûri'nin divânındaki şiirlere benzer söyleyişlere raslanır:

Abdulahad Nûri:

Eş-şalâ gelsün gelen meydân-ı 'aşka eş-şalâ
Baş u câna bakmayan merdân-ı 'aşka eş-şalâ

İbni Ethem gibi tac u tahtını terk eyleyüp
Kul olan gelsün beri sultân-ı 'aşka eş-şalâ (G-11/1,2)

Niyâzi-i Mısri:

Eş-şalâ her kim gelür bâzâr-ı 'aşka eş-şalâ
Eş-şalâ her kim yanarsa nâr-ı 'aşka eş-şalâ

³⁶ B.T.K., C. VI, s. 34

İbni Ethem gibi tâc u tahtını terk eyleyen
 Şoyunup ʿabdal olan hunkâr-ı ʿaşka eş-şalâ ³⁷

Kerem, lutf, tecelli, tevhid, zikrullah, gönül gibi tasavvufi kelimelerin Aziz Mahmud Hudâyî ve Abdulahad Nûrî'nin divanında birbirine benzer olduğu görülür:

Aziz Mahmud Hüdâyi:

Kulların oda yakma
 Kerem eyle yâ Mevlâ
 Eksiklerine bakma
 Kerem eyle yâ Mevlâ ³⁸

Abdulahad Nûri:

Cemâlûn nûrûnuñ ʿâşıklarına
 Kerem eyle kerem sultânüm Allah
 Firâkuñ nârınuñ yanıklarına
 Kerem eyle kerem sultânüm Allah (M-17/1)

Aziz Mahmud Hüdâyî:

İster isen doğru yol
 Bir efendiye kul ol
 Bu keşretde vahdet bul
 Tevhîde gel tevhîde gel

Abdulahad Nûrî :

Vâr ise sende derd-i Hâk vârnı nâr-ı ʿaşka yak
 Kaldur hicâbı Hâkka bak tevhîde gel tevhîde gel (G-67/3)

³⁷ B.T.K Cilt VI, s. 67

³⁸ B.T.K., Cilt VI, s. 25-26

Aziz Mahmud Hûdâyî:

İsterse ger kalbin şafâ
Zikr eyle Hakkı dâimâ
Bîmâr olur bulur şifâ
Tîmâr-ı zikru'llah ile

Abdulahad Nûrî :

°Âşık kim zikru'llah ide gözlerinden perde gide
Hakkıñ cemâlin seyr ide kanalum zikru'llah ile (G-97/6)

Aziz Mahmud Hûdâyî:

Tecellî-i cemâl ister
Göñül eğlenmez eğlenmez
Tesellî-i vişâl ister
Göñül eğlenmez eğlenmez

Abdulahad Nûrî :

İlâhi neylesin n'itsin göñül sensiz karar itmez
Eğer tursun eğer gitsin göñül sensiz karar itmez (G-41/1)

Aziz Mahmud Hûdâyî:

Efendüm güzel Allahım
Medet eyle medet eyle
Raḥmeti çok pâdişâhum
Medet eyle medet eyle

Abdulahad Nûrî :

°Aşkuñla cihân beste lutf eyle °inâyet kıl
Derdüñle bu cân ḥaste lutf eyle °inâyet kıl (G-71/1)

5. Devrin Sosyal Olaylarına Bakışı

17.yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğunun yükselişinin hemen ardından gelen ve bozgun, yenilgi, iç karışıklıklar ile beraber devletin siyasî ve ekonomik gücünü giderek kaybetmeye başladığı bir dönemdir. İmparatorluğun muhteşem yükselişinin ardından gelen felaketler zincirinin sebepleri arasında, olabildiğince genişleyen sınırlarda hakimiyet ve kontrolün devrin mevcut imkanlarına uygun olarak yer yer azalması, baskı altında tutulan azınlık odaklarının güçlenmesi ve beraberinde vergilerin gönderilmemesine bağlı olarak kendini gösteren ekonomik burhan önemli bir yer tutmaktadır. Saraydaki alışlagelmiş debdebeli yaşama şehzâde kavgaları, tecrübesiz padişahların çıkar gruplarının amaçları doğrultusunda tahta getirilmesi ve gelen padişahların şartlara ilgisizliği eklenince başta devletin ekonomik durumu olmak üzere iç ve dış güvenlik, atamalar gibi devlet işleri tamamen ikinci şahıslara bırakılmıştır. Padişah otoritesinin her geçen gün zayıflaması "hak güçlünün" prensibini yerleştirmiş ve bu bağlamda iltimas, rüşvet, yolsuzluk, haksızlık tahammül sınırlarının üzerine taşmış, halkın devlete güveni kalmamış, kanunlara bağlılık azalmıştır. Devlet yapısındaki zaafiyet bir takım güç odaklarını ortaya çıkarmıştır. Yeniçerilerin bir kısmı maaşlarının ödenmemesi sebebiyle birtakım siyasi güçlerin de tahrikiyle isyana kalkışmış bir kısımda askerliği bırakarak esnaflığa başlamıştır. Bütün bunlara ilaveten bu yüzyıl tekke mensupları ile medreselilerin birbirlerini suçlayarak harâretli münâkaşalara giriştikleri bir dönemdir. 16.Yüzyılın mutaasib alimlerinden Mehmed Birgivi Efendi Ö.891 (1573) ve onun Tarikat-ı Muhammediye adlı eserinin de etkisiyle Kadızâde Mehmed Efendi Ö.1045 (1635) her türlü bid'atın, bu arada tütün ve kahveninde haram olduğunu ilan etmiştir. Kadızâdelerin ölümünden sonra Kadızâdeli ve Fakih denilen taraftarları daha da ileri gitmişler ve tarikatları, camilerde birden fazla minare bulunmasını, ipekli elbise giymeyi, kaşıkla yemek yemeyi, güzel sesle Kur'ân okumak gibi birçok şeyi bid'attır diyerek devletçe yasak ettirmeye çalışmışlardır. Devrin şeyhülislâmını kafirlik ile suçlamışlar ve sadrazama tesir ederek tekkelerin basılması için izin almışlardır. Bu sebeble Kadızâdeliler ile daha geniş düşünceli alimler arasında anlaşmazlıklar, tartışmalar başgöstermiştir. Mutaasib vaîzlerin yüzünden tarikat mensuplarının rahatı kaçmış, halkın tekkelere devamı azalmıştır. Nihayet silahlı, sopalı saldırılar

başlayınca Köprülü Mehmed Paşa 1066(1656)'da Şeyh Üstüvanî Mehmed Efendi ve taraftarları başta olmak üzere mutaassıb birçok vaîzi Kıbrıs'a sürerek ülkedeki karanlık taasub havasını dağıtmıştır.³⁹

C. ESERLERİ

1. Şerhu Erbeîniyat
2. Riyazü'l –Ezkâr
3. Te'dibü'l-Mütemerridin Fî İsmâi'l-Ebeveyn
4. Risâletün Fi Hayâtî'l-Hızır ve İlyas
5. Risâletün Fi Tefvîkı Tearuzü'l-Âyat
6. Risâletün Meretü'l-Vücûdî Fil Merâtibi'l-Külliyeti ve'l-Hazerat
7. Risaletün Fi Nefi Mesail-Ahya-i Lil-Emvât
8. Risaletün Fi Cevazi Edai'n –Nevafili Bi'l-Cemaati
9. Risaletün Fi şeraiti isticabetü'd-Duai
10. Risaletün Fi Muhabbetil Abdi Lirabbihî
11. Risaletün Fi Hakikati leyleti'l-kadr
12. Risaletün Fi Şuruti Talebi'l-ilmi'n - Nafii
13. Risaletün Fi İsba ti's-Şuuri li Ehli'l-Kubûri
14. Risaletün Fi Subutî Tayyil Mekâni Li Evliyai'l-Ümmeti
15. Risaletün Fi Cevâzi Devrâni Sofiyye Fi'l-Lugati't-Türkiyye
16. Risaletü Ma Arefnake
17. Şerhu Kelimat-ı Kümmeyl İbni Ziyad
18. Merâtib-i Marifeti'r-Rahman
19. Risaletü'l-İtriye
20. İnkazü't-Talibîn
21. İsbâtü'l-İlmi ve's-şuur
22. Huccetü'l-vedad
23. El- Adlû Ve'l-Aksatü Beyne't-Tefriti ve'l –İfrat
24. Kassamü'l-Mûbtediin
25. Dûrer-i Nûri
26. Risâletü't-tac
27. İsbâtü'l-vacip Fi Mahiyeti'l vücûd
28. Mir'ati'l-Vücud ve Mirkatü's-şuhud³⁵

³⁵ Osmanlı Müellifleri, I, İstanbul, 1918, s.51

D.METNİN TENKİDİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR

Bir eserin nüshalarından yola çıkarak o eserin aslının veya aslına en yakın şeklinin ortaya konulması metin tenkidinde varılmak istenen hedeftir. Bu nedenle metin tenkidi Eski Türk Edebiyatının en zor ve karmaşık taraflarından birini oluşturmaktadır. Metin tenkîdi ile ilgili şimdiye kadar bazı çalışmalar yapılmış ve bir kısım ölçüler ortaya konmuştur.

Metin tenkidinde “müellif hattı” olarak adlandırılan şâirin veya yazarın kendisinin tertip ettiği veya ettirdiği bir aslın varlığı kabul edilir. Nüshaların istinsah tarihi ve kaydı mevcutsa bu hususta pek zorlukla karşılaşılmaz. Abdulahad Nûri'nin dîvânlarında yaptığımız çalışmada genel anlamda tertip,düzen,hata yönünden birbirine çok benzerlik gösteren nüshalar yoktur. Çalışmalarımızda Ü₁ nüshası olarak adlandırdığımız ve sıralamamızı buna göre yaptığımız bu nüshaya bile aslına en yakındır diyemiyoruz. Ü₁ ve Ü₂ nüshaları hata ve tertib bakımından birbirinden farklılık göstermektedir.

Ey   arif    ey d  n   can          k  l b  n  

Her mertebeye c  n                        (G-37/4)

  ₁ nüshasında "        " kelimesi   ₂ nüshasında "cism      " olarak geçmektedir.          kelimesinin manası şiire daha uygun düşmektedir.        b  n  (görmek)        kelimesiyle yakından alakalıdır.   ₂ nüshasında geçen cism kelimesi ise b  n   ile al  kal   değildir.

Aynı anlama geldiği halde vezin endişesiyle aynı kelimenin farklı anlama durumlar da sözkonusudur.

Beni yak  dı N  ri n  r   beni   r   kıldı   r  

N'ideyüm bu f  n   d  r        be       himmet  m var (G-33/5)

Bek    - b         aynı anlama gelen iki kelimedir.   ₂ nüshasında bu kelime b         olarak geçmektedir. B         olarak düşündüğümüz de bu kelime vezne uygun düşmektedir.

Seyyâre-i râh olmuş sâlâra sipah olmuş
Dil tahtına şâh olmuş şâhânelerüz Hakkâ

Nâr üzre hazâ bulmuş Nûrîde ziyân olmuş
Vârını fenâ kılmış virânelerüz Hakkâ (G-7/3,4)

Ü₁ nüshasında 3 ve 4. beyit olarak yer alan yukarıdaki beyitler Ü₂ nüshasında 5 ve 6. beyit olarak zikredilmiştir.

Dil töldi mey-i vahdet virdi bize keyfiyyet
Döndürdi yed-i kudret peymânelerüz Hakkâ (G-7/4)

Ü₂ nüshasında peymânelerüz olarak geçen bu kelime Ü₁ nüshasında pinmânelerüz olarak geçmektedir.

Bu tesbitler sonucu hangi nüshanın aslına en yakın veya hangi müstensih'in hangisinden etkilendiğini söylemek güçtür.

Metin tenkidinde öncelikle müstensih'ten kaynaklanan hataların düzeltilmesine gittik. Böyle bir yaklaşımla eserin aslına ulaşmayı hedefledik. Çünkü bir eserin aslı, nüshalarına nazaran çok daha dikkat ve titizlikle hazırlanmış olacaktır. Ancak eserin aslında da bu tür maddi hataların olması mümkündür. Asıl şekli bulma adına, açıkça eksik ve hatalı kelime veya kelime gruplarının tercih edilmeyeceği açıktır. Bu sebeple ortaya çıkacak metni daha doğru olarak nitelendirmek yanlış olmasa gerekir.

Metin tenkidinde iki ana mesele vardır. Bunlardan biri müstensih'in yaptığı hatalar diğeri ise müstensih'in bilerek yaptığı değişikliklerdir. Bu çalışmamızda müstensih'ten kaynaklanan hataları şu şekilde tesbit ettik:

1. Kelime istinsah edilen nüshada doğru olarak okunmasına rağmen müstensih tarafından harfler yanlış yada eksik yazılmaktadır.

Semâya : Şemâya Ü₁ (G-56/4)

Şanmazam : Şaymazam Ü₂ (G-74/1)

Ġavvâs : Ġavvâz Ü₂ (G-99/6)

Zulmânî : Zûlmâtî Ü₂ (M-19/III)
 Çün : Çü Ü₁, Ü₂, Ü₃ (G-26/6)

Bütün hatalar genellikle tek nüsha ile sınırlı kalmakta olup müstensihin dikkatsizlikle ve aceleciliğinden de kaynaklanmış olabilir.

2. İzâfet tamlamaları ile atıf bağlaçlarının karıştırıldığı durumlar sözkonusudur. Bu husus özellikle Ü₁ olarak adlandırdığımız nüshada görülmektedir.

ekl ü şürb : ekl i şürb Ü₁, Ü₂ (K-2/19)

Zâhir ü Peydâ : Zâhir-i Peyda Ü₁ (M-20/II)

3. Arapça ve Farsçaya vâkıf olan müstensihin manayı bozmayacak şekilde aynı anlama gelen bir başka kelime kullandığını görmekteyiz.

Raḥmân : Cânân Ü₁ (M-20/III)

Ḥaber : eṣer Ü₂, Ü₄ (M-25/V)

Ḥurşid : Mihr Ü₂, Ü₄ (G-36/5)

Ḥandân : Şâdân Ü₂, (G-110/4)

4. Bir kelimenin terkipli olmadığı halde terkipli düşünüldüğü durumlar sözkonusudur.

Tecelli : tecellî-i Ü₂

İrdi ni‘met-i tecelli Ḥakdan: (G-72/6)

Diğer müstensih ise nüshasında irdi ni‘met-i tecellî-i Hakdan : Hakkın tecellisinin nimeti olarak düşünmüş veya dikkatsizlik sonucu bu şekilde yazmıştır.

5. Eğer bende eğer şultân eger dâna eğer nâdân

Talebkâr olmada yeksân saña ‘âşık seni ister (G-28/2)

Talebkâr olmada yeksân bir sonraki beytin ikinci mısrası ile yer değiştirmiştir. Ü₂ nüshasında Talebkâr olmada yeksân’ın yerine “Eğer insan eger gayri” vardır.

Biz yine böyle bir hatayı müstensih tarafından onun dikkatsizliğine bağlı hatalar olarak nitelendirmekteyiz.

6. Yine bazı nüshalarda gazellerin beyit sayısı azaltılmış bazı nüshalarda ise arttırılmıştır. Bazı nüshalarda beyitlerin yeri değiştirildiği gibi mısraların yerinin de değiştirildiğini görmekteyiz.

7.1,2 ve 3. şahısların karıştırıldığı durumlar söz konusudur.

İtsünler	: itsün Ü ₂ (M-18/III))
Nefsüñ	: nefsin Ü ₂ (G-43)
‘Âşıküñ	: ‘âşıkıñ Ü ₃ (G-17/3)
Vücûduñ	: Vücûdın Ü ₂ (G-56/3)
Bulasız	: Bulasın Ü ₁ (G-39/3)
Ciğerler	: Ciğer Ü ₂ (M-17/II)
Bula	: Bulalar Ü ₂ (M-18/I)

E.KARŞILAŞTIRILAN NÜSHALAR

1- İstanbul Üniv. Ktb. T. 1350 (Ü₁)

Mensur bir dibâce, 1 münâcaât, 1 na't, 134 tasavvûfî gazel, 1 Muhammes, 1 müseddes, 1 tesdis, 1 tahmis, 8 kıt'a ve nazım, 1 beyit vardır.

Baş: Kûl hamdüñe kâdir ola mı ey ulu Mevlâ

Zâtüñden olur zâtuña şâyeste tehâya

Son: Câ-be-câ bülbül-i hal-i murûr-ı eyler gezer

Goncaya her bâr sıklet olmadan eyler hazer

2- İst. Üniv. Ktb. 510/1 (Ü₂)

Mensur bir dibâce, devran hakkında bir fetva, 150 gazel ve ilahi vardır. Başta kütüphanenin resmi mührü basılı, başında, sonunda ve sayfa kenarlarında birtakım beyitler ve ilahiler vardır.

Bu eser, içinde bulunduğunu mecmuanın birinci yaprağından başlar.

Baş: Kûl hamdüñe kâdir ola mı ey ulu Mevlâ

Zâtüñden olur zâtuña şâyeste tehâya

Son: Ol yüce yâri gördüm yâr üzre yâri gördüm

°Alem °adu olursa ben bu yâri yâri gördüm

3- Hacı Mehmed Ef. (Süleymâniye ktb.) 3484 (Ü₃)

Arapça bir dibâce, 2 münâcaât, 2 na't, bazıları Arapça 129 ilahi ve gazel vardır. Birinci yaprakta divan sahibinin Arapça ve Türkçe kısa bir makalesi ve sayfa kenarlarında bazı gazeller vardır.

Baş: Kûl hamdüñe kâdir ola mı ey ulu Mevlâ

Zâtüñden olur zâtuña şâyeste tehâya

Son: Meşîyyet bendesidür cümle eşyâ

Hemân ihsâna kaldı kûl efendi

4-Hacı Mehmed Efendi (Süleymâniye ktb.) 3576 (Ü₄)

Miktarı belirsiz eksik olan bu nüshada yarı kalmış mensur 1 dibâce, 30 ilahi, baş tarafı noksan 1 tesdis, 1 muhammes, ibtidası eksik tevhid, 1 kaside, eksik şikâyetnâme, tamamlanmamış bir terci-i bend vardır.

Baş: Efendi kıl gelse yolu buldur

Anuñ eksükliğini aña bildir

Son. Çün bulursun ki bed-endâm

Eylemez bu hânede ârâm

5- Hüdâyi Mahmud Efendi (Selim Ağa ktb) 1875/21 (Ü₅)

Yk 192-198

Metinde 21, sayfa kenarlarında 14 tevhid ve ilahi vardır.

Baş: Kıl hamdüñe kâdir ola mı ey ulu Mevlâ

Zâtüñden olur zâtuña şâyeste tehâya

Son: Şeherlerde yüzümüz yerlere sürüp Nûri

Keremler assı Ğafûr u Hâlîme yalvaralum

F.METNİN İMLASI İLE İLGİLİ HUSUSLAR

17. ve 18. yüzyıl bazı Türkçe kelime ve özellikle eklerin yazım ve telaffuzu açısından pek belirgin bir dönem değildir. Eski Anadolu Türkçesi döneminden günümüze kadar gelen metinlerin bir kısmının harekeli olması, bir kısmında da ünlülerin gösterilmesinden dolayı bu dönem çok daha belirginlik arz etmektedir. Devre ait bu genel özellikler çerçevesinde üzerinde çalıştığımız nüshalarda metnin oluşmasında ek ve kelimeler arasında bir yazım birliğine rastlayamadık.

Zâtuñda : Zâtında (G-2/2)

Yukarıda zikrettiğimiz görüş ekler içinde geçerlidir.

mış, miş, dı, di, dur, dür ekleri her nüshada aynı imla ile yazılmışken uz, üz, im, üm, sın, sun, ip, ıp, up, üp, in, ın, ün, un, uz, iz, uz gibi ekler aynı imla ile yazılmamıştır.

İrmişlerdenüz : Ü₁, Ü₂'de

Enfâsuñ : Enfâsıñ Ü₅ (G-4/1)

Eyleyem : Eylem Ü₂ (G-14/2)

Pervânelerüz : Pervaneleriz Ü₂

Şanuña : Şanına Ü₃ (G-2/10)

Ü₁ Ü₂, Ü₃'de ır, ür eki aynı imla ile yazılmışken, 'Aşk âteşine cânım yanmakta bulur lezzet, Yandıkça görür... beyitlerindeki dık, dük eki ise farklıdır. Yandıkça görür..... Ü₁ Ü₂, Ü₃'de aynı Ü₄ nüshasında ise bu ek duk, dük olarak yazılmıştır.

İmlada birliği sağlamak için yukarıdaki eklerin klasik şekli olan yuvarlak şekillerini tercih ettik. Bunun yanında:

Görülen geçmiş zaman : dı, di

Anlatılan geçmiş zaman: mış , miş

Soru eki: mı, mi

Ulaç eki: inca, ince

şekillerini tercih ettik.

Ayrıca "kapalı e" olarak bildiğimiz, ancak metinde y harfi ile yazılmış şekiller için "i" harfini tercih ettik:

İt-, di-, vir-, yi-

G.KISALTMALAR

B.T.K. : Büyük Türk Klasikleri

K : Kaside

G : Gazel

M : Musammat

kt : Kıt'a

N : Nazım

T : Tuyuğ

B : Beyit

H.TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

s : ث

h : ح

h : خ

z : ذ

ş : ص

z, d : ض

t : ط

z : ظ

‘ : ع

ġ : غ

k : ق

ñ : ك

Vâv-ı mâdûle (h^vâce) örneğindeki gibi gösterilmiştir. Beyitlerin birinci mısraları (a) ikinci mısraları (b) denilmiştir. 4'lü, 5'li, 6'lı, 10'lu bendler halinde olan şiirler ise her bendi roma rakamı ile I, II, şeklinde adlandırılmış, mısralar ise I(1), II(3) şeklindedir. Bir mısradaki farklı dipnotlar arasına (/) işareti, tercihten sonraki aparattan önce (:) noktalaması konulmuştur. Mevcut olmayan kelime, mısra ve beyitler için (-) işareti kullanılmıştır.

I. BİBLİYOGRAFYA

- Aclûnî; Keşf ül Hafâ, Beyrut 1988, Cilt II
- Ateş, Ahmed ; "Metin tenkidi hakkında", Türkiyat Mecmuası, Cilt VII, sy 253-267.
- Ateş, Süleyman ; K. Kerim Meâli Şerifi, Kılıç Kitabevi Ankara 1985.
- Ayan, Hüseyin; Nesîmi Divânı, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.
- Banarlı, Nihat Sami; Resimli Türk Edebiyat Tarihi, Milli Eğitim Basımevi İstanbul 1983.
- Büyük Türk Klasikleri C 1-2-6
- Çanga, Mahmud ; Kur'anı Kerim Lugatı, Timaş yayınları, İstanbul 1989.
- Dilçin, Cem; Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, TTK Basımevi, Ankara 1992.
- Eraydın, Selçuk; Tasavvuf ve Tarikatlar, Enderun Kitabevi, İstanbul 1997.
- Ergun, Sadettin Nushet; Türk Musikisi Antolojisi I, II, İstanbul 1943.
- Faruk Kadri Timurtaş; Eski Türkiye Türkçesi XV.yy. Gramer-Metin-Sözlük, Enderun Kitabevi İstanbul. 1977.
- Gölpınarlı, Abdalbâki; Alevi ve Bektâşî Nefesleri, Remzi Kitabevi, Yükselen Matbaası, İstanbul 1963.
- İpekten, Haluk; Fuzûlî(Hayatı Sanatı Eserleri), Akçağ yayınevi, Ankara 1996.
- İpekten, Haluk; Nef'î(Hayatı Sanatı Eserleri), Akçağ yayınevi, Ankara 1998.
- İpekten, Haluk; Tezkirelere Göre Divan Edebiyat Sözlüğü, (Hazırlayan.Doç.Dr. Mustafa İsen, Doç Dr Recep Toparlı, Doç.Dr.Naci Okçu.Y.Doç. Dr. Turgut Karabey) Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara 1988.
- İpekten, Haluk; Bâkî (Hayatı Eserleri Sanatı), Akçağ yayınevi, Ankara 1998.
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu
- Köprülü, Fuad; Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, TTK Basımevi, Ankara 1976.

Küçük,Sabahattin; Baki Divânı Tenkintli Metni, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

Küçük, Sabahattin; "Musammat Gazel",Eski Türk Edebiyatı Kollogyumu Hk., Ankara 1992

Levend, Agah Sırrı; Dîvân Edebiyatı (Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar), Enderun yayınları, İstanbul 1984.

Levend, Agah Sırrı; Türk Edebiyatı Tarihi(Giriş), TTK Basımevi, Ankara1988.

Mehmet Tahir(Bursalı); Osmanlı Müellifleri I, İstanbul 1918.

Nûman Külekçi; Edebi Sanatlar,Akçağ yayınları, Ankara 1994.

Okçu, Naci;Şeyh Galip (Hayatı, Edebî kişiliği,Eserleri,Şiirlerinin Umûmî Tahlîli ve Divânın Tenkitli Metni),Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara 1993.

Özcan, Abdulkadir; Şakâyık-ı Nûmâniye Zeyilleri(Vekayi'ül Fudalâ Şeyhi Mehmed Efendi Cilt I), İstanbul 1989.

Pekolcay, Necla ; İslâmî Türk Edebiyatı, Kitabevi yayınları, İstanbul 1994.

Pekolcay, Necla ; İslâmî Türk Edebiyatında Şekil ve Nevilere Giriş(Doç Dr Selçuk Eraydın,Prof.Dr.Mustafa Tahralı,Doç Dr Mustafa Uzun, Doç Dr M.Hüsrev Subaşı) Kitabevi yayınları, İstanbul 1996.

Sâlim Tezkiresi;Sül.kütp, Esad Efendi, No:3872, s.162b

Steingass F.Persian; English Dictionary, Beyrut 1975.

Süreyyâ, Mehmed; Sicill-î Osmânî Cilt II, İstanbul 1308.

Unat,Faik Reşid; Hicrî Tarihleri Miladî Tarihe Çevirme Klavuzu, TTK Basımevi, Ankara 1988.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; Osmanlı Tarihi III, TTK Basımevi.Ankara 1988.

KASİDELER

-1-

Fe ° i lâ tün Fe ° i lâ tün Fe ° i lâ tün Fe i lün

- 1 Virdi yağmaya yine hûş-i dilî gayret-i °aşk
Ne °aceb hâle düşürdi bizi bu hâlet-i °aşk
- 2 Mâ-sivâ naqşına yer kıomadı deyr-i dilde
Der-i divârı pür itdi şanemâ şûret-i °aşk
- 3 Şunalı ağzuma şeker-lebini şahid-i zevk
Tatlu cânumdan uşandurdu beni lezzet-i °aşk
- 4 Ehl-i derdüñ dökilüp sîneleri tabl-âsâ
Tutdı âfâkı yine tañtana-i şevket-i °aşk
- 5 °Aşk vaşfinda zebân-ı °urefâ lâl oldu
Gitdi eglenmedi ta°rîf ile mâhiyyet-i °aşk
- 6 Cins ü faşlını bilüp câmi°-i mâni° olamaz
Vaşfa gelmez hele keyfiyyet-i kemiyyet-i °aşk
- 7 Gerçi meydânı haqîqâtde nice er geldi
Kaldı ammâ ki bekâretle yine ibnet-i °aşk

1 Ü₁44b, Ü₄.11a

Başlık: Der makam-ı °aşk Ü₄

3 (a) ağzuma şeker-lebini : şekker-i °aşkını başla Ü₄

6 (a) câmi°-i mâni° olamaz : mâni°-i câmi° ola Ü₄

(b) Vaşfa : Vazfa Ü₁

- 8 ʿAşkdur Hazret-i maḥbûb-ı Hudâ maʿnide
Gele inkârı kı zâhid olalum ümmet-i ʿaşk
- 9 Kimi Hızra çağırur kimisi kûṭba ḥalkuñ
Lîk ben çağırurum derdile yâ hazret-i ʿaşk
- 10 Bir nefesde geçerüm nüh-felegi bî-per ü bâl
Başarum ʿarşa kâdem olursa himmet-i ʿaşk
- 11 Korkarum âh idicek zâhir ola şâʿikler
ʿÂlemî velveleye vire hemân heybet-i ʿaşk
- 12 Dem olur ʿâşıkı maʿşukla bir şekle koyar
Kaldırur perde-i gayriyyeti ʿayniyyet-i ʿaşk
- 13 ʿAşkı bârında ʿabâ itdi semâvâtı cibâl
Kı benüm boynuma olsun çekeyin miḥnet-i ʿaşk
- 14 Bir nefes ḥâlî degül dilde nesîm-i Lâhut
Cân dimâğını muʿaṭṭar ideli nefḥat-i ʿaşk
- 15 Karişup ḥalka begüm neyleyelüm ḥalveti biz
"Li-maa'llah" demidür eyleyelüm ḥalvet-i ʿaşk
- 16 Curʿa-nûşân-ı ḥaḳîkatle varup bir sâʿat
İdelüm ʿâlem-i vahdetde bugün ʿişret-i ʿaşk
- 17 Bezm-i Sivâsîde ḥayrân olalum ey abdâl
Gerçek erdür bize esrânı virür ḥayret-i ʿaşk

11 (b). heybet-i: ḥayret-i Ü₁

16 (b) ʿâlem-i : ʿâlem ü Ü₂

18 ʿAqla tîmâr idelüm gelmeden eyyâm-ı cunûn
Gele dîvâne senûñle içelüm şerbet-i ʿaşk

19 Yağdı erbâb-ı dilûñ cânını sûz-ı sühânın
Nûriyâ sende ne bu mertebe germiyyet-i ʿaşk

-2-

Kaside

Mef ʿû lü Me fâ ʿi lün Fa ʿû lün

1 Eltâf-ı Hudâya mâliküz biz
Eşnâf-ı ʿatâya mâliküz biz

2 Tahdîs-i niʿam beyânı için
Envâʿı edâya mâliküz biz

3 Aʿmâlile şükre ʿâciz olsak
Hamdile şenâya mâliküz biz

4 Fakrile çü fahr-i ʿâdet itdûñ
Aksâ-yı gınâya mâliküz biz

5 Zerrîn kabâyı neylerüz kim
Peşmîne ʿabâya mâliküz biz

19 (a) sühânın: sahnûñ Ü₄

2 Ü₁.45a, Ü₂.37a, Ü₄.12a

Başlık: Ü₄

3 (a) şükre : şükrûñ Ü₂

4 (a) fahr-i ʿâdet itdûñ: fahre vâriş olduk Ü₄

5 (b) peşmîne : peşmîne-i Ü₂

- 6 Baş egmek olur mı tâc-ı şâha
Çün semt-i gedâya mâliküz biz
- 7 Ümmetler içinde pür- şafâyuz
Çünkü Muştafâya mâliküz biz
- 8 Aşhâbı ile âline hem (vezin bozuk)
Ta'zîm-i velâya mâliküz biz
- 9 Rafz ehline dilden bu'zumuz var
Hubb-ı hulefâya mâliküz biz
- 10 Toprak başına Hâricînüñ
Berr-i Murtezâya mâliküz biz
- 11 Didüñ çü "belâ" Elest vaqti
Ol 'ahde vefâya mâliküz biz
- 12 Sultân-ı serîr-i 'aşka irdük
Ol zıll-i hümâya maliküz biz
- 13 Kendüye cihâmı bende kılmış
Bir mâh- liqâya mâliküz biz
- 14 Ebrûsı işâret ayrısı
Bir özge râ'ye mâliküz biz (vezin bozuk)

6 (b) semt-i gedâ : himmet-i gedâ Ü₂

8 (b) Ta'zîm-i velâya : Ta'zîme Ü₁, Ü₄

10 (b) Berr-i : Biz Ü₄

13 (a) Kendüye : Keydüye Ü₁

- 15 Zülfine aşılmış halk-ı      
Bil d  r-ı bel  ya m  lik  z biz
- 16 Ol d  re vi        yollarında
C  nları fed  ya m  lik  z biz
- 17 F  n  yi fen  ya vird     el-H    
B     de be    ya m  lik  z biz
- 18 Devlet bil  r  z bel  -y   y  r  
Lezzet-i   in  ya m  lik  z biz
- 19   anm   ki es  r-i ekl        b  z
R     n   g  d  ya m  lik  z biz
- 20 Mülk oldu g      de ma  v-i i  b  t
  ll   ile l  -ya m  lik  z biz
- 21 Tebd  l-i zem  yim eylemekle
H  l-i budel  ya m  lik  z biz
- 22 Gel tahte's-ser  da g  rme g  f  l
Fev    -l   al  ya m  lik  z biz (vezin bozuk)
- 23 K  odu   c  hel  ya k  l u k  li
A  l-ı fu  ah  ya m  lik  z biz

15 (a) asılmış : açıldı     

(b) Bil d  r-ı : Ser-d  r-ı     

16 (a) vi        : vi    li     

19 (a) ekl        b  : ekl-i     b            

21 (a) Tebd  l-i zem  yim: Tebd  l-i k  yim     

22 (a) Gel : -    

- 24  İlminde nas  ha ird  k ey dil
Tah  k  -i her  ya m  lik  z biz
- 25 H  kim-i   adred  r iltic  muz
  m  n-ı ya  az  ya m  lik  z biz (Vezin bozuk)
- 26 Te'v  li e  adis oldu ilh  m
Ta  b  ri r  'y  ya m  lik  z biz
- 27   ster ise z  hid semt-i ir   ad
Min  h  k-ı h  d  ya m  lik  z biz
- 28 Derg  h-ı H  d  ya her se  erde
  nh  -i min  ya m  lik  z biz
- 29 Her bir gecem  zde   adre ird  k
Bi'll  hi   af  ya m  lik  z biz
- 30 Ecv  f-ı ley  l içre H  kdan(vezin bozuk)
Ülkü-i nid  ya m  lik  z biz
- 31 Geld  kde cih  t-ı sitteden   v  z (vezin bozuk)
Bir   zge   ad  ya malik  z biz
- 32     n   ayn-i maiyyet oldu nu  ret
Tedm  ri   ad  ya m  lik  z biz

27 (a)   ster ise z  hid : Z  hid dilerse    

(b) Min  h  k: Min  c    

- 33 Allâh-ı me'ide elmeiyuz
Her demde likâya mâliküz biz
- 34 Def'î elimüzde meger sihrüñ
Esrâr-ı 'aşâya mâliküz biz
- 35 Meclâ-yı müsebbib oldu esbâb
Esbâb-ı semâya mâliküz biz
- 36 Kevneyne cilâbı sıgmaz iken
Ol şâhı serâya mâliküz biz
- 37 Hırşîd-i cemâli pertevinden
Zulmetde ziyâya mâliküz biz
- 38 Âmîn işidüp cemi'-i şeyden
Evlâd-ı du'aya mâliküz biz
- 39 Kõduķ elimüzden ihtiyârî
Ey Nûrî rızâya mâliküz biz

2.MUSAMMATLAR

-1-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

-I-

1. Sende toğmışdur Muħammed Muştafâ
2. Merħabâ ey mâh-ı mevlid merħabâ
3. Sende ol mışdur bu âlem pür-şafâ
4. Merħabâ ey mâh-ı mevlid merħabâ

-II -

1. Sende geldi ol şefâ'at menba'ı
2. Sende zâhirdür o nûruñ ma'la'ı
3. Sensin el'âf-ı Ĥudânun mecma'ı
4. Merħabâ ey mâh-ı mevlid merħabâ

-III-

1. Cehlile azmış iken ĥalk-ı cihân
2. Küfrile tolmış iken kevn ü mekan
3. Nûr-ı î mân sende ol mışdur âyân
4. Merħabâ ey mâh-ı mevlid merħabâ

-IV-

1. Her kaçan kim sende mevlûd okınur
2. şanasın uřřâķa ol gün âiyd olur
3. Hiç göñüllerde ķasâveti mi ķâlur
4. Merħabâ ey mâh-ı mevlid merħabâ

-V-

1. Ol vücûda âillet olan şâh-bâz
2. Ümmetiçün Ĥaķķa itdükde niyâz

¹ Ü₁.5b, Ü₂.4b, Ü₃.4a

Başlık:Nevâyi uřřâķ der maķâm Ü₁

I (3) âlem: âilm Ü₁

III (1) Cehlile azmış iken: azmış iken cehlile Ü₂

(2) Küfrile tolmış: To lmış iken küfrile Ü₂

^{IV} (2) şanasın: şanasın Ü₁/ol: o Ü₃

^V (1) vücûda âillet: vücûd-ı âillet Ü₂ / şâh-bâz: şâh-bad Ü₂

3. Umarum nâr içre bir mü'min kımaz

4. Merhabâ ey mâh-ı mevlid merhabâ

-VI-

1. Ol habîbi kim Hudâsı medh ide

2. Kim bile kıadrin anuñ bu dünyede

3. Anı vaşşâf olmada Nûri n'ide

4. Merhabâ ey mâh-ı mevlid merhabâ

-2-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün

I

1. °Ademden °âlemî ol vâr iden dost

2. Kıamu zulmâtı pür-envâr iden dost

3. Cemâlûñ °âşıķa iş°âr iden dost

4. Beni dîvâne-i dîdâr iden dost

II

1. Žiyâ izhâr iden şems ü kıamerden

2. Cemâlin gösterüp nev°i beşerden

3. Diyüp anı "ene'llah" bir şecerden

4. Tecellî nûrını izhâr iden dost

III

1. Kımin sâlâr idüp şâdıķlarına

2. Kımin dil-dâr idüp vâmıķlarına

² Ü₁. 7b, Ü₂. 6a, Ü₃. 6a

I (3) Cemâlûñ: Cemâlin Ü₁, Ü₃

II (1) şems ü kıamer: şems-i kıamer Ü₁, Ü₃

(2) gösterüp: gösterir Ü₁

(3) anı: inni Ü₂

III (2) vâmıķlarına:vâmaklarına Ü₂, Ü₃.

3. Kimin serdâr idüp ‘âşıklarına
4. Kimin ‘aşkı ile berdâr iden dost

IV

1. Kemâl ihsân ider bize sözinden
2. Cemâl i‘tâ ider kendözinden
3. Cihanda ‘âşıkı ma‘şûk yüzinden
4. Meta‘-ı ‘aşkını bâzâr iden dost

V

1. Beni benden alup ‘âşkuñ sürûrı
2. Ne cennet kaldı göñlümde ne hûrî
3. Vişâlin merhemini şarmaz mı Nûrî
4. Bu şınmış göñlüme tîmâr iden dost

-3-

Fe ‘ilâtün Me fâ‘ilün Fe ‘ilün

I

1. Ğaflet ile gezer iken nâgâh
2. Gûşa irdi şadâ-yı âhü'l-mevt
3. Bir feza‘ kıpırdı ‘âlem-i tende
4. Câna irdi nidâ-yı âhü'l-mevt

II

1. Vakti geldi ecel ‘ayân oldu
2. Bu beden dîdeden nihân oldu
3. Bâğ-ı ‘ömrüm bu gün hazân oldu
4. Esti çünkim hevâ-yı âhü'l-mevt

3 Ü1. 8a, Ü2. 6a, Ü5. 6a,

I (2) âhü' l-mevt: âh-ı mevt Ü₁

(4) âhü' l-mevt: âh-ı mevt Ü₁

II (1) Vakti: Vakt Ü₂, Ü₃

(4) âhü' l-mevt: âh-ı mevt Ü₁

III

- 1.Mürğ-i cân tıtdı râh-ı ıtlâkî
- 2.Kayd-ı ten olmadı aña bâkî
- 3.Na'ralarla pür itdi âfâkî
- 4.Her taraf hûy-ü hây-ı âhü'l- mevt

IV

- 1.Nice bir bunca tarz bu dârât
- 2.Ezker-i zıkr hâdimû'l-lezzât
- 3.Anlasañ saña dir kamu emvât
- 4.Meh saña dañi pâ-y-i âhü'l-mevt

V

- 1.Nûriyâ olsa lutfı Raḥmânuñ
- 2.Ten olursa da şâğ olur cânuñ
- 3.Çünkü yokdur beḳâsı dünyânuñ
- 4.Merḥabâ ey fenâ-yı âhü'l-mevt

III (3) âfâkî: âfâkatı Ü₁

(4) âhü' l-mevt: âh-ı mevt Ü₁

IV (1) bunca: böyle Ü₂/ tarz bu dârât : bu tarz-ı dârât Ü₃

(2) Ezker :zıkr Ü₁ Ü₃

(3) saña dir : dir saña Ü₂

(4) âhü' l-mevt: âh-ı mevt Ü₁

V (4) âhü' l-mevt: âh-ı mevt Ü₁

-4-

Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün

I

1. Kâpladı 'âşıkıların kalbin keder
2. El-ğıyâs ey 'âşk-ı Mevlâ el-ğıyâs
3. Her kaçan sen gelseñ ol tırmaz gider
4. El-ğıyâs ey 'âşk-ı Mevlâ el-ğıyâs

II

1. Firkatüñ beriyyesinde bendeler
2. Teşne-lebdür şerbeti vaşluñ diler
3. Âb-ı lütfüñ olmaz ise n'ideler
4. El-ğıyâs ey 'âşk-ı Mevlâ el-ğıyâs

III

1. Çünkü olmuş keyfimiz 'âşk-ı Hudâ
2. Hâşıl olmaz bize onsuz bir şafâ
3. Keyfimiz geçdikçe lütf it bir gıdâ
4. El-ğıyâs ey 'âşk-ı Mevlâ el-ğıyâs

IV

1. Halk olunmağdan bu dünyâ-ı denî
2. Mağşad-ı akşâ seni bulduk seni
3. Habb-i dünyâ almadan dil tahtını
4. El-ğıyâs ey 'âşk-ı Mevlâ el-ğıyâs

V

1. Düşmesün dünyâ metâ'ına heves
2. Olmasun vahdet yolını hâr ü haş

4. Ü₁.8a, Ü₂.7a, Ü₃.6b

V (2) hâr ü haş :hâr-ı haş Ü₁

- 3.Nûrîye ırgür meded âhir nefes
4.El-ğıyâs ey  aşk-ı Mevlâ el-ğıyâs

-5-

Mef  l  n Mef  l  n Fa  l  n

I

- 1.  l  hi l  tf u ra  met k  pus  n    
2.Bizi ğayri k  puya itme mu  t  c
3.  A  t  nu  n z  rresid  r ta  tile t  c
4. Bizi ğayri k  puya itme mu  t  c

II

- 1.A  ıls  n k  llara ol ulu derg  h
2.  olay gelsün k  muya mustak  m-r  h
3.Sa  na mu  t  c iken her bende her    h
4.Bizi ğayri k  puya itme mu  t  c

III

- 1.Neb  ilerde olan env  r h  k  k    n
2.Vel  ilerde olan esr  r h  k  k    n
3.Me    y  l  da olan e  v  r h  k  k    n
4.Bizi ğayri k  puya itme mu  t  c

IV

- 1.Cem  l    n h  zret  n    n behcet    n
2.Cel  l    n h  zret  n    n heybet    n

5.    .8b.,    .7a,    .7a,    .6b

Başlık:   U    k nev  yi    

II (a) A  ıls  n: A  ılsa    

III (2) –    

- 3.Muhammed Muştafânuñ hürmetiçün
- 4.Bizi ğayri kapuya itme muhtâc

V

- 1.Bu düşmiş Nûrînin ol destgîrî
- 2.Elin ol dâimâ kıaldur fakîrî
- 3.Müyesser eyleyüp hayr-ı kesîrî
4. Bizi ğayri kapuya itme muhtâc

-6-

Me fâ'î lün Me fâ'î lün Fa'û lün

I

- 1.°Atâya lâıyık olmak kul ne mümkün
- 2.A sulţânım hemân ihsân senüñdür
- 3.Yine kıâdir ola bir °abd-ı miskin
- 4.A sulţânım heman ihsân senüñdür

II

- 1.°İnâyet âfitâbı olsa tali°
- 2.Göñülde nûr-ı Mevlâ ola lâmi°
- 3.Ne vardur Raĥmet-i Raĥmâna mâni°
- 4.A sulţânım hemân ihsân senüñdür

III

- 1.Keremler eyle sulţânım gedâya
- 2.Nesi var kim anı sermâye şaya
- 3.Meger senden °inâyet ola mâye
- 4.A sulţânım hemân ihsân senüñdür

6 Ü₁.12a, Ü₂.10a, Ü₃.10a, Ü₄.2a Ü₅.7b

Başlık : °Acem °aşiran Ü₁

IV

- 1.Efendi ul yañılsa yolu buldur
- 2.Anuñ eksükligini aña bildür
- 3.Ne var şuçlı ise yine uluñdur
- 4.A sulţānum hemān iħsān senüñdür

V

- 1.Esirge Nûriyi ey Rabb-i Ğaffār
- 2.Faķîrüñdür yoluñda aldı nâçâr
- 3.O miskînüñ saña lâyıķ nesi var
- 4.A sulţānum hemān iħsān senüñdür

-7-

Fe  i lâ t n Me f   i l n Fe  i l n

-I-

1. Görmedi bu cih n içinde keder
2. Zikrinüñ lezzetin bulan diller
3. Keyf-i zikr ñle geldi öyle gider
4. Zikrinüñ lezzetin bulan diller

II

1. Lezzet-i m la c ha aldanmaz
2. Dünya b l olsa parmağın banmaz
3. Yedi dery yı n ş ider ғанmaz
4. Zikrinüñ lezzetin bulan diller

IV (3) Ne var şuçlu ise yine ulundur: Ne denl  suçlu ise ulundur  ₁  ₂  ₃

7  ₁. 14a,  ₂.11b,  ₃. 11b,  ₄. 3a

I (2) bulan: duyan  ₂

(4) bulan: duyan  ₂

II (2) b l:  l  ₄

III

1. Ol ki ihlâşile ola zâkir
2. Aña sırr-ı nihân olur zâhir
3. Feth ider "kenz-i mahfî"yi âhir
4. Zikrinüñ lezzetin bulan diller

IV

1. Hâle irüp bırağdı ol kâli
2. Gayrîden kıldı kalbini mâlî
3. Buldı fânide bâkî ikbâli
4. Zikrinüñ lezzetin bulan diller

V

1. Nûri çün bildi ʿilm-i esmâyı
2. Buldı esmâda ol müsemâyı
3. Anda hall itti her muʿammâyı
4. Zikrinüñ lezzetin bulan diller

-8-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün fa ʿû lün

I

1. Yine cûş eyledi ʿummânı ʿaşkuñ
2. Göñül Allâh'a ʿâşıkdur yeñilmez
3. Cülûs itdi bu gün sulţân-ı ʿaşkuñ
4. Göñül Allâh'a ʿâşıkdur yeñilmez

III (1) ihlâşile: halâşla Ü₃

IV (1) Hâle irüp : Hâl idüp Ü₂

(2) kalbini : kalbi Ü₂ / mâlî : hâli Ü₁, Ü₃

V (1) ʿilm-i esmâyı : esmâyı Ü₃

8 Ü₁.17b, Ü₂.15a, Ü₄.6a, Ü₅.4a

Başlık: Der maqâm-ı Nevâyi ʿuşşak Ü₁

II

1. H̱ayâli göñlûme taldı çü yârûñ
2. Vücûduñdan eşer kalmadı °ârun
3. Ẕimâmı gitti elden ihtiyârun
4. Göñül Allâh'a °âşıkdur yeñilmez

III

1. Okındı sırruma °aşkuñ kitâbı
2. İşitdi sem°-i cân andan ẖıţâbı
3. Aradan kaldurup cümle hicâbı
4. Göñül Allâh'a °âşıkdur yeñilmez

IV

1. İrag itmiş özin gâfletten °âşık
2. Anuñ çün kalbi şendür °aynı âçık
3. Yürekde ateşi var bağırı yânik
4. Göñül Allâh'a °âşıkdur yeñilmez

V

1. Cihân esrâr ile talmış ser-â-pâ
2. Bir olmuş Nûriye ednâ vü a°lâ
3. Görinmez gözine dünyâ vü °uqbâ
4. Göñül Allâh'a °âşıkdur yeñilmez

II (2) vücûduñdan : vücûdında Ü₂

(3) Ẕimâmı: Zemâmı Ü₂, Ü₅

III (2) ẖıţâyı : ẖıţâbı Ü₁

(3) kaldurup: kaldırıp Ü₂

V (1) talmış : taldı Ü₄

(2) olmuş: oldu Ü₄

-9-

Müs tef 'i lün Müs tef 'i lün

I

- 1.Ey luṭfî çok erḥam Hudâ
- 2.°Âşıkларуñ n'itmek gerek
- 3.Cânlar saña olsun fedâ
- 4.°Âşıkларуñ n'itmek gerek

II

- 1.Gözle o esrük kulları
- 2.Şad- pâre olmuş dilleri
- 3.Farḳ itmez olmuş yolları
- 4.°Âşıkларуñ n'itmek gerek

III

- 1.Dil baḥr-ı °aşḳa ṭalmağa
- 2.Cân dürr-i şevḳi bulmağa
- 3.Luṭfa bahane olmağa
- 4.°Âşıkларуñ n'itmek gerek

IV

- 1.Maḥzun göñûl gülmeḳ için
- 2.Pâs-ı dili silmek için
- 3.Sen şâha hoş gelmek için
- 4.°Âşıkларуñ n'itmek gerek

⁹ Ü₁.24b, Ü₂.19a, Ü₃.9b

I (2) °Âşıkларуñ : °âşıkların Ü₃

(4) °Âşıkларуñ : °âşıkların Ü₃

II (1) o : ol Ü₃

(4) °Âşıkларуñ : °âşıkların Ü₃

IV(4) °Âşıkларуñ : °âşıkların Ü₃

IV (2) pâs-ı : pası Ü₂

(4) °Âşıkларуñ : °âşıkların Ü₃

V

- 1.Ey kâşif-i ğaym-i zalam
- 2.Ey bâzil-i luţf u ni'am
- 3.Ey kân-ı ihsân u kerem
- 4.°Aşıkıların n'itmek gerek

VI

- 1.Ey sırlara a'lem olan
- 2.Ey kullara ekrem olan
- 3.Ey Nûriye erham olan
4. °Aşıkıların n'itmek gerek

-10-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

I

- 1.Ey benî °aşk âteşine yandıran
- 2.°Aşk senüñ °âşık senüñ ma'şûk senüñ
- 3.Hem seven hem sevilen hem sevdiren
- 4.°Aşk senüñ °âşık senüñ ma'şûk senüñ

II

- 1.Yanar ise °aşkla cânım tenüm
- 2.Geçer ise âhile dünüm günüm
- 3.Hep senüñdür arada nem var benüm
- 4.°Aşk senüñ °âşık senüñ ma'şûk senüñ

III

- 1.°Âşıkun kâlbîne kılsañ bir nazar
- 2.Mâ-sivâdan anda kalmaz hiç eser

^v (1) ğaym-i : ğaym u Ü₂, Ü₃ / (2) luţf u : luţf-ı Ü₁ / (3) ihsân u : ihsân-ı Ü₁

(4) °Âşıkıların : °âşıkların Ü₃

^{vi} (4) °Âşıkıların : °âşıkların Ü₃

¹⁰ Ü₁, 25a, Ü₂, 19b, Ü₃, 20a

Başlık:Nevâ Ü₁

3.Saňa iren cenneti hûrî n'ider

4.°Âşk senüñ °âşık senüñ ma°şûk senüñ

IV

1.Luţf ile aña disen ey derd-mend

2.Nice olduñ °aşkumuñ kaydına bend

3.Nicedür °aşkuñ saña itdigi fend

4.°Aşk senüñ °âşık senüñ ma°şûk senüñ

V

1.Mağz-ı luţfuñ ile ey Kâdir ilah

2.°Âşkuñ hâline eyle gel nigâh

3.Bir gedâdur Nûri kûluñ pâdişah

4.°Aşk senüñ °âşık senüñ ma°şûk senüñ

-11-

Fe °i lâ tün Me fâ °i lün Fe °ilün

I

1. Gün gibi toğdı gün kemâl-i cemâl

2. Buldı °âşıkları vişâl-i cemâl

3. Toyladı °âlemî nevâl-i cemâl

4. Oldı pür-cihet mişâl-i cemâl

II

1. Yandı kânûn-ı °aşk içinde vücûd

2. Oldı °unşur-ı küdüreti nâ-bûd

3. Hâlis oldı anuñla her mevcûd

4. Kalbi kâl eyledi maķâl-i cemâl

III

1. Dillere toldı °aşkuñ esrârı

2. °Ârife irdi vahdet âşârı

¹¹ Ü₁.27b, Ü₂.21b, Ü₃.22b

3. Gözlere girdi reng-i ruhsârı
4. °Aklı âl ile aldı âl-i cemâl

IV

1. Pür -tecellî olup bu kevn(ü) mekân
2. Kendüden gitdi °aşık-ı bî-cân
3. Kâlbî aradı bulamadı bir ân
4. Ğâret itdi dilî delâl-i cemâl

V

1. Buldı sâlik maḥabbet-i Mevlâ
2. Oldı ḥâlî ḥalâvet-i esmâ
3. Dâm-ı zülf üzre dâne oldı dilâ
4. Ânı şayd itmege ol ḥâl-i cemâl

VI

1. Nûr-ı Hakk oldı Nûriye yârı
2. Feyz-i Hak oldı sırrına sârı
3. Yaykıdı hep gubâr-ı ağıârı
4. Kõmadı hiç zelev zülâl-i cemâl

-12-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Fâ °û lün

I

1. Tarîkat sırrını °ayna °ayân it
2. Kerem it kullara yâ Hayy u Kâyyûm

^{IV} (4) Ğâret : Câret Ü₃

^{VI} (3) Yaykıdı : Yayıkıdı Ü₁: Yakdı Ü₂

12 Ü₁.28b, Ü₂.22b, Ü₃.23b

Başlık:Evc-i Irâkî Ü₁

I (2) Hayy u Kâyyûm : Hayyî Kâyyûm Ü₂

3. Hâkikat hâlini keşf-i beyân it
4. Kerem it kullara yâ Hayy u Qayyûm

II

1. Göñüllerden kamu ref^c it hicâbı
2. Oğunsın dâimâ vaşluñ kitâbı
3. İşitsin gûş-ı cân andan hiçâbı
4. Kerem it kullara yâ Hayy u Qayyûm

III

1. Saña lâıyık efendi kul ne itsüñ
2. Koyup kullığıñı yâ kanda gitsüñ
3. İnâyet eyle ağıârı unutsun
4. Kerem it kullara yâ Hayy u Qayyûm

IV

1. Yed-i luţfuñla şun anlara cân-ı
2. Ki fark itmez olalar şubh u şâmı
3. Koyalar baş u cânı ^câr u nâmı
4. Kerem it kullara yâ Hayy u Qayyûm

V

1. Esirge Nûri miskîni İlâhâ
2. Anuñ göñlünü yap luţfuñla şâhâ
3. Faķır gider kapuñda pâdişâhâ
4. Kerem it kullara yâ Hayy u Qayyûm

II (1) kamu ref^c it hicâbı: gidüp ğaflet hicâbı Ü₂

(2) vaşluñ : vuşlat Ü₂

(3) andan: senden Ü₂

V - Ü₂

-13-

Fe °i lâ tün Me fâ °i lün Fe °i lün

I

1. Ey Kerem kâni ey Ğanî sultân
2. Umaruz senden kullara ihsân
3. Fazluña had yok luţfuña pâyân
4. Umaruz senden kullara ihsân

II

1. Bendenüñ gerçi cürmi artuğdur
2. Lîk sen şâhuñ raḥmeti çoğdur
3. °Âşiler için kâpuñ açuğdur
4. Umaruz senden kullara ihsân

III

1. Lûţfuñ olmazsa bu günahkâra
2. Yüzü mi vardur saña yalvara
3. Fazluñ ile kıl derdüme çâre
4. Umaruz senden kullara ihsân

IV

1. Ol gedâlar kim kapuña geldi
2. Zâriler kılup sâiluñ oldu
3. Saña yalvarmak devletin buldı
4. Umaruz senden kullara ihsân

¹³ Ü₁ (31a), Ü₂(24a), Ü₃(25b), Ü₅(2b)

Başlık: °Acem Ü₁

I. bendin 3. ve 4. mısraı Ü₂'de II. bendin 3.4. mısraıdır.

V

1. Nûrî miskînüñ 'aşkuñla düşdi
2. Zümre-i ehli derde konışdı
3. Nâr-ı 'aşkuñla nice yıl bitdi
4. Umaruz senden kullara ihsân

-14-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

I

1. Sînesi dâğına merhem bulmadı
2. Neylesün bî-çâre 'âşık neylesün
3. Bağrınıñ başına bir em olmadı
4. Neylesün bî-çâre 'âşık neylesün

II

1. Bir oñulmaz derde düşmişdür geda
2. Şerh olunmaz dil ile olmaz edâ
3. Senden olmazsa 'inâyet ey Hudâ
4. Neylesün bî-çâre 'âşık neylesün

III

1. Nice bulsun 'âşık-ı şeydâ seni
2. H^vacesi müstağnidür çün kul deni
3. Bende-i miskîn kanı Mevlâ kanı
4. Neylesün bî-çâre 'âşık neylesün

IV

1. Şem'î 'aşka yandı dil pervânesi
2. Külli kül oldu vücûdı hânesi
3. Yâ nesi kaldı fakîruñ yâ nesi
4. Neylesün bî-çâre 'âşık neylesün

V (3) 'aşkuñla : şevküñle Ü₁, Ü₃, Ü₅ / bitdi : bitmiş Ü₃ : pişdi Ü₅

¹⁴ Ü₁.32b, Ü₂.25b, Ü₃.27a

V

1. K aplar ise   lemi n r-ı cel l
2. Gözler ise n rını vech-i cem l
3. Nicesi şabr ide N ri b -mec l
4. Neylesün b -  re      neylesün

-15-

Me f    l n Me f    l n F    l n

I

1. G   l senden pey m-ı y ri  zler
2. H ber vir ey  ab  dost illerinden
3. Uyumaz her seçer yolları gözler
4. H ber vir ey  ab  dost illerinden

II

1. Gel rsin c nib-i H kdan cih na
2. A arsın anda sırlar yana yana
3. Kerem kıl eyleme   zr   bah ne
4. H ber vir ey  ab  dost illerinden

III

1. Teneffüs eyle vir H kdan h berler
2. Deh nu dan  a ılsun b y-ı  anber
3. Me  mm-ı c nı kılsun ol mu a tar
4. H ber vir ey  ab  dost illerinden

¹⁵    .34a,    .26a

I (1) y ri : y r    

II (3)   zr   :   zr i    

III (3) Me  mm-ı : Me  mm    

IV

- 1.Seherlerde esüp feth-i dehân it
- 2.Gel ey °îsî-nefes .ihyâ-yı cân it
- 3.Bize dost illerin bildür beyân it
- 4.Haber vir ey şabâ dost illerinden

V

- 1.Demüñden her seher peyk-i Hallâk
- 2.Olur enfâs-ı Raḥmâniyye °uşşâk
- 3.Tesellîler bulınca cân-ı müştâk
- 4.Haber vir ey şabâ dost illerinden

VI

- 1.Nazar it Nûriye ehl-i nazarsın
- 2.Anuñ derd-i derûnın fehîm idersin
- 3.Firâkuñ âteşin dilden kesersin
- 4.Haber vir ey şabâ dost illerinden

-16-

Fe °î lâ tün Fe °î lâ tün Fe °î lün

I

- 1.Ey kaviyy u Metîn olan Allah
- 2.Žu°afâya mu°în olan Allah
- 3.Ḳulına anasından eşfaḳdur
- 4.Erḥame'r-Râḥimîn olan Allah

II

- 1.Çok ḥaḫâlar bağışlaya umarum
- 2.Ġâfiru'l-müzniḇîn olan Allah
- 3.Ḳudretiyle meni âdem ider
- 4.Aḫsene'l-Hâlikîn olan Allah

III

- 1.Eylemez mi saña kerem Nûrî
- 2.Ekreme'l-Ekremîn olan Allah

-17-

Me fâ'î lûn Me fâ'î lûn Fa'û lûn

I

- 1.Cemâlûñ nûrînuñ 'âşıklarına
- 2.Kerem eyle kerem sulţânum Allah
- 3.Firâkuñ nârînuñ yanıklarına
- 4.Kerem eyle kerem sulţânum Allah

II

- 1.Cigerler yandı 'aşkuñ âteşine
- 2.Cihân kandı efendi göz yaşına
- 3.Neler geldi neler 'âşık başına
- 4.Kerem eyle kerem sulţânum Allah

III

- 1.İderse 'âşık âh iñler felekler
- 2.Aña rahm eyleyüp ağlar melekler
- 3.Saña mahfî degül gizli dilekler
- 4.Kerem eyle kerem sulţânum Allah

IV

- 1.Ne yüz var kim niyâza ide agâz
- 2.Ne söz var kim ricâda ola dem söz
- 3.Nice itsün hevâ-yı 'aşka pervâz
- 4.Kerem eyle kerem sulţânum Allah

¹⁷ Ü₁.36a, Ü₂.28a, Ü₃.23b

V

- 1.Yoğ oldu Nûrî'nün külli vücûdı
- 2.Ne ʿaynî kaldı anuñ ne şuhûdı
- 3.Efendüm aña eyle luṭf u cûdî
- 4.Kerem eyle kerem sulṭânüm Allah

-18-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Fa ʿû lün

I

1. İdüp ʿâşıqlara ʿinʿâm-ı küllî
2. Tecellî eyle sulṭânüm tecellî
3. Bula her biri ʿaşkuñla tesellî
4. Tecellî eyle sulṭânüm tecellî

II

- 1.İçür ʿâşıqlara şahbâ-yı zâtı
- 2.Ki fark itmez olalar kâinâtı
- 3.Müyesser eyle ol Âb-ı hayâtı
- 4.Tecellî eyle sulṭânüm tecellî

III

- 1.Vişâlûñ câmını cânlar idüp nûş
- 2.Firâḫ encâmın itsünler ferâmûş
- 3.Olalar bâde-i ʿaşkuñla sar-ḥoş
- 4.Tecellî eyle sulṭânüm tecellî

¹⁸ Ü₁.39b, Ü₂.31b, Ü₃.32a

I (1) ʿâşıqlara: ʿâşıqlar Ü₁, sâdıqlara Ü₃

(3)Bula: Bulalar Ü₂

II (1) İçür ʿâşıqlara : Çü sâdıqlara Ü₁

III (2) encâmın itsünler : encâmını itsün Ü₂

IV

1. Aup vaħdet ile keşret ħicâbın
2. Cemâlüñ vechinüñ keşf it niķâbın
3. Görüp cân çeşmi ħüsnüñ âftâbın
4. Tecellî eyle sulţanum tecellî

V

1. Neķâyısdan münezzeħ zâtuñ içün
2. Cenâbuñdan gelen âyâtuñ içün
3. Kerem it Nûriye ey ferd-i bî-ün
4. Tecellî eyle sulţânnum tecellî

-19-

Me fâ  i lün Me fâ  i lün Fa  u lün

I

1. Ĥabîbu'llah cihâna cân degül mi
2. Vücûdı  âleme sulţân degül mi
3. Cihâna bâ is oldu ünkü Nûrî
4. Cemâli cümlede tâbân degül mi

II

1. Varınca “Li-maallah”  âlemine
2. İrince sâ at-i ĥalvet demine
3. Kıadem başınca ol  arş-ı berîne
4. Cenâb-ı Ĥazret mihmân degül mi

V (2) Cenâbuñdan : Cenâbından Ü₃

¹⁹ Ü₁.40a, Ü₂.32a, Ü₃.32a

I (2) sulţân : bürhan Ü₂

II (2) ĥalvet : celvet Ü₂

(3)  arş-ı berîne :  arşuñ yerîne Ü₂

(4) Ĥazret : Ĥazrete Ü₂

III

- 1.Nebîler serveri şâh-ı Resûldür
- 2.Gülistân-ı vişâl içinde güldür
- 3.Cenâbı bîne hâdî-i sübüldür
- 4.Beyânı âyet-i Kûrân degül mi

IV

- 1.Anuñ nûrı olupdur nûr-ı envâr
- 2.Anuñ bûyından aldı bûy-ı ezhâr
- 3.Meşâyıhda anuñdur bunca eţvâr
- 4.Şamusı kaçre-i ʿummân degül mi

V

- 1.O şemse zerre olursa bu Nûrî
- 2.Yeter ʿâlemlere bir zerre nûrı
- 3.Olur zulmânî kâşif çün zuhûrî
- 4.Żiyâsı cümleye yeksân degül mi

-20-

Mef ʿû lû Me fâ ʿî lû Me fâ ʿî lû Fa ʿû lûn

I

- 1.Vaĥdet iline ʿâşık eger irgüre râhı
- 2.Keşret ilinüñ bir görüne kûh ile kâhı
- 3.Farĥ eylemeye mertebede bendeyî şâhı
- 4.ʿÂlemde acep ʿizzet olur ʿaşĥ-ı ilâhî

III (2) Gülistân-ı vişâl : Gülistânı Ü₂

(3) hâdî-i sübü'l: hâdî-i sebîl Ü₁ / bîne : bize Ü₃

V (3) zulmânî : zulmâtî Ü₂

20 Ü₁.42b, Ü₂.34a, Ü₃.35a

II

- 1.°Aşk ile eger olur ise zâkir-i esmâ
- 2.İsminde zuhûr ide oña vech-i müsemmâ
- 3.Herşeyde tecellîsi ola zâhir ü peydâ
- 4.°Âlemde °aceb °izzet olur °aşk-ı ilâhi

III

- 1.Şevk ile semâ° eylese yâ °aşkla devrân
- 2.Şoyınsa sivâ donını çâk itse giryân
- 3.Ref° ide hicâbı ara yerden aña Raḥmân
- 4.°Âlemde °aceb °izzet olur °aşk-ı ilâhi

IV

- 1.°Âşıkları mesrûr kıla zevk u şafâsı
- 2.°Âlemleri pür-nûr ide anda ziyâsı
- 3.Eflâki geçüp °arşa çıka şiyt u şadâsı
- 4.°Âlemde °aceb °izzet olur °aşk-ı ilâhi

V

- 1.Nûriye eger nûr-ı Hudâ ola nümâyân
- 2.Kevneyni taleb eylemeden ola peşimân
- 3.Cân ile cânân ile ola tâlib-i cânân
- 4.°Âlemde °aceb °izzet olur °aşk-ı ilâhi

II (3) zâhir ü : zâhir-i Ü₁

III (3) Raḥmân : Cânân Ü₁

V (2) eylemeden: eylemede Ü₁

-21-

Me fâ ʿî lûn Me fâ ʿî lûn Fa ʿû lûn

I

1. Kuluñ oldu kuşûr-ı hâdden artuğ
2. Hemân ihsâna kaldı kul efendi
3. Eli boş saña lâıyık nesnesi yok
4. Hemân ihsâna kaldı kul efendi

II

1. Cenâb-ı Hakkâ lâıyık kul ne itsün
2. Özin ʿâşıqlara ol nice kıatsun
3. Dürr-i lutfuñ koyup ya kanda gitsün
4. Hemân ihsâna kaldı kul efendi

III

1. Olup gönlüñde ʿaşkuñ kenzî maḥzûn
2. Düşer şahrâya ol mânend-i Mecnûn
3. Gezer dem-beste dâıym kalbi maḥzûn
4. Hemân ihsâna kaldı kul efendi

IV

1. Yüzi yokdur Cenâba ʿarz-ı hâle
2. Gelür ancak elinden âh u nâle
3. Şıgışmaz ḥasb-i ḥâlî kıl ü kâle
4. Hemân ihsâne kaldı kul efendi

V

1. Ne itsün neylesün Nûrî ilâha
2. Senüñdür çüñkü kudret pâdişâhâ

- 3.Meşîyyet bendesidür cümle eşyâ
4.Hemân ihsâna kaldı kul efendî

-22-

Fâ'î lâ tün Me fâ'î lün Fe'î lün

I

- 1.Cümle âyât içinde fâyıkdur
2.Âyet-i lâ ilâhe illâ'llah
3.Olsa hamduñ livâsı lâvıkdur
4.Râ'yet-i لا إله إلا الله

II

- 1.Her zamân vird-i lâzımuñ olsun
2.Çalbe anuñ halâveti çolsun
3.Cân u dil ol şafâyîle bulsun
4.Lezzet-i لا إله إلا الله

III

- 1."Lâ"sı nefy itdi cünd-i şeytânı
2.Oldı "illâ"sı harb-i Raḥmâni
3.Kıldı işbât-ı sırr-ı vaḥdâni
4.Vaḥdet-i لا إله إلا الله

IV

- 1.Şaykal itse ânı dil-i kâsi
2.Çomaya anda zerrece pâsı
3.Sûre def'ide cümle vesvâsı
4.Himmet-i لا إله إلا الله

²² Ü₁.43b, Ü₂.35b, Ü₄.11a

III (1)Lâ'sı : Lâ Ü₂

IV (1) dil-i : dili Ü₂

V

- 1.Eride kalbi pâk ide çirkin
- 2.Maḥv ide dildeki riyâ şirkin
- 3.Añlada ʿârife sivâ terkin
- 4.Ḥaşlet-i لا إله إلا الله

VI

- 1.Feth ide ʿâşıka ʿaşkuñ bâbın
- 2.İçüre aña ol mey-i nâbın
- 3.Ḥurrem ide tarîkat aşhâbın
- 4.Mürvet-i لا إله إلا الله

VII

- 1.Ey gönül vaḥdet iline gidelüm
- 2.Ḳoyalum keşret ilini n'idelüm
- 3.Ḳalbi ḥâzır la cem^c olup idelüm
- 4.Ḥalvet-i لا إله إلا الله

VIII

- 1.Çünkü miftâḥ-ı ḳufl-ı cennetdür
- 2.Feth-i bâb-ı serây-ı vuşlatdur
- 3.Ehl-i ḥâle bir özge ḥâletdür
- 4.Ḥâlet-i لا إله إلا الله

IX

- 1.Ẓikr-i Ḥakkuñ şafâsını alagör
- 2.Baḥr-ı tevḥîde ʿarz idüp talagör
- 3.Dürr ü mercânın isteyüp bulagör
- 4.Ḳıymet-i لا إله إلا الله

V (4) Ḥaşlet : Ḥaşâlet Ü₁

VII (1) Ey gönül : Gel gönül Ü₂

X

- 1.Ol ki tevḥîdi mülk idindi şehâ
- 2.Aña nisbet nice şeh oldu gedâ
- 3.Benzemez ğayrı şevkete aşlâ
- 4.Şevket-i لا إله إلا الله

XI

- 1.Bize anlar ki muḳtedî idiler
- 2.Zikre menşûr- ı velâyet didiler
- 3.Anuñçün hemîşe eylediler
- 4.Şoḥbet-i لا إله إلا الله

XII

- 1.Enbiyâ zümresi ki gitmişler
- 2.Ḥaḳḳa tevḥîdi ile yetmişler
- 3.Ṭurmayup gice gündüz itmişler
- 4.Da'vet-i لا إله إلا الله

XIII

- 1.Vird idinüp kamu ânı ʿuṣṣâḳ
- 2.Sürdiler "bil' ʿaşıyyi ve'l-işrâḳ"
- 3.Çekdiler tâ olunca tâḳat tâḳ
- 4.Ġayret-i لا إله إلا الله

XIV

- 1.Sende tevḥîde ehilsün ey dil
- 2.Mûziler ta'ınına taḥammül kıl
- 3.Saña yardım idicidür anı bil
- 4.Nuşret-i لا إله إلا الله

XV

- 1.°Aşkı beriyyesinde yandı ciger
- 2.Ol harâretle irdi câna şerer
- 3.Cân atup kâse-i keremden umar
- 4.Şerbet-i لا إله إلا الله

XVI

- 1.Çün cemâli celâline çatmış
- 2.Lâi illâ ile karup katmış
- 3.Şader ehlin kazâya uğratmış
- 4.Şudret-i لا إله إلا الله

XVII

- 1.Şo ki dil hışnı aña alınsun
- 2.Rûh-ı sultâni anda şalınsun
- 3.Şulle-i ten içinde çalınsun
- 4.Nevbet-i لا إله إلا الله

XVIII

- 1.Cünd-i zıkr ile mülki dil şolsun
- 2.Nefsi emmâre kişverîn alsun
- 3.Zâhir ü bâtınıñ şamu olsun
- 4.Milket-i لا إله إلا الله

XIX

- 1.Şaplasun °âlemi vücûdı dilâ
- 2.Şomasun anda ğayriyi şat°â

XVI (1) çatmış: şatmış Ü₁, Ü₂

(2) şatmış : şatmış Ü₁, Ü₂

(4) Şudret : Deşet Ü₄

XVII (1) hışnı : hışşını Ü₄

3.Hükmüni anda eylesün icrâ

4.Hikmet-i لا إله إلا الله

XX

1.Nûrînin oldı cism ü câmı nûr

2.Oldı anuñ ile göñlü mesrûr

3.Ķıldı anı kerem ile manzûr

4.Hazret-i لا إله إلا الله

-23-

Mefâ'î lün Me fâ' lün Fa'û lün

-I -

1.Eger vâ'iz olanlar ħalka nefsin

اغثنا يا غياث المستغيثين :

3.Geçinür hâdim-i din hâdiyi dîn

اغثنا يا غياث المستغيثين

II

1.Ne bilmiş aşıl ile faşl-ı dîni

2.Ne görmüş faslı ile aşlı dîni

3.Ĥârîkatden çıkarmış sâlikîni

اغثنا يا غياث المستغيثين

III

1.Nice kaç'î olan aĥkâma bakmaz

2.Velî zannileri elden bırakmaz

3.Ta'aşşub yollarında taşra çıkmaz

اغثنا يا غياث المستغيثين

IV

1. Okımañ i°tikâdi çün bozuktur
2. Naşîhat eylesen hiç nef-°î yoktur
3. Nefes anlara zâyî°dür yazıktur
4. اغثنا يا غياث المستغيثين

V

1. Tamâm olunca °ömr-i ibn-i âdem
2. Başına târ olunca cümle °âlem
3. İrince cânımız hulkuma ol dem
4. اغثنا يا غياث المستغيثين

VI

1. Kuşûrî kullaruñ olduğa tebyîn
2. Diyince nefsi nefsi hep nebiyyîn
3. O gün hayrân olunca Nûri miskîn
4. اغثنا يا غياث المستغيثين

-24-

Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lûn

I

1. Âteş-i gayret vücûdum içre sûzân bir yaña
2. Nâr-ı hasret kalb-i vîrânında pinhân bir yaña
3. Ten güdâzân bir yaña hayrân-ı dil-cân bir yaña
4. Baş-ı gâltan bir yaña a°za-perişân bir yaña

II

1. Nûr-ı vechüñ pertevin şalmazsa yâ hayre'l-beşer
2. Muntazam olmaz bu °âlem bir dağı gitdi gider

²⁴ Ü₁.49b, Ü₂ 3b

3. Bir birinüñ zıddıdur şimdi muhâlif devr ider
4. Çarh-ı gerdân bir yaña dolâb-ı devrân bir yaña

III

1. Zülmile rüşvet ile pür oldı çün rûy-i zemîn
2. Gâyetile müşkil oldı intizâm-ı emr-i dîn
3. Şaṭḥ-ı zulumat ile yüzbin laf urur her bî-yakîn
4. Şaḥf-ı î mân bir yaña daḥva-i merdân bir yaña

IV

1. Mülk-i dîni bir alây bî-dîne takṣîm itdiler
2. Cem^c olup bünyâd-ı dîni hedme terkîm itdiler
3. Emr-i tedbîri biraz oğlana teslîm itdiler
4. Meyl-i şıbyân bir yaña maḥsûd-ı bîrân bir yanâ

V

1. Ref-i şer^ci ahmediye ḳasd idince ḳâzıyân
2. Ḳaşr-ı dîni yıḳmağa şart eyledi °Osmâniyân
3. Baḥr-ı ḡaflet içre ḡarḳ oldı ḳamu ḥalk-ı cihân
4. Gitdi mîzân bir yaña âyât-ı bürhân bir yaña

VI

1. Kişver-i İslâm olup zulm âteşiyle pür-şerer
2. Her taraftan ḥalk-ı °âlem çağırur أين المفر
3. Saltanaṭ muḥtel olupdur cümle yârân bî-ḥaber
4. Emr-i sultân bir yaña aşḥâb-ı tu^cyân bir yaña

VII

1. Dîdeler ḥûn bâr olup ağlar re^câyâ zâr (u) zâr
2. İtdi vahşîler gibi her biri seyr-i kûh-sâr
3. Baḥr-ı berde fitne vü âşûb oldı âşikâr
4. Zülm-i büldân bir yaña aḥvâl-i °ummân bir yaña

^{VI} Kıyâmet 10

VIII

- 1.Râh-ı şer'î terk idüp bi'llâhi 'işyân itdiler
- 2.Dâr-ı İslâmuñ esâsın cümle vîran itdiler
- 3.Şer'î tebdîl eyleyüp kânuna tuğyân itdiler
- 4.Ehl-i dîvân bir yaña aḥkâm-ı Kûrân bir yaña

IX

- 1.Yâ Rasûlullah meded 'âlem ḥarâb oldu ḥarâb
- 2.Luṭf-ı iḥsânı mürüvvet eyle olsun feth-i bâb
- 3.Yanlarında Nûriyâ mensûḥa dönmişdür kitâb
- 4.Şimdi insân bir yaña taḳva vü îkân bir yaña

-25-

Fâ 'î lâ tûn Fâ 'î lâ tûn Fâ 'î lâ tûn Fâ 'î lûn

Muhammes Hazret-i Nûri efendi der beyân-ı Hazret-i Yezdân bâri teâla

I

1. Kişver-i ten içre ol kim cânı bilmez ḳandadur
2. Kimdür ol mışr-ı vücûduñ cânı bilmez ḳandadur
3. Seyr iderken şûret-i Raḥmânı bilmez ḳandadur
4. Cân içinde cân olan cânânı bilmez ḳandadur
5. Sır içinde sır olan sulṭânı bilmez ḳandadur

II

1. "Men aref" sırrına vâ'iz çünki vâḳıf olmadı
2. Bilmedi Ümmü'l-Kitâbı pür ma'ârif olmadı
3. "نحن أقرب" dan murâd Allah'a vâḳıf olmadı
4. Cân içinde cân olan cânânı bilmez ḳandadur
5. Sır içinde sır olan sulṭânı bilmez ḳandadur

²⁵ Ü₁(16b) Ü₂ 13b Ü₃ 13b Ü₄ 10b

Başlık: Ü₄I (1) cânı: hânı Ü₂, Ü₃, Ü₄II (1) vâḳıf : ârif Ü₁, Ü₄(3) Neḥnu akrabdan: Neḥnu akrab Ü₂ (Kaf Süresi : 16)

III

- 1.Çün işâret fehî idüp kavş-i kazâyı añlamaz
- 2.Kâbe kavseyne irüp şümme dünyâyı añlamaz
- 3.Kalbi Beytul'lah idüp anda şafâyı añlamaz
- 4.Cân içinde cân olan cânânı bilmez kâdadur
- 5.Sır içinde sır olan sulţânı bilmez kâdadur

IV

- 1.Fânî olmadı beķânunı izzetin bilmez nedür
- 2.Bulmadı Hâķdan ma'yyet lezzetin bilmez nedür
3. "Mâr-ı meyyit eder meyyit" hâletin bilmez nedür
- 4.Cân içinde cân olan cânânı bilmez kâdadur
- 5.Sır içinde sır olan sulţânı bilmez kâdadur

V

- 1.Nûriyâ irmez aña sırr-ı hilâfetden haber
- 2.Çünkü zâhir olmadı ta'lim-i esmâdan eşer
- 3.İsm-i a'zam sırrını sırrında bilmezse eger
- 4.Cân içinde cân olan cânânı bilmez kâdadur
- 5.Sır içinde sır olan sulţânı bilmez kâdadur

-26-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

I

- 1.Baňa 'âlem içre ey dil 'aşk-ı bî- pervâ yeter
- 2.'Aşk-perestüm çünkü hûşyâr istemem sevdâ yeter
3. Ol boyı şimşâdımûñ kaldı baňa Tûbâ yeter
- 4.Baňa ey dil kûy-i yârüm Cennetü'l-Me'vâ yeter
- 5.Hûr u ğılmân istemem ol dil-ber-i ra'na yeter

II

- 1.Derdile meydânı 'aşk içre revâ başşam kadem
- 2.Na'ra-ı mestâneler ursam derûnî dem-be-dem
- 3.Mülk-i 'aşk şâhıyam destümdedür seyf ü kalem
- 4.Şâh-ı 'aşkum nâle vü âhum menem tabl (u) 'alem 5.
- 5.Hayme vü hem sâyebanum kubbe-i mînâ yeter

III

- 1.Bunca günlerdür çekûp eflâk-i şûmuñ kahrını
- 2.Şabr idüp yuğdum nice demler zarûrî zehrini
- 3.Boşayup şimdi zen-i dünyâyı virdüm mihrini
- 4.Tâc u tahtını terk idüp yıkdum vücûdum şehrini
5. Neylerüm cân-ı cihânı ol cihân ârâ yeter

IV

- 1.Fârîğ olğıl ğayriden aqşâyı maqşûdı bulup
- 2.Hem hayât-ı bâkîye ir ölmeden evvel ölüp
- 3.Gel bu şekl-i efkâr-ı ğayrin lezzetiyle tolup
- 4.'İbret isterseñ cihânda 'âkibet-endiş olup
- 5.Kayşer ü Fağfûr hem İskender-i Dârâ yeter

V

1. Gerçi mir[°]ât eylemiş insânı zâtına Hudâ
2. Her güzel yüzde komış bir zerre nûr-ı Muştâfâ
3. Maţlab oldur ol yüzi âyinesüz bak Nûriyâ
4. Çün murâd-ı âyine-i [°]âlem-nümâdur şeyhiyâ
5. Rûy-i dil ber görmegise [°]âlem-i kübrâ yeter

-27-

Mef[°]û lü Fâ[°]i lâ tün Mef[°]û lü Fâ[°]i lâ tün

Tahmis-i Nûri

I

1. Tahrîr-i nokta-i [°]aşk cümle zamâna şıgmaz
2. Eşvâk-ı ah [°]uşşâk-ı fehm ü kemâne şıgmaz
3. Sırr-ı maḥabbetullah rûh u cânâna şıgmaz
4. Da[°]vâyı [°]aşk cânân-ı lafz-ı dehâna şıgmaz
5. Vâsf u sıfât yâri şerh ü beyâna şıgmaz

II

1. Zâhid dilünde başı zühd azad yâdi bilmez
2. Mâdemki aralıkda çâvuş [°]aşkı bilmez
3. Olmasa rişte-i [°]aşk insan Hudâyı bilmez
4. Nûr-ı cemâl-i Hâlık her dilde cilve kılmaz
5. Envâr-ı lâ-yezâli iki cihâna şıgmaz

III

- 1.Râh-ı maḥabbetullah vahdet-i hamîne ṭoldı
- 2.Esrâr-ı mâr-ı meyyit ḳalb-ı âmîne ṭoldı
- 3.Enfâs-ı Ḥayy u Kayyûm ʿâşık-ı demîne ṭoldı
- 4.Cûy-i sırr-ı ʿaşkuñ ʿâşık-ı rûy-ı demîne ṭoldı
- 5.Derd ehlinüñ figânı ne âsmâna şıgmaz

IV

- 1.Maḥv-ı zunûbî ʿabduñ bir ḳatre cûda merbuṭ
- 2.Medhî o yâruñ ʿaşk-ı mülk-i vücûda merbuṭ
- 3.İhsân-ı pâdişâhuñ mecr-i ʿahûda merbuṭ
- 4.Ey Nûri “Li-maallah” vaḳti sucûda merbuṭ
- 5.Dil bu şafâdan ammâ iḳlîm-i cânâ şıgmaz

-28-

Mef ʿû lû Me fâ ʿî lûn Mef ʿû lû Me fâ ʿî lûn

I

- 1 Ey dil zen-i dünyânuñ çün âline aldanduñ
Pervâne gibi her dem şemʿi riḥte yanduñ
- 2 Ḳardaş o yalancınuñ rengine mi boyaduñ
Vaʿdîne mi ṭayanduñ ʿahdine mi inanduñ
- 3 Bilmem saña bu dünya bâkî mi ḳalur şanduñ
Bu meclis-i fânide sâkî mi ḳalur şanduñ

II

- 1 Dünyâya nazar itseñ biñ başlı ırmaḳdur
Her başda dehânı bin her loḳması âdemdür

²⁸ Ü1.48a, Ü2.39b

2 Tiryâkî ânuñ semdür her bir demi mâtemdir
Fikr eyle bu ma[°]nâyı fehm eyle ne[°]âlemdür

3 Bilmem saña bu dünyâ bâkî mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fânîde sâkî mi kalur şanduñ

III

1 Mât oldu o şehler kim vaşlıñı göñül özler
Vaşfını murâd itsen şerh eyleyemez sözler

2 Hâk oldu o sîm tenler şu oldu siyeh gözler
Kâni o kalem kaşlar kanı o güzel yüzler

3 Bilmem saña bu dünyâ bâkî mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fânîde sâkî mi kalur şanduñ

IV

1 [°]Âkil geçinen cânlar âhîr aña aldandı
Dünyâya virüp vârin assı iderüm şandı

2 Sa[°]yile göçüp şandı cehdile binüp indi
[°]Üryân giricek kabre hasret odına yandı

3 Bilmem saña bu dünyâ bâkî mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fânîde sâkî mi kalur şanduñ

V

1 Ey Nûrî uyâr cânı şakın ki geçer furşat
Seyl gibi akar [°]ömrüñ yıl gibi ider sür[°]at

^{IV} (1) [°]Âkil : [°]Ârif Ü₂

2 Biñ yıl yaşasañ âhir gelmez saña bir sâ'at
Ey göz nice bir uyhû ey dil nice bir ğaflet

3 Bilmem saña bu dünyâ bâkî mi kalur şanduñ
Bu meclis-i fânîde sâkî mi kalur şanduñ

-29-

Me fâ'î lün Me fâ'î lün Me fâ'î lün Me fâ'î lün

I

1 Bu nâsût içre ten perver olanlar cânı bilmezler
Ne cânı hâne-i kalbinde ki mihmânı bilmezler

2 Ledünniden haberdâr olmayup 'irfânı bilmezler
Nedür 'irfân içinde küfr olan îmânı bilmezler

3 Ne cândur cân içinde can olan cânânı bilmezler
Ne sırdur sır içinde sırrı olan sultânı bilmezler

II

1 Benî âdem 'aceb mestânedür şahbâyı fehm itmez
Vücûdı gülşeninde bülbül-i gûyâyı fehm itmez

2 Şarılmış boynına ol dilber-i ra'nâyı fehm itmez
Özünden kendüye akreb olan Mevlâyı fehm itmez

3 Gezer deryâda mâhîlerine deryâyı fehm itmez
Aña benzer cihân halkı dañi Yezdânı bilmezler

²⁹ Ü₁.50a, Ü₂.40b, Ü₄.10a

III

- 1 Gözüñde nûruñ oldur hem dahî cân içre cânuñdur
Tutar destüñdür ey ğâfil dahî söylerüz bânuñdur
- 2 İşiden sem'üñ oldur hâşılı rûh-i revânuñdur
Kamû ahvâl-i aqvâlünde dâyim dîde-bânuñdur
- 3 Cihân içinde bî-şübhe vücûd-ı muṭlak ânuñdur
Ararlar ğayri yerlerde görürler ânı bilmezler

IV

- 1 Temevvüc eyleyüp deryâyı vaḥdet oldı yem-ber-yem
Vücûduñ kaṭresin tarḥ eyle deryâya gel ey âdem
- 2 Te'ayyün cübbesin selb eyle ğarḫ ol cümleden aḳdem
Zuhûl itme şaḳın bil-lâhi budur derdüñe merhem
- 3 Eser yiller gibi ey dil-cihân mellâḫları her dem
Gezerler bunca deryâyı nedür 'ummânı bilmezler

V

- 1 Gel ey Nûri saña luṭf eylemiş ol Ḥazret-i Yezdân
Nuzûl itmiş muḫaşşal ḥâne-i vîrânıya sultân
- 2 O bir kenz-i ḥafî itmiş tılsımı şuret-i insân
Zuhûruna ḥicâb olmuş ta'ayyünden meger ebdan
- 3 Hevâ deryâsına şeyḫi 'aceb mi bilmesese murgân
Gör insânı ki cân içinde ki cânânı bilmezler

-30-

Fe'î lâ tûn Me fâ'î lûn Fe'î lûn
Terci-i bend rahmetullah

-I-

- 1 Bir seher çeşmüme gelüp uyķû
Kıplamışdı vücûdumı kamu
- 2 Cân u dil-baır-ı ğaflet içre kıalup
Ėarķ-ı ğayretde tende her bir mû
- 3 Ėaybden bir nidâ gelüp ol-dem
Didi kim "iftaķ 'aynüke" yâ Hû
- 4 Dîde-i 'ibreti ğüşâde ile
Tâ-be-key h'ab-ı ğaflet ey bed- hû
- 5 Cân meşâmmını fetķ idüp alıģör
Ėülsitân-ı ilâhî de hûş-bû
- 6 Bîdâr ol bu hâb-ı ğafletden
Seyl-i ğam başa kıoymadan bir şû
- 7 Felek ten içre lücce-i sekerât
Tolmadan gel yerâģuñı ğöre kıo
- 8 Ėâfil olma tedârik eyle bu ğün
Bir 'aceb özge fırtınâdur bû

³⁰ Ü₁.46a, Ü₂.37b, Ü₄.13a

Başlık: Ü₁

Terci-i bend ma'ser evsaf-ı ğuşa zıkr-i lâ ilâhe illallâhu teâla Ü₄

6 (a) Bîdâr ol bu : aç ğözüñ gel bu Ü₄

8 (b) fırtınâdur: ferşâdur Ü₁

9 Dâmen-i Һazrete yapışdı destûn
 Ƙaldırup tut cenâb-ı  izzete dû

10 Dilerisen Һaƙîƙâte kapu
 Zikr kün-i lâ- ilâhe illâ Hû

II

Fe  i lâ tün Me fâ  i lün Fe  i lün

1 Nice ejderleri yu up dünyâ
 Eyledi her birini nâ- peydâ

2 N'oldı bildün mi Rüstem-i Һûnî
 Ƙanı yâ Ƙa ramân-ı bî-pervâ

3 Ƙanı Nû irrevân u İskender
 Ƙanı Hû eng Ƙuytebâ Kisrâ

4 Ƙanı Sul ân Yûsuf-ı devrân
 Ƙanı Ya    b-ı Âdem ü  avvâ

5 Ƙanı Ferhâd-ı   ret-i   rîn
 Ƙanı Mecn n-ı Һâlet-i Leylâ

6 Cümlesi s yeve  gelüp gitdi
 Z il oldu Һay l-i zill- s 

7 Hüccet ile bu Һ ne-i   mu n
 Eyle Һa  -ı fen sını imz 

6 (b) zill- s : zill-i as    

7 (b) eyle : eyledi   ,   

- 8 Âmed ü reft şâdî vü mihnet
Saña bu ma'ânâyı ider inhâ
- 9 Gırrelenme vücûd-ı 'âriyete
Yokdurur hiç hâkîkatı aşlâ
- 10 Dilerise hâkîkate kapu
Zikr kün-i lâ-ilâhe illâ Hû

III

Fâ'î lâ tün Me fâ'î lün Fe'î lün

- 1 Çün kelâmında Hâzret-i Yezdân
Buyurur کَلْ مِنْ عَلَيْهَا فَاَنْ
- 2 Âsmân (u) zemîn ü cümle cihân
Lâ-cerem bozulup olur vîrân
- 3 Teng olur başa takyesi felegüñ
Mest olur anda bende vü sulţân
- 4 Ger karîb olsa sâ'ate sâ'at
Aña dermân ider mi hiç yârân
- 5 Gûş u cânı gûşâd idüp diñle
Gerek ise bu ma'naya bürhân
- 6 Gel başîretle sâ'ate nazar it
Dikkat ile dakîkaya el-ân

¹ Rahman Süresi : 23

- 7 Şâh-ı rakḳâş mât olup ḳaldı
Çün ḳurılmadı sâ'ate devrân
- 8 Ḥabl-ı şer'at ḳurıldı mı eyâ
Yoksa çarḥdan döküldi mi dendân
- 9 Nâ-bedîd oldu na'rası çarḥuñ
Ânı 'aḳreb mi çaldı ki ey cân
- 10 Dilerisen ḥaḳîḳate ḳapu
Zikr kün-i lâ ilâle illâ Hû

IV

- 1 Bildüñ mi ki vâḥid-i Ḳahhâr (Vezin bozuk)
Limen el- mûlki dîser âḥir-i kâr
- 2 Saña bâḳî degüldür ey ḡâfil
Bu tezeyyün bu tarz bu etvâr
- 3 Gel ḳuyûd-ı 'alâyıḳı ḳaṭ' it
Gözle bâb-ı ḥaḳîḳati her-bâr
- 4 Kalb-i mir'âtını mücellâ ḳıl
Ola gör ḡarḳ-ı pertev-i envâr

8 (b) Yoksa : - Ü₄ / döküldi mi : yâ döküldi mi Ü₄

1 (a) vâḥid-i Ḳahhâr: vâḥid ü Ḳahhâr Ü₄

(b) dîser : diye Ü₄

3 (a) Gel: Gele Ü₂

4 (b) Ola gör ḡarḳ-ı pertev-i envâr : Nice bir i'tibâr u âr ü kâr Ü₄

- 5 Ne dűrűr cāhilāne bu ğaflet
Nice bir i'tibār-ı âr u vekâr
- 6 Şoy beden cűbbesin vücûduñdan
Git fenâ rāhına misâfir vār
- 7 Ger  adem şehrine benűm rűhum
Şöyle kim hiç görünmesűn âşâr
- 8 Eyleyűp cűbbe-i devleti sűlb
Ki libās-ı hüviyyeti ey yâr
- 9 Maĥv idűp sırrı ser-sırta deĝiř
Eyle cűmle zevāhirűñ esrâr
- 10 Dileriseñ ĥaķıķate ķapu
Zikr kűn-i lâ-ilāhe illâ Hű

V

- Fe  i lâ tűn Me fâ  i lűn Fe  i lűn
- 1 Çűn bilűrsűñ ki nefis-i bed-endām
Eyleyemez bu ĥānede ârām
- 2 Gel beķâ műlkine  azîmet ķıl
Dest-i bâķîden iç mey-i gűl-fām
- 3 Kâfi vahdetde ola gör anķâ
Kâf-i kesretde itmeden aĥşām

5 (b) Nice bir i'tibār-ı ar u vekâr : ola gör gark-ı pertev-i envâr Ü₄

9 (a) ser-sırta : serî sırta Ü₄

- 4 Ka°be-i zâte eyleyüp niyyet
Arkaña âsmânı kıl iħrâm
- 5 Geç fenâyı fezâyı nâsutdan
Melekûte °urûca kıl ikdâm
- 6 Ceberûtına sidreden seyr it
°Ârif ol vaħdete vücûda temâm
- 7 Vaħdeti zâte irgürüb sırrı
Mey-i vaħdetten eyle şûrb-i müdâm
- 8 Gel °adem baħrına olup ğavvâs
Vâr °ama âleminde ol bî-nâm
- 9 Hâşılı ğark-ı baħr-ı lâhut ol
Eyleme Nûriyâ ta°ayyüni dâm
- 10 Dilerisen haķikate kapu
Zikr-kûn-i lâ- ilâhe illâ Hû

3.GAZELLER

-1-

Mef'û lü Me fâ'î lü Me fâ'î lü Fa'û lün

- 1 Kıl Һamdüñe kâdir ola mı ey ulu Mevlâ
Zâtuñdan olur zâtuña şâyeste teҺâyâ
- 2 'Ummân-ı cihân 'âlemi itmişken ihâfâ
Bir Һatre degüldür 'azametüñde Hudâyâ
- 3 Ger itse tecellî ahadiyyetle celâlün
Bir zerre-i cev v ile olur arş mu'allâ
- 4 Kudretde perî peşşe degül şarşar-ı sa'at
Hikmetde degül noktası ölmüşleri ihyâ
- 5 Emtâr-ı kerem baҺr-ı hikem üstine yagup
Bir iki Һabâb oldu bu nüh-kubbe-i minâ
- 6 Zülmât-ı 'ademden getürüp nûr vücûda
Bir emrûñ ile cümle cihân oldu hüveydâ
- 7 Envâr-ı cemâlünle cihân Һalkı bezenmiş
Dîvâne nice olmasun ol 'âşık-ı şeydâ
- 8 Bir Һabbe yaratmak gibidür zâtuña nisbet
Bu hey'et-i kübrâ ile 'âlemleri peydâ

1 . Ü₁. 2a, Ü₂. 2a, Ü₃. 1b

1 (b) olur: ulu, Ü₂

2 (b) 'azametüñde: azametüñe Ü₂

6 (a) vücûda: vücûd Ü₂

8 (b) hey'et-i: heybet Ü₂, Ü₃

- 9 Nûrî kuluña zerre kadar lutfuñ olursa
Ol düşmişe bir âdem olur târem-i a^clâ

-2-

Fe ^ci lâ tûn Mefâ ^ci lûn Fe ^ci lûn

- 1 Ey ki şânı ^culüvv-i istignâ
Kul nedür saña lâıık ide şenâ
- 2 Sırr-ı zâtuñda ^caql-ı küll ^câciz
Küh-i zâtuñ nice bile ^curefâ
- 3 Dâniş irmez haqîkat-i zâtâ
Mâ-verâyâ ne vara ^caql-ı verâ
- 4 Neye kâdir ola benî âdem
Saña lâıık ne eyleye zu^cafâ
- 5 Şıga mı hiç kıyâsa el tâfuñ
Şâmil iken ^cadûya dosta ^catâ
- 6 Kulzüm-i rahmetüñ hurûş itse
Garķ ola katresi ile dünyâ
- 7 Ey ^cibâda anadan erham olan
Eli boş yüzi kara geldi saña

2 . Ü₁.2a, Ü₂. 2b, Ü₃. 1b

2 (a) zâtuñda:zatında Ü₃

3 (a) haqîkat-i: haqîkate Ü₁

5 (b) Şâmil iken ^cadûya dosta ^catâ: Düşmana dosta şâmil oldu ^cağa Ü₂

6 (a) Kulzüm-i rahmetüñ :Kulzüm-i merhametüñ Ü₂: rahmetin Ü₃

7 (a) : anadan: atâzı Ü₂

- 8 °Arz-ı hâl itmege dili varmaz
Lîk sensin derûnına dâna
- 9 Kullaruñ çün kuşûri zerre degül
Nicesi şems-i fazla mâni^c olâ
- 10 Şânuña lâıık olanı umaruz
Ey °aşa şâhibi ulu Mevlâ
- 11 Mağz-ı ihsâna mazhar olmazsa
Vuşlatı kanda bula Nûrî gedâ

-3-

Mef °û lü Me fâ^cî lün Mef °û lü Me fâ^cî lün

- 1 Sevdâ-yı hayâlûñle dîvâneıüm ey Mevlâ
Luţf eyle vişâlûñle uşlanayüm ey Mevlâ
- 2 °Aşğ âteşine cânım yanmağda bulur lezzet
Çün şem-^ci cemâlûñe pervâneıüm ey Mevlâ

8 (b) Lîk:Lîke Ü₁

9 (a) Kullaruñ çün: Kuluñ Ü₃

(b) şems-i fazla: şems-i fazlı Ü₂

10 (a) Şânuña : Şânına Ü₃

11 (b) Nûrî gedâ: Nûrî saña Ü₂

³ Ü₁. 3a, Ü₃. 2a, Ü₅. 3b

Başlık:Der-makâm-ı muhayyer (Ü₁)

2 b) pervâneıüm: pervayum Ü₁, Ü₂

- 3 Gönlüm kadehi tolmış çün bâde-i ʿaşkuñla
Başumda degül ʿaqlum mestâneym ey Mevlâ
- 4 Varlık geleli senden kalmadı eser benden
Fark-itmez olup kendüm bilmem neyüm ey Mevlâ
- 5 Envâr-ı cemâlûñle dil zulmeti gitmezse
Enbâr-ı celâlûñle қо yanayum ey Mevlâ
- 5 Göñlünde çü Nûrîñ maḥfidür ezel kenzi
Derdüñle ḥarâb olmuş vîrâneym ey Mevlâ

-4-

Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lün
Güfte-i ilahiyyât merḥum ʿAbdul ʿAhad Efendi en-Nûri raḥimallahu aleyh
naʿt-ı şerif Resûli Keremu'llahi ʿaleyhi vessellem

- 1 Ey ḥabîb-i Ḥaḳḳ kerîmü'ş-şân Muḥammed Muştafâ
Nâzenîn-i Ḥazret-i Yezdân Muḥammed Muştafâ
- 2 Ravza-i vahdet gülisin “Li-maallâh” bûlbûli
Cânlara cânân cihâna cân Muḥammed Muştafâ
- 3 Nûr-ı ʿâlem-i faḥr-i âdem seyyidü'l-kevneysin
İki ʿâlemde şeh-i şâhân Muḥammed Mustafâ

3 (b) mestâneym: mestayum Ü₁, Ü₂

5 (b) Enbâr-ı celâlûñle қо: Celâlûñ ile taḥkîk ben Ü₅

4 . Ü₁.2b, Ü₂. 2a, Ü₃.2a, Ü₅. 3b

Başlık: Ü₅

- 4 Bûy-i enfâsuñ muṭayyeb itdi nâsut ehlini
Toldı ʿâlem rûhile reyhân Muḥammed Muṣṭafâ
- 5 Zâtuñı meddâḥ olan ol Hazreti Hakk olıcak
Nice bilsün ḳadrüñi insân Muḥammed Muṣṭafâ
- 6 Ümmet üzre ulu niʿmetdür vücûduñ niʿmeti
Cümle ḥalka Raḥmet-i Raḥmân Muḥammed Muṣṭafâ
- 7 Âlüñe aşḥâbuña ezvâcuña etbaʿuña
Hâzır olmış ravza-i Rıdvân Muḥammed Muṣṭafâ
- 8 Nûri miskîni unutma Rabb-i ʿizzet ḥakkıçün
Ey nebîler ḥizbine sultân Muḥammed Muṣṭafâ

-5-

Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lün

- 1 Yâ Rasûla'l-lah kerem eyle keremler kânisin
Dürr-i deryâ-yı şefâʿatsin ʿatâ ummânısın
- 2 Ḥalka Ḥakkuñ minnetisin âlemine raḥmeti
Fazl-ı Ḥaksın bize Allah'ın ulu iḥsânısın
- 3 Ḳanda olur ḳadrüñi bilmek senüñ ḥalk-ı cihân
Enbiyâ vü evliyânüñ şâh-ı ʿâli-şânısın

4 (a) enfâsuñ : enfâsıñ Ü₅/ ehlini: İlini Ü₃

6 (a) niʿmetdür: minnetdür . Ü₁ Ü₂ Ü₅

8 (b) nebîler ḥizbine: neyenler ḥarına Ü₁; nebîler hazinesi Ü₃

5. Ü₁ 31b, Ü₂ 25a Ü₃ 26b

2 (a) Ḥalka Ḥakkuñ : Ḥakḳa Ḥakkuñ Ü₃

- 4 Şoñra gelmek fazlunâ takdîmine mâni^c degül
Defter-i ^cilm-i ezelde cümleñüñ ^cünvânısın
- 5 Hâyli demdür görmedi nûr-ı cemâlüñ haste-dil
Bâna luţf eyle efendüm derdliler dermânısın
- 6 Vir mübârek âyâguñı kim toyınca yüz sürem
Çünkü cânım cânısın cânânumun cânânısın
- 7 Gel vücûdın Nûrinüñ nûr eyle ey nûr-ı Hüdâ
Hânısın cân mülkünüñ dil tahtıñuñ sultânısın

-6-

Fâ^ci lâ tün Fâ^ci lâ tün Fâ^ci lâ tün Fâ^ci lün

- 1 Yâ habîba'llah kaçan kalkar cemâlüñden niķâb
Maķv olup nûrı ziyâ şalmaz cihâna âftâb
- 2 Şanki fânûs-i hayâlîdür hıyâm-ı âsmân
Dâimâ şem^ci cemâlüñle döner ey mâh-tab
- 3 ^cÂlem ü âdem müzeyyen nûr-ı zâtuñla senüñ
zıkr-i evşâf-ı cemâlüñle tolı dört kitâb
- 4 Ol tecellî eyleyen vechüñde ey mir'ât-ı Hâķ
Sûret-i Raķman durur "va'llâhu a'lem bi's-şevâb"

⁶ Ü₁.7a, Ü₂.5b, Ü₃.5a,

1 (a) kalkar: gider Ü₃

2 (b) cemâlüñle: şeriâtler Ü₃

3 (a) ^cÂlem ü: ^cAlem Ü₁, Ü₃

(b) cemâlüñle: cemilüñle Ü₁, Ü₂ / tolı: memlû Ü₁, Ü₃

4 (b) Raķman durur: Raķmandur Ü₁, Ü₃ / va'llâhu a'lem: ism-i a'lem Ü₃

6 Me'yûs ola mı mü'min olan rahmet-i Hakkdan
Ol günde şefâ^cat olıcağ kâr-ı Muhammed

7 Elden etegin kıoma sen ey Nûrî-i miskin
Elbette olur ümmete enzâr-ı Muhammed

-8-

Mef^cû lü Mefâ^cî lün Mef^cû lü Mefâ^cî lün

1 Derdüñ odına yanmış pervânelerüz Hakkâ
°Aşkuñ meyine kanmış mestânelerüz Hakkâ

2 Şevkuñ ile sâlikler sevdân ile hâlikler
Cân mülkine mâlikler cânânelerüz Hakkâ

3 Seyyâre-i râh olmuş sâlâra sipah olmuş
Dil tahtına şâh olmuş şâhânelerüz Hakkâ

4 Nâr üzre hazâ bulmuş Nûrîde ziyân olmuş
Vârını fenâ kılmış virânelerüz Hakkâ

6 (a) ola mı : ola Ü₁

7 (b) enzâr : yâr-i Ü₅

⁸ Ü₁. 3a, Ü₂. 2b, Ü₃. 2b

Başlık:Der makamı şabâ Ü₁

Musammat gazel Ü₁

2 (b) cânânelerüz: şâhânelerüz Ü₂

3 (a) Seyyâre-i râh: seyyade-i zâr Ü₁, sâlâra : saña her Ü₁

3. Ü₂ de 5.beyit

4. Ü₂ de 6. beyit

4 (a)Nûrîde: Nûriyle Ü₂

- 5 Ey Nûrî gel °aşkla yân yolında қо bâşile cân
Hakkı bulur cânâ kıyân gel gidelüm Hakkdan yaña

-10-

Fe °i lâ tün Me fâ °i lün Fe °i lün

- 1 Ey dil-i şeydâ umarum saña
Eyleye Mevlâ °aşkını i°tâ
- 2 Gel tazarru° kııl pâsı dilden sil
Vaşl-ı Hakkı bil maṭlab-ı a°lâ
- 3 Qo teni cânı fâni ol fâni
Yanı gör yanı °aşka bî-pervâ
- 4 Gel tecellâya ir tesellâya
Nûr-ı Mevlâya ola gör bînâ
- 5 °Aşka ol kâim sırra ol °âlim
Nûş idüp dâim şerâb-ı şafâ

5 (b) cânâ kıyân: cân kıyân Ü₁

¹⁰ Ü₁.4a, Ü₂. 3a, Ü₃.3a

2 (a) dilden: dili Ü₂

(b) maṭlab : muṭab Ü₁

3 (b) bî-pervâ : pervâ Ü₁/ol: ola Ü₃

4 (b) Mevlâya: Mevlâ Ü₁

5 (a) kâim: kâyim Ü₁

(b) dâim: dâyim Ü₁/ şerâb-ı şafâ :meşreb-i aşfâ Ü₁, Ü₂

6 ʿAşka âgâz it derdi hem-râz it
Hakka pervâz it sen dahî cânâ

7 Ola gör sende ʿaşkla zinde
Vaşl ile hande Hakkile gûyâ

8 Nûrî uyandı ʿaşkla yandı
Saña tayandı ey Ganî Mevlâ

-11-

Fâ ʿi lâ tûn Fâ ʿi lâ tûn Fâ ʿi lâ tûn Fâ ʿi lûn

1 Eş-şalâ gelsün gelen meydân-ı ʿaşka eş-şalâ
Baş u cânâ bakmayan merdân-ı ʿaşka eş-şalâ

2 İbni Ethem gibi tac u tahtını terk eyleyüp
Kul olan gelsün beri sultân-ı ʿaşka eş-şalâ

3 ʿAşık-ı şâdıkların bezesine şavt eylemiş
Bab açık yol toğridur elvân-ı ʿaşka eş-şalâ

4 ʿAklı ʿaşkuñ kaydına bend eyleyenler kâdadur
Gelsün ol divâneler divân-ı ʿaşka eş-şalâ

5 Tâliʿ oldu burc-ı nârîde bugün şems-i cemâl
Cism eridüp cân yağan sûzân-ı ʿaşka eş-şalâ

6 (a) derdi : dert Ü₂

¹¹ Ü_{1.4a}, Ü_{3.3a}

Başlık: Der mâkam-ı ʿacem Ü₁

1 (b) Baş u: Baş Ü₁

2 (a) tac u : tac Ü₁, Ü₂

3 -Ü₁, Ü₂

6 Baħr-ı ʿaşkuñ çünki her bir ʿatresi deryâ olur
Hazmına ʿâdir olan yârân-ı ʿaşka eş-şalâ

7 Kaʿbe-i vaşla irüp Nûri yolında saʿyile
Cânı ihzâr eyledi kurbân-ı ʿaşka eş-şalâ

-12-

Müf te ʿi lün Fâ ʿi lün Müf te ʿi lün Fâ ʿi lün

- 1 ʿAşka viren vârunı yâri ile yâr ola
Görmeyüp ağıârını manzari dîdâr ola
- 2 Âteş-i ʿaşkıyla ger nefsinı yaksa bir er
Kömaya dilde keder erlere serdâr ola
- 3 Hâk yolına gidenüñ ʿâlini hâl idenüñ
Cümle şıfâtı anuñ sebʿa-i eṭvâr ola
- 4 ʿKalbi o kim yıkaya varlığı dilden yuya
Yirine yokluk kıya vâre ol vâr ola
- 5 Cân-ı cihânı bulan hânesine hân gelen
Sırrını maḥfî kılan maḥzen-i esrâr ola
- 4 ʿAşka tutanlar yüzi hikmete irüp özi
Gûş-ı cîhanda sözi bir dürr-i şeh-vâr ola

¹² Ü₁. 4b, Ü₃.3a

Başlık: Mâbâsur Ü₁

Musammat Gazel Ü₁

3 (a) gidenüñ: birinün Ü₃

- 5 Tûr ideyin dârını bula hüdâ nârını
Dinleye Gâffârını vâşıl-ı dil-dâr ola
- 6 Dinle beni ey ulı olsa irâdet beli
Kulunuñ ednâ kulu şâh-ı cihân-dâr ola
- 7 Nefsini başan aşfiyâ zulmeti kıldı ziyâ
Nûra iren Nûriyâ maṭla^c-ı envâr ola

-13-

Me fâ^ci lün Fe^ci lâ tün Me fâ^ci lün Fe^ci lün

- 1 Teneffüs eyledi gonçe nesîm-i şubḥ-ı şafâ
Meşâmm-ı câna gelür nefḥa-i ezel Ḥaḳḳâ
- 2 Şabâḥ-ı ḥayrile her dem bize ider tezkîr
Şeb-i firâḳde rûz-ı vişâl-i yâri dilâ
- 3 Gör ol Cenâb-ı Kerîmi nesîm-i luṭfi ile
Göñüllerini ider mürde dillerüñ ihyâ
- 4 Ne luṭf-ı zâhir olur bu ne fazl-ı bâḥir olur
Biz ânı unıdayuz yoḳlaya bizi Mevlâ

¹³ Ü₁.5a, Ü₂.4a, Ü₃.3b

1 (a) Teneffüs eyledi: neḳaffes eyledi Ü₁/ gonçe: gonçe Ü₂: gece Ü₃

2 (a) ḥayrile :ḥayreyle Ü₂/ tezkîr: tefkîr Ü₂

(b) rûz-ı vişâl-i: rûz u vişâl Ü₂/ dilâ: Mevlâ Ü₂

3 (a) luṭfi ile: luṭfeyle Ü₂

(b) Göñüllerini : günlerini Ü₁

4 (a) bâḥir olur: bâḥir Ü₂

- 5 Rumûz-ı nükte-i ʿaşkı tıyana ʿaşk olsun
Bu sırrı Nûri şabâ her seher ider ifşâ

-14-

Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lün

- 1 Şöyle düşdüm derde kim mümkün degül dermân aña
Cânı kurbân eyledüm bakmaz velî cânân aña
- 2 Dağı nem var viricek bilmem ki ihdâ eyleyem
Yokluğum ʿarz itmeden gayrı ne var ey cân aña
- 3 Ol ulu dergâha lâyıķ ʿabd-ı ʿâciz neylesün
Merhametlü pâdişâhum cân u dil hayrân aña
- 4 Muştafâ’nuñ hürmetiçün nûr-ı zâtuñ hakkıçün
Mağz-ı fazluñla kerem it aña ey sultân aña
- 5 Düşmiş ü şaşmış kuluñdur Nûri kuluñ ey ilâhi
Şefkatüñ baırından it bir kaçreyi ihsân aña

5 (a) Rumûz-ı nükte-i: Rumûzı nükte Ü₂

(b) Bu sırrı Nûri şabâ : Bu Nûrî-i şabâ Ü₂/ seher: güzâr Ü₂

¹⁴ Ü₁. 5a, Ü₂.4b, Ü₃.3b

1 (b)kurbân: iħzar Ü₂

2 (a) eyleyem: eylem Ü₂

3 (b) cân u dil: can-ı dil Ü₁, Ü₃

4(a) nûr-ı zâtuñ: Nûri zâtuñ Ü₁

5 (a) Düşmiş ü şaşmış: Düşmiş şaşmış Ü₁

(b)kaçreyi ihsân: kaçre-i dermân Ü₂

-15-

Mef[°]û lû Me fâ[°]î lû Me fâ[°]î lû Fa[°]û lûn

- 1 Nefsânî vücûdını kişi eylese ifnâ
Luţf eyleye haqq ânı vücûdî aña Mevlâ
- 2 Her söyledigin anuñla söyleye ol kul
Her eyledigin anuñla eyleye maḥzâ
- 3 Bir kulda zuhûr itse kaçan ḥârık-ı[°]âde
Mevlânuñ odur kuvvetine mazhar u meclâ
- 4 [°]Azl eylese çün kulını ol kendülügünden
Naşb eyleye anuñ yerine nûrını Ḥaqqâ
- 5 Mûsâya şecerden didügi gibi " ena'llah"
Bir dilde "ene'l-Ḥaqq" dise olmaz mı ki âyâ
- 6 Her fî[°]le haqîkatde çü fâ[°]il olan oldur
Her kula dahî kâil olan olsa ne var yâ
- 7 Nûri bu haqîkat sözini añlamayınca
Sünnet sözünüñ aşlı nedür bilmedi aşlâ

15. Ü₁.5b, Ü₂.4a, Ü₃.3b

Başlık:Nevayî[°]uşşak der maḥâm Ü₁

1 (b) vücûdî: vücûdÜ₂: vücûdm Ü₃

2 (a) kul: kulak Ü₂

3 (b) mazhar u meclâ: mazhar-ı meclâ Ü₁ Ü₃

6 (b) olsa: olmasa Ü₂

-16-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün

- 1 Müyesser eyledüñ ʿaşkı şükür yâ Rabbi yâ Rabbi
Cemâlün vaşlına şevki şükür yâ Rabbi yâ Rabbi
- 2 Tecellîden virüp lezzet vişâle eyledüñ daʿvet
Cemâlün bir ulu niʿmet şükür yâ Rabbi yâ Rabbi
- 3 Kimî zikrün ile nâtık kimî ʿaşkuñ ile yanık
Kamû ʿâlem saña ʿâşık şükür yâ Rabbi yâ Rabbi
- 4 Benüm göñlüm alan sensin beni şeydâ kılan sensin
Baña cânân olan sensin şükür yâ Rabbi yâ Rabbi
- 5 Bi-hamdi'llah başır itdün meʿârifden habîr itdün
Rah-ı ʿaşkuñda pîr itdün şükür yâ Rabbi yâ Rabbi
- 6 Ezel bezminde yâd itdün kamuyı ber-murâd itdün
Bu Nûri kulu şâd itdün şükür yâ Rabbi yâ Rabbi

16. Ü₁.6a, Ü₂.5a, Ü₃.4b

Başlık:Der maḳam-ı nikriz Ü₁

Musammat gazel Ü₁

1 (a) eyledüñ: oldu ki Ü₃ / b Cemâlün: cevâlün Ü₃

2 (b) Cemâlün: Cemâldür Ü₁: Cemâlündür Ü₃

3 (a) ʿaşkuñ : derdün Ü₁

-17-

Fe °i lâ tün Me fâ °i lün Fe °i lün

- 1 Göñlümüz her ân sendedür yâ Rabb
Derdüme dermân sendedür yâ Rabb
- 2 Râhat-ı cânım câna cânânım
Sırr-ı pinhânım sendedür yâ Rabb
- 3 °Âşıkun kâmi vuşlat encâmı
Diller ârâmı sendedür yâ Rabb
- 4 °Aklı aradım bende bulmadım
Şübhe kılmadım sendedür yâ Rabb
- 5 Kâlbî yitirdüm arayı geldüm
Muṭṭalî° oldum sendedür yâ Rabb
- 6 Cân kuşu uçdı cümleden geçdi
Ol yaña kaçdı sendedür yâ Rabb
- 7 Nûri bî-çâre oldı pür yâre
Yâraya çâre sendedür yâ Rabb

17. Ü₁.6b, Ü₂.5a, Ü₃.4b

Başlık: °acem °aşırân der makâm Ü₁.

1 (a) heran: hezâran Ü₂

3 (a) °âşıkun: °aşıkın Ü₃

-18-

Fe °i lâ tün Me fâ °i lün Fe °i lün

- 1 °Âlem-i gaybden bize bir bâb
افتح يا مفتاح الأبواب
- 2 Dest-i kudretle feyz-i akdesden
ربنا آتنا بغير حساب
- 3 Mahz-ı lutfuñla esirge bizi
يوم لا خلة ولا انساب
- 4 Yine farka düşürdi nefsi bizi
اهدنا ربنا سبيل اناب
- 5 Rûh-ı mecruhâ cem°i kıl ihsân
إنه خر راکعاً واناب
- 6 Râh-ı âşka sülûk iden azmân
اوضح الله فهمه بكتاب
- 7 °Âşıkâ hüccetin idüp telkîn
هات برهانه بفضل خطاب
- 8 Hâleti °aşkı eylemek ez-kâr
فاتقوا الله يا أولي الألب
- 9 Dilerüz hâceti °aşkı cenâbuñdan
باسمك يا كريم ويا تواب

18. Ü₁. 6b, Ü₂. 5b

⁹ hâceti : hâlveti °aşkı Ü₂

10 Bizi gönderme bâb-ı agyâra

كن وكيلا لنا ولا انسلب

1¹ Nûrînüñ itdügi du'alarını

استجب يا مجيب ويا وهاب

-19-

Mef[°]û lü Me fâ[°]î lü Me fâ[°]î lü Fa[°]û lün

1 Dil-ḥâneye düşdi şerer-i nûr-ı maḥabbet

Germ oldı yine [°]aşkla tenûr-ı maḥabbet

2 Çün kıldı tecellî dile ol Ḥazret-i Ma[°]şûḳ

Kühsârîden oldı aña Ṭûr-ı maḥabbet

3 Her bir ser-i mûdan gelüp âvâz-ı "ene'l-Ḥaḳḳ"

Pür eyledi [°]âlemleri Manşûr-ı maḥabbet

4 Âḥir iderüm cânı fedâ yolına [°]aşkuñ

Öñ soñ olurun ben daḥî meşhûr-ı maḥabbet

5 Fâş itmez idi zerre kadar sırrını [°]aşkuñ

Bu Nûrî eger olmasa mecbûr-ı maḥabbet

¹⁹ Ü₁.7b, Ü₂. 6b, Ü₃. 5b

2 (b) Kühsârîden: Kisârîden Ü₁

5 (a) idi: itdi Ü₁

-20-

Me fâ °û lü Me fâ °î lün Mef °û lü Me fâ °î lün

- 1 °Ârifleri fâzluñla kıl hikmetüñe vâriş
Keşretde koma olsun dil vaḥdetüñe vâriş
- 2 Gurbetdeki kullâra iḥsânı enîs eyle
Ol ünsle olsunlar her ni°metüñe vâriş
- 3 Luṭf eyle sen ey Mevlâ °âşıklara dîdâruñ
Ol gün ki olur anda kul cennetüñe vâriş
- 4 Ruḥsâr-ı ḥakîkatden it añâ tecellîler
Miskinüñi sen eyle ol devletüñe vâriş
- 5 Nûrî kuluñı yâ Rabb firḳat iline şâlma
Luṭfuñ ile kıl anı sen vuşlatuñâ vâriş

-21-

Fe °i lâ tün Fe °i lâ tün Fe °i lâ tün Fe °i lün

- 1 Sâlikâ olmazise başta tarîkatden tâc
Sikkesüz ol bulmaz şevḳ-i ḥakîkatde revâc

20. Ü₁.8b, Ü₂.6b, Ü₃.7a

1 (a) fâzluñla kıl: kıl fâzluñla Ü₂/ hikmetüñe: rahmetüñe Ü₂

2 (a) Gurbetdeki: Gurbetde Ü₂

3 (a) °âşıklara : °âşıklar Ü₂

5 (b) sen: -Ü₂

21. Ü₁.9a, Ü₂.7b, ü₃.7b

- 2 Şâfiye nefsi revâcın bula mı hiç onsuz
Zer-i şâfi gibi bir sikkeye elbet muhtâc
- 3 Çâr-ı tevhîdüñ idüp şûretini çâr- erkân
Nağşını eylediler başları üzre ser-tâc
- 4 Münkîr gör ki aña egri nazar itmek ile
Aşlı yoğiken ider anda şalîbî idmâc
- 5 Korkarın hâtimesinden gözine gire şalîb
Hâviye ola anuñ meskeni âhir mi^crâc
- 6 Selefüñ sünnetidür kisve-i aşhâb-ı tarîk
Gele ey mü'min aña dahlıden İblisden kaç
- 7 Kırk elifden düzülüp anda yigirmi dâlât
Erba^cın sırrı ider ism-i vedûdi ihrâc
- 8 Nazar it nağşına sen anda vedûdi bulasın
Gel hesâb it ^cadedin harfine bak şay gör kaç

2 (b) bir sikkeye elbet: elbet bir sikkeye $\ddot{U}_2$; bir sikkeye elbette $\ddot{U}_3$

3 $\ddot{U}_2$ 'de 7. Beyit

(b) sertâc: birtâc $\ddot{U}_2$

4 (b) şalîbî: sulbi $\ddot{U}_1$

5 (a) hâtimesinden: hâtimesinde $\ddot{U}_1$

3,4.5. beyitler – $\ddot{U}_3$

6 $\ddot{U}_2$ 'de 3. beyit.

8 (a) : - $\ddot{U}_3$ / b ^cadedin: ^cadedini $\ddot{U}_2$

- 9 °Aşk-ı Hakk anda zuhûr eyler eger añlar iseñ
Dağı andan toğar envâr-ı sirâc u vehhâc
- 10 Ortasında pulı çün hâ-i hüviyetdendür
Görinür °ârife ol baħr-ı hüviyyet mevvâc
- 11 Dügmesi nokta-i sırr-ı ahadiyyetdür anuñ
Kanı bildürmeğe ol sırr-ı Cüneyd-i nessâc
- 9 Kanı az kaldı hele şimdi tarikat ehli
Nûriyâ senden olur olur ise aña °ilâc

-22-

Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lûn

- 1 Ravza-i cennetdedür ehl-i şalâh
Devhâ-i vahdetdedür aşhâb-ı râh
- 2 Ey gönül gel pîr-i bezm-i vahdetüñ
İşüğini bekle sen ahşâm şabâh
- 3 Sâki-i bezm-i vişâle hizmet it
Andadur anda kamu fevz ü felâh

9 (a) °Aşk-ı Hakk : °Aşk Ü₂

(b) sirâc u vehhâc: sirâc-ı vehhâc Ü₃

11 (b) Cüneyd-i nessâc : Cüneyd ü nessâc Ü₂

22. Ü₁. 9b, Ü₂. 8a, Ü₃. 8a

1 (b) râh : şalâh Ü₂

2 (b) ahşâm şabâh: ahşâm vü şabâh Ü₂

3 (b) Andadur anda: andadur bil Ü₂ / fevz ü felah : fevz-i felah Ü₃

4 Ka°be-i vaşluñ şafâsın bula gör
Eyle sa°yi "bi'l-ğudüvv ve'r-revâh"

5 Menzil olmaz Nûriyâ dil fülkine
°Âlem-i vuşlatda esdi çün riyâh

-23-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün

1 Saña bir mürşid-i kâmil gerek aḥvâlüñi muşliḥ
Selîm itmek için ḳalbüñ ola ol mâlûñi muşliḥ

2 Bilüp aḥkâm-ı rü' yâyı vü fetvâyı vü taḳvâyı
Ola evşâfuñı aḳvâlüñi a°mâlûñi muşliḥ

^s Huzûr-ı Hâḳda herbir gizli sırruñ olmadın zâhir
Serâirde zemâyimden ola eşḡâlüñi muşliḥ

4 Ḥesâb olmazdan evvel bildirüp nefsuñ ḥesâbını
Saña her dem ola müşkil olan eşkâlüñi muşliḥ

5 Ṭabîb-i ḳalb-i rûḥâni idüp Nûrî ḳulın Mevlâ
Olur ḳalbüñdeki emrâzuñı amâlûñi muşliḥ

4 (a) bula: buña Ü₁

(b) sa°yi : sa°i Ü₂

5 (b) vuşlatda: vuşlatdan Ü₂

23. Ü1. 9b, Ü2. 8a, Ü3. 8a

2 (b) evşâfuñı : ol şaklı Ü₃

3 (b) zemâyimden ola eşḡâlüñi: defâyimden ola eşḡâlüñi Ü₂; zemâyimden ola eşḡâlüñi : zemâyimden
ola aḥvâlüñi Ü₃

-24-

Mef'û lû Me fâ'î lû Me fâ'î lû Fa'û lûn

- 1 Çün 'aşkla diñlenmedi aḥbâr-ı meşâyıḥ
Añlanmadı dünyâda nedür kâr-ı meşâyıḥ
- 2 Gün gibi ṭulu' eyleridi nûr-ı tecellî
Açılsa eger mahzen-i esrâr-ı meşâyıḥ
- 3 Deryâ-yı ḥaḳîkatde bulunur ola ancak
Her yerde bulunmaz dürr-i şeh-vâr-ı meşâyıḥ
- 4 Keşfolmak olur sırr-ı ilâhi saña ey dil
Artursa gözüñ nûrını dîdâr-ı meşâyıḥ
- 5 Ḥalvetlere gir isterisen ravzâ-i cennet
Ḥalvet eyle çün cennet olur gâr-ı meşâyıḥ
- 6 Âdemde başîret eṣeri olmayıcaḳ ol
Kendü gibi ola şanur ebrâr-ı meşâyıḥ
- 7 Her biri olup müctehid-i 'ilm-i ledünnî
Bildüñse Hızırdu saña sâlâr-ı meşâyıḥ

24. Ü₁. 9b, Ü₂. 8b, Ü₃. 8a

3 (a) ola : ol Ü₂

4 Ü₂'de 3. Beyit/ -Ü₃

(b) gözüñ nûrını : gözüñ yüzünü Ü₁

6 Ü₂'de 9. beyit

7 Ü₂'de 10. beyit

- 8 Bir zevk-ı ilâhi ala mı 'aşk-ı Hudâdan
Zâhid eger itmez ise ikrâr-ı meşâyıh
- 9 Terkeyle efendi gele evhâm ü hayâlî
Gösterdi hüdâ yolını envâr-ı meşâyıh
- 10 Vahdet meyini nûş ide gör kudret elinden
Gör kim nicedür bâde-i hammâr-ı meşâyıh
- 11 Re'yinde kuşûr eylemez aşhâb-ı kerâmet
İlhâmile memdûd efkâr-ı meşâyıh
- 12 Çün nokta-i vahdetdeki ol merkezi buldı
Döndürdi begüm halkayı pergâr-ı meşâyıh
- 13 Etvâra göre oldı merâtibde çü ahkâm
Hükm eyledi 'âlemlere etvâr-ı meşâyıh

8 Ü₂'de 6. Beyit

(b) Zâhid eger itmez ise: Vâ 'iz itmez ise Ü₁

9 Ü₂'de 11. beyit

(a) evhâm-ü : evhâm Ü₁

(b) hüdâ : Hudâ Ü₂

10 Ü₂'de 7. Beyit

6, 7, 8, 9, 10. beyitler / - Ü₃

11 Ü₂'de 13. Beyit

(a) Re'yinde: tâbende Ü₂

12 Ü₂'de 14. Beyit

(a) nokta-i: nokta Ü₂ / vahdetdeki: vahdet Ü₂

(b) halkayı : halka-i

13 Ü₂'de 15. beyit

- 14 Cem^c eyledi ^cilmini bulup Âb-ı hayâtı
İhyâ-yı kulûb eyledi iğbâr-ı meşâyıh
- 15 Körlerle haşr ola o kim görmiye Hakkı
Pür itmişiken ^câlemi âşâr-ı meşâyıh
- 16 Ey Nûrî eger ^cizzet-i dâreyni dilerseñ
İhlâşîle gel bekle der-i dâr-ı meşâyıh

-25-

Fe ^ci lâ tün Fe ^ci lâ tün Fe ^ci lâ tün Fe ^ci lün

- 1 Bize lezzetlü gelür bâdesi ^caşkuñ saña telh
Zâhidâ vardur aramızda hezârân berzah
- 2 Nazar it kalbüne kâsret ile pûlâd olmış
Erîmek olmaz urılsa nice yüzbin miftah
- 3 Şulehâ meslegini cân u dilüñ münkir iken
Şûretâ eyledüñ ikrârı muhib şaydına fahh

14 Ü2'de 8. beyit

(b) eyledi: idi Ü₂

15 Ü₂'de 11. Beyit (a) körlerle: körlerine Ü₁

11, 12, 13, 15 – Ü₃

²⁵ Ü₁. 10a, Ü₂.9a, Ü₃. 8b

1 (b) Zâhidâ : Zâhid Ü₂/ hezârân: herârân Ü₁

2 (a) kalbüne: kalbünü Ü₂

(b) miftah: minfâh Ü₁ Ü₂

3 (a) cân u dil : cân-ı dil Ü₁

- 4 Meclis-i zikrî gelüp cânımız telh itdüñ
Ravza-i cenneti °aşıklara itdüñ dūzah
- 5 Nûrî ol kanda varırsa bozılur bezm-i şafâ
Hak bizi andan ırağ eyleye fersah fersah

-26-

Mef°û lü Me fâ °î lü Me fâ °î lü Fa °û lün

- 1 Ey halkı °ademden getürüp eyleyen îcâd
Kudret eli vîrâne dili ide mi âbâd
- 2 Hikmet sözi °âlemleri hep eyledi ihyâ
Mahzûn kuluñ merhametüñ itmeye mi şâd
- 3 Zindân-ı firâk içre koma °âşık-ı zârı
Sultân-ı vişâlüñ irişüp eylesün azâd
- 4 Ef°ali hakikatde kuluñ cümle senüñdür
Esbâb-ı mecâzîde n'ola olsa kuluñ âd
- 5 Her fitne(y)i ben "İnne hiye illâ" dan okıdum
Ey lutf iyesi Hak yine senden sana feryâd

4 (a) cânımız: cânımıza Ü₂: hânemüze Ü₃

(b) itdüñ : kılduñ Ü₂

5 (a) varırsa : varsa Ü₁

(b) andan ırağ eyleye : ırağ eyleye andan Ü₂

²⁶ Ü₁. 10b, Ü₂.9a, Ü₃.8b, Ü₅. 4a

1 (a) Ey halkı °ademden: ihrâc-ı °ademden Ü₂

3 (b) vişâlüñ: vaşlûñ Ü₃

5 (b) Ey lutf iyesi Hak yine : Ey lutf-ı Kerem sâhibi Ü₃

- 6 Buyurdı Hâbîbüñ çü "euzu bike minke"
Senden saña kaçmağa sen eyle yine imdâd
- 7 Nûriye irüp merhametüñ iki cihanda
Luţfuñ aña zâd eyle daği fazluñı hem-zâd

-27-

Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lün

- 1 Zahidâ bulsun derûnuñ zıkr-i Hâkdan iltizâz
Açulup qalbüñ aña envâr-ı Hâk itsün nefâz
- 2 Mâ-sivâ'l-lahı bırak çün yokdur andan nef-°i zarr
Gel şıgın Allah'a kim oldur kamûya müsteâz
- 3 Nâr-ı gülzâr itmek isterseñ Halîlullah gibi
Nefsüñ aşnâmını kıl kendü destüñile cüzâz
- 4 Râh-ı Hâkda bize hayret gibi menzil çok olur
Yol bilen bir kâmilî bul eyle mürşid ittiḥâz
- 5 Çün buyurdı Muşṭafâ şeyṭân yaluñuzlarladur
Râh-ı Hâkka yâluñuz gitme şakın kim olma şâz
- 6 Nefsi şeyṭân zulmetinden bulmak istersen ḥalâş
Nûriyâ sen nûr-ı Hâkkı eylegil melce°-melâz

6 (a) Çü: çün Ü₅ / (b) imdâd : evrâd Ü₂

²⁷ Ü1.11a, Ü2. 9b, Ü3. 9a

2 (a) Mâ-sivâ'l-lahı : Mâ-sivâl-lah Ü₂

(b) Allah'a ; Allah Ü₂

3 (b) eşnâmını kıl: ihtişâmını it Ü₃

4 (a) bize : yine Ü₁, Ü₂

-28-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün

- 1 Cihân halkı kamu yâ Rab saña ʿâşık seni ister
Liḳâña mübtelâlar hep saña ʿâşık seni ister
- 2 Eger bende eger sultân eger dâna eger nâdân
Taleb-kâr olmakda yeksân saña ʿâşık seni ister
- 3 Felekler eyleyüp devrî melekler eyleyüp seyrî
Eger insân eger ğayrî saña ʿâşık seni ister
- 4 ʿAceb sırdur ʿaceb bâzâr ki bûlbûl zâr olur gülzâr
Eger güldür eger gülzâr saña ʿâşık seni ister
- 5 Kimi mestî kimi hayrân kimi nâlân kimi giryân
Vişâlûñi umar her cân saña ʿâşık seni ister
- 6 Ezel bezminde içmişler hicâb-ı ğaybî geçmişler
Cemâle âgâz açmışlar saña ʿâşık seni ister
- 7 Olar kim ʿaşka dil bağlar bu Nûrîveş ciger dağlar
Eger taglar eger bağlar saña ʿâşık seni ister

²⁸ Ü₁. 11b, Ü₂.10a, Ü₃.9a, Ü₅. 7a

Musammat gazel Ü₁

- 1 (a) yâ Rabb : yâ Rabbi Ü₂
- 2 (b) Talebkâr olmada yeksân: eger insan eger ğayrî Ü₂
- 3 (b) Egir insan eger ğayrî: Talebkâr olmada yeksân Ü₂
- 5 (a) mestî : mest ü Ü₅
- 6 (b) Cemâle âgâz: cümle aʿyün Ü₅
- 7 (a) taglar : dağlar Ü₁, Ü₅

-29-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün

- 1 Tecellâyı cemâlûñ pertevi kim °aşıkı şarşar
°Amâ-yı gayb-ı °izzetden zuhûr-ı bâriķa artar
- 2 Fenâ-yı külli görmekçün beķâyı zâta ırmekçün
Celâlûñ tâbına iķrâķ ider kendüyi °aşıklar
- 3 Girüp ħalvetlere kesb eyle şûfî sende bir âteş
Ki her şey nâra yandıkķa görürsün kim olur enver
- 4 Zevâhirde қalan қullar kelâmum fehm idinmezse
Bize ey dil bu vâdîde yeter °ârif olan pîrler
- 5 Eger sînemdeki sırrı beyân itsem cihân ħalkı
Қamu söz bir idüp bi'l-lâhi mecnûn olmuş ol dirler
- 6 Ne nârı қala ey Nûri ne cennet қala ne hûri
Ĥicâbın cümle keşfitse celâli vechinûñ Ekber

-30-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Fa °û lün

- 1 Vücûdum dârını ma'mûr iden yâr
Beni zâkir iken mezkûr iden yâr

²⁹ Ü₁. 12a, Ü₂.10a

¹ (a) cemâlûñ: celâlûñ Ü₂

(b) °izzetden: °izzetde Ü₂, Ü₃

² (b) tâbına: zâtına Ü₃

³ (a) ateş: aķmer Ü₂

(b) enver: envârı Ü₃

⁶ (a) nârı қala: қala nârı Ü₂

³⁰ Ü₁.12b, Ü₂.10b, Ü₃.10a, Ü₄.2a

- 2 Celâli perdesin ağıyâra çekmiş
Cemâliyle bizi mesrûr iden yâr
- 3 Arâdan kaldurup bu gün hicâbı
Cemâlin gösterüp pür-nûr iden yâr
- 4 "Ene'l-Hak" sırrının ızhârı için
Nice  aşıkların Mansûr iden yâr
- 5 Tecellî gösterüp Mûsâ-yı rûhâ
Beden tağın aña ol Tûr iden yâr
- 6 Vilâyet bağrının tâliblerine
Kimin kesret ilinde d r iden yâr
- 7 Kimini irg r p vahdet iline
Kerâmet l 'l s n men  r iden yâr
- 8 Devâsın lu f ider ey N r  bir gün
Seni derdi ile me   r iden yâr

-31-

M s tefçi l n M s tefçi l n M s tefçi l n M s tefçi l n

- 1 Ey dil bize vir bir haber  aşk illerine kim gider
 asret ile yandı ciger  aşk illerine kim gider

² -   ₃

³ (a) bu gün: bir gün   ₃,   ₄

⁵ (a) gösterüp: gösterür   ₃/ (b) tağın: dağın   ₄

⁷ (a) Kimini: kimin   ₃

6b ve 7a -   ₃

(b) l  l s n: lu l  n   ₄

³¹   ₁.12b,   ₂.11a,   ₃.10b,   ₄.2a

Başlık: Hüseyini der mak m   ₁

Musammat gazel   ₁

- 2 İster gönül ol illeri müşgin koçar sünbülli
Şolmaz o bağıñ gülli ʿaşk illerine kim gider
- 3 ʿÂşıqlara vaqt-i seher andan nesim-i ʿaşk eser
Ol nefhadan alup haber ʿaşk illerine kim gider
- 4 Ey hâb-ı gâfletde kalan fırsat geçer bir dem uyan
Bâkî degül bezm-i cihân ʿaşk illerine kim gider
- 5 Bi'l-lâhi ol ilüñ yolu Nûrîye cândan sevgili
Bağlandı ʿaşkuñ maḥmîli ʿaşk illerine kim gider

-32-

Mef ʿû lü Me fâ ʿî lü Me fâ ʿî lü Fa ʿû lün

- 1 Cân mı kayırur vuşlat-ı cânân dileyenler
Ten mi şâkınûr ol yola kurbân dileyenler
- 2 ʿAşkile ʿibâdetde ḥalâvet bula gör kim
Kullukda bulur lezzeti sultân dileyenler
- 3 Zûlmât-ı leyâlîde bulur Âb-ı hayâtı
Bu mürde vücûdına bu gün cân dileyenler

2 Ü4'de 3. Beyit

3 Ü'de 2. Beyit

4 (a) birdem : bir gün Ü₃

³² Ü₁.13a, Ü₂.11a, Ü₃.10b, Ü₄.2b

2 (a) görkim : gör Ü₃

(b) lezzeti: lezzet Ü₄

-34-

Müs tef^{ci} lün Müs tef^{ci} lün Müs tef^{ci} lün Müs tef^{ci} lün

- 1 Âşık olanlar ol güle nâlân-ı zikru'l-lah olur
Şâdık olanlar derdile giryân-ı zikru'l-lah olur
- 2 Âşkuñ ile cûş eyleyen anuñla dil-hûş eyleyen
Bir kañresin nûş eyleyen ummân-ı zikru'l-lah olur
- 3 Şarfitse Âşık himmetin zevkitse Âşkuñ lezzetin
Bulsa vişâlûñ şevketin sultân-ı zikru'l-lah olur
- 4 Gel gör hañâyık illerin der anda vahdet güllerin
Gûş eyliyen bûlbûllerin handân-ı zikru'l-lah olur
- 5 Nûrî vişâle cân atar ağılar yaşına dem katar
Dîvâneler şeklin tutar hayrân-ı zikru'l-lah olur

-35-

Me fâ^{ci} lün Me fâ^{ci} lün Me fâ^{ci} lün Me fâ^{ci} lün

- 1 Tarîkat kurb-i Rahmândur bu meydân özge meydândur
Hañikat sırr-ı Sübhândur bu meydân özge meydândur

³⁴ Ü₁.13b, Ü₂. 11b, Ü₃.11a, Ü₄.3a

Başlık: Uzzâl der mañâm Ü₁

Musammat gazel Ü₁

4 (a) vahdet : ma^{na} Ü₂ /(b) handân : şâdân Ü₂, Ü₃, Ü₅

³⁵ Ü₁. 14a, Ü₂. 12a, Ü₃.12a, Ü₄.3b

Başlık:Nevâyi uşşâk der mañâm Ü₁

Der mañâm-ı Hüseyinî Ü₄

- 2 Bu yol cândan ferâğ ister cigerde nice dâğ ister
Buña bir qalbi şâğ ister bu meydân özge meydândur
- 3 Bu meydânda satılır cân bu meydânda şorulmaz kan
Olur bir demde biñ qurbân bu meydân özge meydândur
- 4 Gelür meydâna °aşıklar vücûdî °aşqa yanıklar
°Aceb münkir ne şâyıklar bu meydân özge meydândur
- 5 Bu yolda Nûrî serden geç bu erkân içre sırlar aç
Bu meydân içre qanlar saç bu meydân özge meydândur

-36-

Müs tef °i lün Müs tef °i lün Müs tef °i lün Müs tef °i lün

- 1 Cânâna cândan °aşık ol kim cânda cânân gizlidür
Ma°şûkuñı qalbünde bul ol hânede hân gizlidür
- 2 Bir pîr-i kâmil bul çalış nâ-puhtesin °aşkıyla piş
Gayb-ı °amâya pek yapış çün sırr-ı insân gizlidür
- 3 Bilseñ hezâruñ zârı ne °aşık fenâ gülzârına
Yansa Hâlîl'üñ nârına anda gülistan gizlidür

2 (a) dâğ : qaga Ü₂

(b) Buña: Bimâ Ü₁

³⁶ Ü1.14b, Ü2.12a, Ü3.12a, Ü4.4a

Başlık: Irâk der maqâm Ü1/ Der maqâmı evc-i °irâk Ü4

Musammat gazel Ü₁, Ü₂, Ü₃, Ü₄

2 (b) gizlidür : giznidür Ü1

- 4 Bendinde alma keřretũn ulu ol ehl-i vadetũn
Destinde p r-i alvetũn mühr-i S leym n gizlidür
- 5 Varsan bu  aşku n  rına irsen tecell  n rına
Her zerresinde g rine urş d-i raşsan gizlidür
- 6 Y zine bama  fil n p yine yüz s r v ş lu n
Kalbine girüp k mil n g r  arş-ı Raşm n gizlidür
- 7 S n   in yet kılsa Ha N r den okusa  seba
" ilm-i led n"den her vara ins nda ol ş n gizlidür

-37-

Mef   l  Me f    l n Mef   l  Me f    l n

- 1 afletden uyar c n   z r ola g r  z r
Bu   leme  ibretle n z r ola g r n z r
- 2 Ya ılma şaın r h  a  ol yüce derg h 
Her demde sen All h'ı z kir ola g r z kir
- 3 P k eyle dil   c n  s r nefside şeyt n 
Ol  l-ı bey b n   hir ola g r  hir

4 (b) p r : bir   

5 (b) urş d: mihr   ,   

6 (b)  arş-ı :  arş-    

7 (b) " ilm-i led n"den: " ilm-i led n"d r   ,   

³⁷   . 15a,   . 12b,   . 12b,   . 4b

Başlık:  Aşrah derma m    / Der mak m-ı Nev -i   

Musammat gazel   

1 (a) afletden : aflet   

- 4 Ey °arif ü ey dâna cân çeşminî kıl bînâ
Her mertebeye cânâ kâdir ola gör kâdir
- 5 Gel °âlem-i ma°nîde ol kişver-i °aynîde
Sen °ilm-i ledünnîde mâhir ola gör mâhir
- 6 Kıo renc-i °anâ mülkin bu dâr-ı fenâ mülkin
Bâtında beķâ mülkin °âmir ola gör âmir
- 7 Ey Nûriyi bîgâne baķ keşret-i ihsâna
Bu fazl-ı firâvâna şâkir ola gör şâkir

-38-

Müs tef°i lün Müs tef°i lün Müs tef°i lün Müs tef°i lün

- 1 Hadden ziyâd oldu günah استغفر الله الغفور
Destüm tehî rûyum siyâh استغفر الله الغفور
- 2 Fikrüm kamu tûl-ı emel şuğlüm baķâlet hem kesel
Gitti °ömr yok bir °ame استغفر الله الغفور
- 3 Nisyânile kaldum zelîl °işyânile oldum °alîl
°Erham li-°Abdüke yâ Celîl استغفر الله الغفور
- 4 Yâ Rabbi her işüm haķâ mâ-beyne her biri gıķa
Müstağfirüm eyle °aķâ استغفر الله الغفور

4 (a) bînâ : binâ Ü₁, Ü₄ / °arif ü : °arif Ü₁, Ü₃ / çeşminî: cisini Ü₂

³⁸ Ü₁. 15b, Ü₂. 12b, Ü₃.13a, Ü₅.4b

Başlık: Hüseyinî der maķâm Ü₁

Musammat gazel Ü₁

4 (a) gıķa : °atâ Ü₄

5 Luṭf eyle göster yolumı âsân idüp eşgâlümü
Bir düşmüşem al elümi استغفر الله الغفور

6 Kûlına itmezsen nigâh Nûrî icün sad âh vâh
°Avf eyle cürmin yâ İlâh استغفر الله الغفور

-39-

Mef°û lü Me fâ°î lü Me fâ°î lün Fa°

1 Mevlâ-yı zikr idüñ uyumañ °âşıklar
Luṭfına şükür idüñ uyumañ °âşıklar

2 °Aşkıla yanalum cândan uşanalum
Gelüñ uyanalum uyumañ °âşıklar

3 Terk idüñ ğafleti gözedüñ fırsatı
Bulasız vuşlatı uyumañ °âşıklar

4 Hâzrete uyasız rahmete tıyasız
Çok sırlar tıyasız uyumañ °âşıklar

5 Maḫsûdı bulalum °aşkla tıolalum
Maḫbûl kul olalum uyumañ °âşıklar

6 Cennete giresiz vuşlata iresiz
Allâh'ı göresiz uyumañ °âşıklar

³⁹ Ü1. 15b, Ü2. 13a Ü3.13b

Başlık:Der maḫam-ı Hüseyini Ü₁

2(b) Gelüñ: Güñ Ü₁

3(b) Bulasız: Bulasın Ü₁

4 (a) uyasız: uyam Ü₃

(b) tıyasız: tıuyam Ü₃

- 7 Nûrîyi diñleñüz sözlerin añlanuz
Derdile inleñüz uyumañ ʿâşıklar

-40-

Mef ʿû lü Me fâ ʿî lü Fa ʿû lün

- 1 Ey ʿâşık-ı Hâk tevḥîd ide gör
Ġayriyi bırak tevḥîd ide gör
- 2 Cân gözini aç gözyaşını şaç
Halkdan Hak’a kaç tevḥîd ide gör
- 3 Gel ʿaşkla yan ġafletden uyan
Ey Hâkka uyan tevḥîd ide gör
- 4 Kõ dünyayı kõ derdile di Hû
ʿAşk dersin okı tevḥîd ide gör
- 5 Ey tâlib olan cânına kıyan
Uyuma uyan tevḥîd ide gör
- 6 Gel mürşide gel sen andan el al
Mevlâya yönel tevḥîd ide gör
- 7 Kâlbüñi arıt kendüñi er it
Al benden öġüt tevḥîd ide gör

7 (b) derdiler: derdine Ü₁

⁴⁰ Ü₁.16a, Ü₂.13b

Başlık:maḳâm-ı ırak Ü₁

⁵ (b) Uyuma uyan:Lezzet eylesen Ü₂

6 (b) Mevlâya: Mevtâya Ü₂

- 8 Nefsüñi koyup şeytânı şoyup
Nûrîye uyup tevhîd ide gör

-41-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün

- 1 İlâhi neylesin n'itsin göñül sensiz qarâr itmez
Eger tursın eger gitsin göñül sensiz qarâr itmez
- 2 Cihân bâğında bir sâat ne mümkindür ola râhat
Olursa Ravza-i cennet göñül sensiz qarâr itmez
- 3 N'ider ol bâğ u bostânı n'ider hûrî vü gılmânı
Fırâkuñla yanar cânı göñül sensiz qarâr itmez
- 4 Murâdı sensin ey Mevlâ dilinde gayri yok aşla
Olursa meskeni Tûbâ göñül sensiz qarâr itmez
- 5 Çü sensin Nûrînüñ yârı n'ider ol gayri efkârı
Sevindür sen o nâ-çârı göñül sensiz qarâr itmez

⁴¹ Ü₁. 16b, Ü₂. 14a, Ü₃. 14a, Ü₄. 3b

Başlık: Saba Hüseyinî Ü₁

Musammat gazel Ü₁

3 (a) hûrî vü gılmânı : hûrîyi gılmânı Ü₁, Ü₃

5 (b) nâ-çârı: nâ-cârı Ü₂: çârı Ü₃

-42-

Mef[°]û lû Me fâ[°]î lû Me fâ[°]î lû Fa[°]û lûn

- 1 Ağyârı çü terk itmeyesin yâr ele girmez
Yokluk yolına gitmeyesin vâr ele girmez
- 2 Ser-kâra irişmek dileyenler ider ikrâr
İnkârı ko inkâr ile ikrâr ele girmez
- 3 Bir bâkice dirlik bulagör ölmeden evvel
Vaḳti geçicek kendüñe tîmâr ele girmez
- 4 Bâzâra virüp cânuñı cânân ala gör kim
Dernek ṭaḡılur bir daḡî bâzâr ele girmez
- 5 Gel mecma[°]-i baḡrına okı[°] ilm-i ledünni
Bir hıḡra irersüñ kim o her bâr ele girmez
- 6 Şâf eyle göñül âyinesin Nûrî kederden
Şâf olmaya çün âyîne dîdar ele girmez

⁴² Ü₁. 17a, Ü₂.14a, Ü₃.14b, Ü₄.6a, Ü₅.4a

Başlık:Der maḡâm-ı şaba Hüseyñî Ü₁ / Der maḡam-ı nevâ Ü₄

2 (b) inkâr ile ikrâr : inkâr ile inkâr Ü₁, Ü₅ / elkâr ile minkâr Ü₃

3 (a) bâkice : bâkıça Ü₄

4 (a) cânân âla görkim : cân âla gör Ü₃ : Cânân eli Ü₅

(b) ṭaḡılur:dagılur Ü₃

5 (b) kim: ki, Ü₁, Ü₂, Ü₃

6 (a) âyinesin: âyine-i Ü₄

-43-

Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lün

- 1 Çün fenâ meydânına merdâne irmişlerdenüz
Baş u cânâ bakmazuz cânâna irmişlerdenüz
- 2 İrişüp râh-ı tarîkatle hakîkat bahırına
Kâtemüz gark eyledün °ummâne irmişlerdenüz
- 3 Sîret-i âdemde bulduk çün hilâfet sırrını
Sûret-i insânı biz seyrâne irmişlerdenüz
- 4 Sûreti °âbid bilüp ma°nâyı ma°bûd añlayup
Kullığı işbâtile sultâna irmişlerdenüz
- 5 Müddeînîn eylemek olmaz meta°ı dünyeye
°Ayni dünyâdan yumup a°yâna irmişlerdenüz
- 6 Cem° olup zikr itmege Allâh'ı Allah °aşkına
Bir bölük şâdıklaruz cevlnâna irmişlerdenüz
- 7 Kesdürüp nefsün başın itdük cihâd-ı ekberi
Nûriyâ biz rahmet-i Rahmâna irmişlerdenüz

⁴³ Ü₁.17b, Ü₂.15a, Ü₃.14a, Ü₄.6b

Başlık:Der maqâm-ı °acem Ü₄

1 (b) Baş u : Baş Ü₁ / bakmazuz : kalmayup Ü₁

2 (a) İrişüp : Vâşıluz Ü₂

(b) eyledün: itmege Ü₁: itmegi : Ü₂

3 (b) biz: yüz Ü₄

4 (a) Sûreti °âbid bilüp :Sûretâ bir kulub Ü₂

6 - Ü₂

7 (a) nefsün : nefsin Ü₂ / itdük : itdün Ü₄

-44-

Müs tef'î lün Müs tef'î lün Müs tef'î lün Müs tef'î lün

- 1 Bezm-i elestüñ câminı şundi bize Sübhânumuz
Ol meclisüñ peymânesi oldı bizüm peymânumuz
- 2 Ol bâdenüñ sekrânıdur ol cür'anuñ hayrânıdur
Ol teşne ser-gerdânıdur ervâhumuz ebdânumuz
- 3 Kalmadı dilde mâ-sivâ hûy ile pür oldı dilâ
Zâhir olup sırr-ı likâ cânâna irdi cânumuz
- 4 Hândân olunca gülleri nâlân olur bülbülleri
Giryân olup 'âşıkları seyrân ider sultânumuz
- 5 Çün râh-ı 'aşkı tutdılar dîvân-ı 'aşka yetdiler
Feryâd ile pür itdiler dîvâneler dîvânumuz
- 6 Ol bezme irse mübtelâ âsân olur bâr-ı balâ
Derdi olur 'ayn-i devâ rahm eyleyüp Raḥmânumuz
- 7 Nûş itse Nûrî 'aşkla 'âlem şafâsıyla tola
Cân çeşmine zâhir ola her kıatrede 'ummânumuz

⁴⁴ Ü₁. 18a, Ü₂. 15b, Ü₃. 14b, Ü₄. 5b

Başlık: Nevâ Ü₁ / Der maḳâm-ı 'acem Ü₄

Musammat gazel Ü₁, Ü₃

-45-

Mef'û lû Fâ'î lâ tû Me fâ'î lû Fâ'ilûn

- 1 'Âlemlere gelüp gideni bizde bulmuşuz
Ahvâli kevni gözedeni bizde bulmuşûz
- 2 Şiblî şebel-i bâtına dil mîşezâr olur
Haylîde cilveler ideni bizde bulmuşuz
- 3 Tayfûra tâyfa tâyıfı sır ile seyr idüp
'Aşkla nâkalar güdeni biz de bulmuşuz
- 4 Birdür bu 'âlemüñ bize tatlısı âcısı
'Aşkuñ halâvetin tadanı bizde bulmuşûz
- 5 Cânânı yâd idüp dile gayrısı gelmeyüp
Cânı cihânı oynadanı bizde bulmuşuz
- 6 Meydâna er gelüp zen nefsine 'âr idüp
Kalbî sivâdan arıdanı bizde bulmuşuz

⁴⁵ Ü₁. 18b, Ü₂. 14b, Ü₃. 14b, Ü₄. 7a

Başlık: Der makâm-ı aşîrân Ü₄

1 (a) 'Âlemlere : 'Âlemde Ü₂

4 Ü₂'de 5. beyit

(a) bu 'âlemüñ : biz bu 'âlemin Ü₄

6 - Ü₂

(a) nefsine : nefsi Ü₃: nefsinî Ü₄

- 7 Kevn ü mekânı kaplayup envârı Nûriyâ
Cümle cihânı bir edeni bizde bulmuşuz

-46-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

- 1 'Arşâ-i 'aşkuñda âh u zârdur eglencemüz
Künc-i gamda dîde-i bîdârdur eglencemüz
- 2 Mâil-i sûzân-ı 'aşkuz itmezüz kesb-i ferağ
Şem'î Hâk pervânesiyüz nârdur eglencemüz
- 3 Pîşemüz bey' itmedür 'aşka sivânuñ cûmlesin
H'âce-i 'aşk ile hoş bâzârdur eglencemüz
- 4 Vâdi-i hayret temâşâgâh-ı ra'nâdur bize
Sicn-i miñnet gûşe-i hemvârdur eglencemüz
- 5 Çihre-i pür zuhruf-ı nâ-mağreme meyl itmezüz
'Âlemi mir'ât idüp dîdârdur eglencemüz
- 6 'Âr u nâmı baş u cânı cümle vâri Nûriyâ
Râh-ı 'aşka dem-be-dem îşârdur eglencemüz

7 (b) bir edeni : biz edeni Ü₂ / bizde : bize Ü₁

⁴⁶ Ü₁.19a, Ü₂.14b, Ü₃.14b, Ü₄.6b

Başlık:Der mağâm-ı nevâ Ü₄

1 (b) Künc-i gamda : Künc-i şemze Ü₃

3 (a) 'aşka : 'aşkı Ü₃

-47-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

- 1 Nûr-ı Hâkdan bir kabes eylerse kullar ıktibâs
Anlara ilhâm olur elbette 'ilm-i iftirâs
- 2 Olsa ger mir'ât-ı dil şâfî şifâl-i zikrle
Eyler ol âyinede nûr-ı tecellî in'ikâs
- 3 Ğafletile kendü yoluñ sed idersin sâlikâ
Ger idersen kâmilî sen kendü nefsüne kıyâs
- 4 Hâk Te'âla kulların da'vet iderken her seher
Bu 'acebdür gâfil olmuş ol 'a'âdan kalbi nâs
- 5 Nûriyâ ol nûr-ı Hâk gelse vücûduñ kaplasa
Olsa müstağrağ o nûra cümle a'zâ vü havâs

-48-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

- 1 "Küntü kenz"üñ sırrını fâş eyle fâş
Gizli genci fethiçün vir cân u bâş

⁴⁷ Ü₁.19a, Ü₂.15b, Ü₃.15a, Ü₄.7a

Başlık:Der maqâm-ı Hüseynî Ü₄2 (a) şifâl : şikâl Ü₁, Ü₄(b) in'ikâs : infikâs Ü₂3 (b) idersen: çün idersin Ü₃ /kıyâs:-Ü₄4 (b) kalbi nâs :- Ü₄ / nâs: pâs Ü₂5 (a) Nûriyâ : Nûri Ü₄⁴⁸ Ü₁. 19b, Ü₂. 16a, Ü₄.7bBaşlık:Bûselik Ü₁ /Der maqâm-ı nicegâh Ü₄1 (b) cân u : can Ü₃

- 2 ثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ hâl it söyle kim
Vech-i Hâk her şeyde itsün intikâş
- 3 Bunda bulursuñ cemâlî muṭlakı
Cennet ârzusını dilden kıl tirâş
- 4 Yâri gör kim şûreti ağıâriden
Sâña nâzırdur göñül gâfil mebâş
- 5 Bulmak isterseñ eger üns olasın
Her nefes hakkıyla eyle inti^câş
- 6 Nûra ir nûr ile nûr ol Nûriyâ
Kıl vücûduñ ^câleme envâr- bâş

-49-

Fâ ^ci lâ tûn Fâ ^ci lâ tûn Fâ ^ci lâ tûn Fâ ^ci lûn

- 1 Çün vücûduñ ey göñül tutup kapan ol cânmış
Saña senden akreb olan sevgili cânânmış
- 2 ^cÂlemi geşt eyleyüp dostuñ dilersin vuşlatın
Bilmedük ol kend ü şehrûñ tahtına sultânmış

2 (b) intikâş : infişâş Ü₂ (Bakara: 115)

3 (b) ârzusını : ârzusın Ü₂; arzusu Ü₁ / dilden: dilde Ü₂ / tirâş: reşâş Ü₂

5 (a) olasın : olası Ü₂

6 (a) nûr ile nûr ol: böyle nûr ol Ü₃

⁴⁹ Ü₁. 19b, Ü₂.16a, Ü₃.15a, Ü₄.7b

Başlık: Der maḳâm-ı Hüseyinî Ü₄

- 3 Vird idüp esmâsını da^cvet idersin ânı sen
Beyt idüp ol qalbûñi çokdan saña mihmânmış
- 4 Perde eyler nûr-ı şemsi gizlenür gâhi hilâl
Lîk bu mir^câta baksañ anda al tâbânmış
- 5 Sen Cemâl-i Haqqı görmek ister isen Nûriyâ
Qalbûñe bak ol yüze mir^câtı ^câlî-şânmış

-50-

Mef^cû lü Me fâ^cî lü Me fâ^cî lü Fa^cû lün

- 1 Şundı kadehi sâki-i peymâne-i ihlâş
Mest itdi bizi bâde-i meyhâne-i ihlâş
- 2 Şâf oldı gönül âyinesi cümle kederden
Dil ^caşkı ile olalı kâşâne-i ihlâş
- 3 Vaşfını kemâl üzre bize eyledi izhâr
Zülfûñi muṭarrâ ideli şâne-i ihlâş
- 4 Yânarsa cihân halkı kamu kılcı kayırmaz
Şem^cîne olan ^caşkıle pervâne-i ihlâş
- 5 Ey şûfi ḫalâş isteriseñ dest-i riyâdan
Gel bekle müebbeddür ḫum-ḫâne-i ihlâş

3 (a) idersin : idisen Ü₁

4 (b) Lîk : Like Ü₁ / bu : bir Ü₃

5 (b) Qalbûñe bak: Qalbe bak kim Ü₂; Qalbile bak Ü₄

⁵⁰ Ü₁. 20a, Ü₂.16a. Ü₄.8a

Başlık:Der maḳâm-ı Nevâ Ü₄

3 (b) Zülfûñi : Zülfü Ü₂

- 6 Yokluk mı görür iki cihânda dil-i 'âşık
Çün kenze maḥal oldu o virâne-i ihlâş
- 7 Ğavvâs olıben 'ilm-i ledün baḥrına Nûrî
Bir demde çıkardı nice dürdâne-i ihlâş

-51-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

- 1 "Küntü kenz"üñ sırrıdur dünyâ vü 'uḳbâdan ğaraz
Âña mekteb-ḥânedür bu çarḥ-ı mînâdan ğaraz
- 2 Enfüs ü âfâkı gör maḳşûda andan 'ârif ol
Ma'rifetdür çünki maḥlûkâtı peydâdan ğaraz
- 3 Bir mu'ammâdur bu 'âlem feḥm iden 'âriflere
İsm-i a'zam sırrıdur çün ol mu'ammâdan ğaraz
- 4 Şûfiyâ esmâda ḳalma gel müsemmâ dersin al
Bil mu'ammâdur begüm ta'lim-i esmâdan ğarâz
- 5 Ḳo mebâdi şuglini sen maḳşad-ı aḳşâyı gör
Çün netâyicdür ḳamû şugra vü kübrâdan ğaraz

6 (a) dil-i : ol Ü₂

7 (a) Ğavvâs olıben: Ğavs eyledi Ü₂

⁵¹ Ü₁.20a, Ü₂.16b, Ü₄.8a, Ü₅.5b

Başlık:Nevâ Ü₁ / Der maḳâm-ı Hüseyinî Ü₄

- 6 Kaṭresinde nice ʿummân gizlidür dil baḥrınıñ
Hâşılı dürr-i ḥaḳıḳatdür o deryâdan ğaraz
- 7 Nûriyâ hiç ğayri maṭlab kalmadı ʿâşıqlara
Ḥaḳ cemâlidür hemîn Cennât u Tûbâdan ğaraz

-52-

Me Fâ ʿî lün Me Fâ ʿî lün Fâ ʿû lün

- 1 Cihânuñ cânı çün cânâna merbûṭ
Tenüñ şâĝ olması ol cânâ merbûṭ
- 2 Tecelliyât-ı Raḥmânuñ ṭuluʿı
Cihânda neşʿe-i insâna merbûṭ
- 3 Ḥayât almak ḳamû zerrât-ı ʿâlem
Efendi kaṭre-i ʿummâna merbûṭ
- 4 Ḳuluñ taḳşîrine ḥad yok ve lâkin
Hemân bir zerre-i iḥsâna merbûṭ
- 5 Ḳamû ḳullarınıñ ḳalbi yapılmak
ʿAṭâ-yı Ḥazret-i Sulṭâna merbûṭ
- 6 Bu Nûrî bendenüñ cümle umûru
Zuhûr-ı Raḥmet-i Raḥmâna merbûṭ

6 (b) deryâdan: o diyar Ü₁

7 (a) Nûriyâ : Nûri Ü₄

⁵² Ü₁.20b, Ü₂.16b, Ü₃.16b, Ü₄. 8b.

Başlık:Der maḳâm-ı Nevâ Ü₄

1 (b) Tenüñ : tenin Ü₃

4 (a) ḥad : ḥaz Ü₁

-53-

Fâ'î lâ tûn Fâ'î lâ tûn Fâ'î lûn

- 1 Feyz-i Hâkdan toğdı nûr-ı inbisât
Halk-ı 'âlem buldı anuñla neşât
- 2 Fazl-ı Rahmânıyla çün tolmış cihân
Süfre-i 'âlem döşenmiş bir simât
- 3 Gel tebettül eyle Hâkka ey gönül
Âlı kor yoldan seni bu ihtilât
- 4 Râh-ı Hâkda şöyle ebhal zâhidâ
Sâña vâsi^c ola tâ سَمِّ لِلْخِيَا
- 5 Bula gör bu yolda bir dervîşlicecek
Kıl tarîkat bezmine rûyuñ bisât
- 6 Kaşr-ı kurbâ yol bulur mı 'aqlile
İtmeyen bir mürşide hiç irtibât
- 7 Gel şakın yârüñ rızâsın Nûriyâ
İhtiyât eyle bu yolda ihtiyât

⁵³ Ü₁.2b, Ü₂.17a, Ü₃.16b, Ü₄.8b, Ü₅.5a

Başlık: Der makâm-ı buselik Ü₄

1 (b) neşât : nişât Ü₅

2 (b) simât : sümât Ü₅

4 (a) ebhal : itgil Ü₅

5 (a) licek: lecek Ü₅

-54-

Me Fâ °î lün Me Fâ °î lün Me Fâ °î lün Me Fâ °î lün

- 1 Benem ol °aşık-ı şeydâ ki bulmuş ibtilâdan haz
Odur ma°şûk-ı bî- pervâ ki eyler mübtelâdan haz
- 2 Belâsından kaçan °aşkuñ velâya olmadı lââyık
Kanı bir °aşık-ı şâdık ki almışdur belâdan haz
- 3 Kimi zûlfine bend olmuş cemâline kimi bende
Kimi bulmuş belâdan haz kimi almış likâdan haz
- 4 Velî kâmilleri gör kim kamu Hâk bilüp almışlar
Cefâdan haz vefâdan haz belâdan haz velâdan haz
- 5 Ne devlet buldılar ise fenâda buldılar Nûrî
Bu fânîyi taleb itmez olanlar ol fenâdan haz

-55-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün

- 1 Bugün °aşkı ile bulmaz iseñ hubb-ı likâdan haz
O gün mümkün degüldür bulasın luğf-ı Hudâdan haz
- 2 Halâvet almayan °aşk-ı Hudâdan dâr-ı dünyâda
Behişt içre bulur mı ol cemâl ile şafâdan haz

⁵⁴ Ü₁.21a, Ü₂.17a, Ü₃.17a

2 (a) °aşkuñ : yârun Ü₂, Ü₃

3 (a) Kimi zûlfine bend olmuş cemâline kimi: Kimi zûlfüñden olmuşdur cemâline Ü₃

4 (a) Hâk : Hâk Ü₃

⁵⁵ Ü₁.21a, Ü₂.17a, Ü₃.16b

- 3 Seherlerde uyur mı ʿâşık-ı şâdık olanlar kim
Gelür ʿâşıklara Hâkdan seherlerde nidâdan hâz
- 4 Göñül âyinesin cümle kederlerden mufaşşâ kıl
Göñüller kim mufaşşâdur alur nûr-ı ziyâdan hâz
- 5 Tefâvüt hayli vardur zâhid ü ʿâşık meyânında
İder zâhid ʿatâdan hâz bulur ʿâşık belâdan hâz
- 6 Muḳarriblerle ebrârûñ degüldür hâli bir Nûrî
Kimî almış duʿâdan hâz kimî bulmuş rızâdan hâz

-56-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün

- 1 Hudâ tevḥîdüñ esrârın göñülde eylese îkâ^c
Şadâ-yı Hûyı eylerdi ḳamu eşyâ saña ismâ^c
- 2 Dem olur kim işîdürsin derûnuñdan gelür avâz
İder ḳalbi veled anda devâm-ı zikr bi'l- icma^c
- 3 Vücûduñ ḥânesinde beslenür kâmil olunca ol
Mürebb-i ʿaḳl-ı kül olup ider hem nefis-i kül irzâ^c

4(a) Hâk : Hâḳ Ü₃

4 (b) hâz :- Ü₁

⁵⁶ Ü₁.21b, Ü₂.17b

2 (a) derûnuñdan : derûnuñda Ü₄

(b) veled: veled Ü₂ / devâm-ı zikr : devâm-ı zikrî Ü₂ / bi'l-icma^c:bilâ cema^c

3 (a) Vücûduñ : Vücûdın Ü₂ / beslenür: beslür Ü₁

- 4 Anuñçün dîdi Ruḥu'l-lah iki kez toğmasa bir kes
Vülûc içmez anuñ ruḥı semâya olmasun tammâ°
- 5 Senüñ bu sözlerin Nûrî °avâma bir hikâyetdür
Alup çün mâyeli telkîn sihr-i dil olmadı rükkâ°

-57-

Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lün

- 1 Yağdı °aşkuñ nârı dilde bir çerâğ
Urdı sînem bâşına dağ üzre dâğ
- 2 Yağdı ten pişti kebâp oldu ciger
Cân eridi kalmadı cismünde yâğ
- 3 Kendü canumdan üşandurdu beni
Câna minnet oldu cânında ferâğ
- 4 Saña pervâz itmek ister cân kûşı
Kıyd-ı ten olmâsa ayağına bâğ
- 5 Tâ ezelden mübtelânum çün senüñ
Var mıdur ayrılmağa senden mesâğ

4 (a) birkes : bukes Ü₃

(b) Vülûc: Ülûc Ü₄ / semâya: şemâya Ü₁

5 (b) sihr-i dil: şehirler Ü₂

⁵⁷ Ü₁.22a, Ü₂.17b, Ü₃.17b

Başlık:Der maḳâm-ı nevâ-i sünbül Ü₁

2 - Ü₂, Ü₃

- 6 Şöyle gâret eyledi ʿaşkuñ dili
Gâhi gelmez ʿaqluma hiç sol u sâg
- 7 Kendü nûruñla uyârup Nûriyi
Maḥz-ı fazluñ ile yüzün eyle âg

-58-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Fa ʿû lün

- 1 Hudâ luṭf eylese ḳalbi ḳılup şâf
Kerem itse ḳula eşnâf eşnâf
- 2 Göñülden ḳalb olınsa ḥarf-i ʿillet
Şaḥîḥ ü sâlim olsa cümle ecvâf
- 3 Lisânından aḳup yenbuʿ-ı ḥikmet
Ḥayâtı bâḳî bulsa anda eşrâf
- 4 Vücûdından toḡup şems-i ḥaḳîḳat
Münevver olsa her etrâf-ı eknâf
- 5 İdüp ʿâşıklarına ʿarz-ı dîdâr
Vişâlin eylese ol luṭfa irdâf

6 (b) sol u : sol Ü₁

7 (b) yüzün eyle: eyle yüzün Ü₂

⁵⁸ Ü₁. 22a, Ü₂.18a, Ü₃.17b, Ü₅. 6b

1 (a) eylese: ise Ü₁ / ḳalbi ḳılup : ḳılsa dili şâf Ü₂, Ü₃, Ü₅

3 (b) bulsa: olsa Ü₂, Ü₅

4 (b) her: hep Ü₁, Ü₃, Ü₅

5 (b) irdâf : irzâf Ü₂

- 6 Cemâli perdesin kaldursa ol dost
Tecellîler idüp âlâf u âlâf
- 7 Hakuñ ni'etleri ihşâ olunmaz
Ne mümkün kul ola eltâf-ı vaşşâf
- 8 Seni andıkça Mevlâ sen unutduñ
Gele ey Nûri inşâf eyle inşâf

-59-

Mef'û lü Me fa'î lün Mef'û lü Me fa'î lün

- 1 Gel aşk ile bir yerden yâ Hû diyelüm 'âşık
Ġam leşkerine dilden kamu diyelüm 'âşık
- 2 'Aşk ile gönül sûzân derdile ciger biryân
Teşnelere yâ Raḥmân bir şu diyelüm 'âşık
- 3 Zâhirde şeri'atden bâtında tarîkatden
Aç bize ḥaḳîkatden kapu diyelüm 'âşık
- 4 Vir câm-ı ḥalâvetden kandur bizi lezzetden
Şun bâde-i vahdetden tolu diyelüm 'âşık
- 5 Âşâr-ı celâlüñdür esrâr-ı vişâlüñdür
Envâr-ı cemâlüñdür her sû diyelüm 'âşık

7 (b) eltâf : eltâf u Ü₂ / kul ola : ola kul, Ü₁, Ü₂, Ü₃

⁵⁹ Ü₁.22b, Ü₂.18a, Ü₃. 18a

Başlık:Nevâ Ü₁

Musammat gazel Ü₁

1 (a) Gel : Gele Ü₂ / (b) kamu: komu Ü₂, Ü₃

5 (b) sû : mü Ü₂

- 6 Nûrî gibi uşlandı ʿaşkun meyine kândı
Dîvânelere şendi uslu diyelüm ʿâşık

-60-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün

- 1 Cemâlûñ nûrî işrâk eylemekle oldı tâkaṭ tāk
Celâlûñ nârınuñ iḥrâkına kanda döyer ʿuşşak
- 2 Düşer bu cümle ʿâlemler cemâlûñ şemsine zerre
Ḥicâb-ı zâtı kaldursañ tecellî itseñ ey Ḥallâk
- 3 ʿAzâbuñ ile taḥvîfe efendi kalmadı ḥâcet
Çün itdûñ kesret-i iḥsânile âfâkı istirkâk
- 4 Vişâlûñ devletine irmege devletlü baş ister
ʿÎnâyet olmaz ise kimde vardur aña istiḥkâk
- 5 Umar fazluñ ile irmek cemâle Nûrî miskînûñ
Faḳîr gider zekâtın ḥüsnüñüñ eyle aña infâk

-61-

Mef ʿû lü Me fâ ʿî lün Mef ʿû lü Me fâ ʿî lün

- 1 Derd-i Ḥaḳuñ ey ʿâşık bî-çâresisin ancaḳ
Şimşîr-i celâlûñüñ pür-pâresisin ancaḳ

6 (b) şendi : şemdi Ü₂

⁶⁰ Ü₁.23a, Ü₂.18b

2 (b) Ḥicâb-ı zâtı : Ḥicâbi zât Ü₂

⁶¹ Ü₁.23a, Ü₂.18b

1 (b) pür – pâre : bir pâre Ü₂

- 2 Vaḥdetdeki esrârı benden niye gizlersin
Bildüm ki o cânânun cân- pâresisin ancak
- 3 Ğam çâhına düşmişken çekdün anı kırtardun
Dil Yûsufinun cânâ seyyâresisin ancak
- 4 Çün defter-i a^cmâli cürmünle karaladun
Ey nefis-i siyeh-rû sen yüz karasisin ancak
- 5 Bu ^carşa-i hayretde bir işe şurû^cun yok
Ey Nûrî o dildârun avâresisin ancak

-62-

Fâ ^ci lâ tün Fâ ^ci lâ tün Fâ ^ci lâ tün Fâ ^ci lün

- 1 Mâ-sivâdan göz yumup ey dil cemâl-i yâre bak
Şûreti ko cümleden sârî olan esrâra bak
- 2 Bâtin-ı eşyâda sırû'l-lâhı seyr etmek için
İ^ctibâr ile nazar iden اولو الابصار
- 3 كل يوم هو في شأن . . . âyetinden al haber
Aç gözüñ eşyâdaki zâhir olan eṭvâra bak

2 (a) niye : yine Ü₂

5 (a) ^carşa-i hayret: ^câlem-i hayret Ü₂ / o : ol Ü₃

⁶² Ü₁.23b, Ü₂.18b, Ü₃.18b

1 (b) cümleden : cümlede Ü₁, Ü₂

(2) Âli İmran Süresi : 13

(3) Rahman Süresi : 29

- 4 Şânma kim dil-hâne nefsinde hemân bir hânedür
Hakka vuşlat yolını anda bulan aḥbâra bak
- 5 ʿÂşıkı seçmek dilerseñ müddeʿîlerden eger
Ânda âh u zâra bak ol dîde-i ḥûn-bâra bak
- 6 Sırr-ı Hakka ʿârif olmak isterisen Nûriyâ
Cân gözin âçup cihânı zeyn iden envâra bak

-63-

Mefʿû lû Fâʿi lâ tû Me fâʿi lû Fâʿi lûn

- 1 Cân ʿaynına ʿayân olurise mişâl-i ʿaşk
Tâbân ola dil-hânedede nûr-ı cemâl-i ʿaşk (Vezin bozuk)
- 2 Hâli degülse ḥubb-ı sivâdan göñül dilâ
Mâli olur mı ol dile tayf-i ḥayâl-i ʿaşk
- 3 ʿÂşıklarun vüçüdını ʿaşk odı yakmadan
Hiç el virür mi anlara âb-ı zülâl-i ʿaşk
- 4 Kômaz yolında ʿaşkuñ o kim cân u başını
Bulmaz bu yolda ol kişi vech-i kemâl-i ʿaşk
- 5 Gözler gözümü gayrılara bakmaya kıomaz
Şayd ideli âhû-yı dilî ol gâzâl-i ʿaşk

4 (a) nefsinde: naḫşında Ü₂

⁶³ Ü₁, 24a, Ü₂.19a, Ü₃.18b

4 (a) cân u : cân-ı Ü₃ Ü₁

- 6 Hâlât-ı ʿaşkı şanma ki bir hâle beñze
Bir özge hâlimiş biline Nûri hâl-i ʿaşk

-64-

Mefʿû lü Fâʿi lâ tü Me fâʿi lü Fâʿi lün

- 1 ʿÂşıklarûñ vücûdına taldı şafâ-yı ʿaşk
Nûr eyledi gönülleri geldi ziyâ-yı ʿaşk
- 2 ʿÂlemde âşikâr ola yârûñ cemâliçün
Gayrî cemâle bakmağa olmaz rızâ-yı ʿaşk
- 3 Şâh-ı cihânı aldayân ol fâni devletûñ
Sulţanlığını bir pûla almaz gedâ-yı ʿaşk
- 4 Ger bulmaz ise ʿâşık-ı şeydâsı şadr-i şâf
Mir'ât-ı kalbi ola mı ʿâlem- nümâ-yı ʿaşk
- 5 Çün kimse sâlim olmadı bir yük götürmeden
Olsa bu bendenûñ yükü bâri belâ-yı ʿaşk
- 6 Maʿşûka vâşıl ola mı biñ yıl yilersede
Tâ olmayınca zâhide bir reh-nümâ-yı ʿaşk

6 (a) şanma: şafça Ü₂

⁶⁴ Ü₁.24a, Ü₂.19a, Ü₃.9a

3 (a) fâni : kâni Ü₃

(b) pûla almaz: pûla atmaz Ü₃

5 (a) götürmeden : götürmedi Ü₁, Ü₂

6 (a) olamı biñyıl yile sede : olmadı bin yıl neylersede Ü₃

(b) zahide:zâhidâ Ü₂ / bir : bu Ü₂

- 7 Sultân-ı ʿaşka memleket olalı mülk-i dil
Ey Nûrî tutdı ʿâlemi sît u şadâ-yı ʿaşk

-65-

Mef ʿû lü Me fâ ʿî lü Mef ʿû lü Me fâ ʿî lü

- 1 ʿAşkuñla yakup cânı pervâneye döndürdüñ
Sevdânile sen ânı divâneye döndürdüñ
- 2 Bağrumda olan başum kaplâdı içüm taşum
ʿAynumdan ağan yâşum dürdâneye döndürdüñ
- 3 Ğam tutdı çün âfâkı aldı dil-i ʿuşşâkı
ʿAynümde bu nüh- tâkı ğamhâneye döndürdüñ
- 4 Derdüñ ile bu dîdem yaş yerine dökdi dem
Çeşmüm kadehin oldum peymâneye döndürdüñ
- 5 Nûrîyi Hudâvendâ ʿaşkuñla idüp yağmâ
Zâhid sözini aña efsâneye döndürdüñ

7 (b) sît u : şayd-ı Ü₂

⁶⁵ Ü₁.25a, Ü₂.20a, Ü₃. 20b

Başlık:Der makâm-ı Hüseyni Ü₁ /

Musammat gazel Ü₁

3 (b) ʿAynümde bu ne tâkı : Ğaymîle bu ne tâkı Ü₁, Ü₂

-66-

Fâ 'î lâ tûn Fâ 'î lâ tûn Fâ 'î lâ tûn Fâ 'î lûn

- 1 Ey gönül dillerde sen efsâne olduñ bilmedük
Baş açık esrük 'aceb dîvâne olduñ bilmedük
- 2 Añmaduñ bezm-i elestüñ 'ahdini peymânını
Âşinâ-yı Hakk iken bî-gâne olduñ bilmedük
- 3 Rabbine nefsüñ seni gaflet ile 'âşi kılup
Kul iken Mevlâ ile haşmâne olduñ bilmedük
- 4 Mâ-sivâ şûretleri pür eyleyüp içüñ taşuñ
'Ayn-i Beytu'llah iken put-hâne olduñ bilmedük
- 5 Nûriyâ irmez isen yâruñ vişâlî sırrına
Tutalum 'ilmile sen bir dâne olduñ bilmedük

-67-

Müs tef 'î lûn Müs tef 'î lûn Müs tef 'î lûn Müs tef 'î lûn

- 1 Ey 'âşık-ı dîdâr olan Tevhîde gel tevhîde gel
Ey derd-i 'aşka yâr olan Tevhîde gel tevhîde gel
- 2 Derd ile bir kez âh idüp gâfilleri âgâh idüp
Maşşûduñı Allah idüp Tevhîde gel tevhîde gel

⁶⁶ Ü₁.25a, Ü₂.20a, Ü₃.20b

Başlık:Der makâm-ı mâhur Ü₁1 (b) aceb dîvâne : deli divâne Ü₂2 (b) olduñ : olup Ü₃⁶⁷ Ü₁.26a, Ü₂.20a, Ü₃.21aMusammat gazel Ü₁

- 3 Vârise sende derd-i Hâk vârifî nâr-ı ʿaşka yak
Kaldur hicâbı Hâkka bak Tevhîde gel tevhîde gel
- 4 Gel hem-dem-i ʿuşşâk iseñ ʿaşkile pür eşvâk iseñ
Ol hâzrete müştâk iseñ Tevhîde gel tevhîde gel
- 5 İrmek dilersen ol güle ey Nûri öykün bülbüle
Cân u gönülden şevkile tevhîde gel tevhîde gel

-68-

Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün

- 1 Ey zâhid-i fersûde-dil ʿirfâna gel ʿirfâna gel
Fermân-ı ʿaşka bağla bel sultâna gel sultâna gel
- 2 Âh it gönülden zârile müstağrak ol envârile
Pür şevk olup dîdâr ile vicdâna gel vicdâna gel
- 3 Görmek dilersen dilberi terk-i cihân it gel beri
Bu ʿarşada top it seri çevgâne gel çevgâne gel
- 4 Olmak dilersen ehl-i sır cünd-i kuvâ-yı nefsi kır
Şevkile darbı zikre gir devrâna gel devrâne gel
- 5 ʿİyd-i vişâl oldu yine ʿarz-ı cemâl oldu yine
Kıanlar helâl oldu yine kurbâna gel kurbâna gel

5 (b) Can u : Can-ı Ü₁

⁶⁸ Ü₁.26a, Ü₂.20b, Ü₃.21a, Ü₅.7a

Başlık: ʿacem Ü₁

Musammat gazel Ü₁

4 (a) kır : gir Ü₂

- 6 Nûrî dilersen feyz ola bu maḥzen-i kalbüñ tōla
Deryâ gibi pür-mevc ola ʿummâna gel ʿummâna gel

-69-

Fe ʿi lâ tün Fe ʿi lâ tün Fe ʿi lâ tün Fe ʿi lün

- 1 Kānı bir ʿâşık-ı Mevlâ ki añup ağlaya ol
Âteş-i ʿâşkı ile cân u ciger dağlaya ol
- 2 Baḳa ʿibret ile ʿâlemde akan enhâra
Gözi ırmağa dönüp ola revân çağlaya ol
- 3 ʿAşk ḥaḳkıyla toyup uşana ḡayrılarda
Koya aḡyârı hemân ḡizmete bel bağlaya ol
- 4 Umaruz yâr ki güldürmeye aḡyârı bize
Gösterüp luṭf yüzün yüregimüz bağlayâ ol
- 5 Reh-i vaşlın gözedüp düşmeye firḳat iline
Nûri Allâh oñara ardın oñın çağlaya ol

-70-

Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lâ tün Fâ ʿi lün

- 1 Bezm-i ʿaşkuñ sâkiyâ meyḥânesidür bu göñül
“Li- maallah” ḥamrınıñ ḥum-ḥânesidür bu göñül

⁶ (a) maḥza-i : maḥzun Ü₂ Ü₃:mahzenî Ü₅

⁶⁹ Ü₁.26b, Ü₂.20b

Başlık:Der maḳâm-ı şemsî Ü₁

4 (b) gösterüp: göstere Ü₁, Ü₂ / luṭf yüzün: luṭf yüzüde Ü₃

⁷⁰ Ü₁.26b, Ü₂.20b, Ü₃.22a

Başlık:Hüseynî Ü₁

1 (a) meyḥânesidür : peymânesidür Ü₂

- 2 Onsekizbiñ 'âlemî ma'înde olmışken muhiṭ
Şûretâ görseñ şanûr bir dânesidür bu gönül
- 3 Gerçi ey sâlik cemâlu'l-lâha 'âşıksın velî
Bilmedüñ ol zât-ı pâkuñ hânesidür bu gönül
- 4 Âsmânâsâ kurulmuşdur vücûduñ mülkine
Şâh-ı 'aşkuñ hayme-i hâkânesidür bu gönül
- 5 Maṭla'ıdur şâh-ı ten "inni ene'llah" nûrınıñ
Bâz-ı lâhûtuñ o tende lânesidür bu gönül
- 6 Kanda baksa semme vechu'llah sırrun seyr ider
Anuñiçün dâima dîvânesidür bu gönül
- 7 Nûş idüpdür dest-i kudretten şarâb-ı vahdeti
Ol şarâbuñ tâ ebed mestânesidür bu gönül
- 8 Nûr-ı zâtı zulmet-i 'unşurda yakmış bir çerâğ
Ol çerâğuñ Nûriyâ pervânesidür bu gönül

-71-

Mef'û lü Me fâ'î lün Mef'û lü Me fâ'î lün

- 1 'Aşkuñla cihân beste luṭf eyle 'inâyet kıl
Derdüñle bu cân haste luṭf eyle 'inâyet kıl

2 (a) 'âlemî ma'înde : 'âlemî mesnide Ü₃

4 (a) vücûduñ : vücûdum Ü₁, Ü₃

⁷¹ Ü₁.27a, Ü₂.21a, Ü₃.22a

Başlık: Hüseyinî Ü₁

Musammat gazel Ü₁

- 2 °Âşıklara ihsan it dertlilere dermân it
Vuşlat yolın âsân it luţf eyle °inâyet kıl
- 3 Ey rahmeti çok Raḥmân °âlem gözüme zindân
Kaçarsa kafesden cân luţf eyle °inâyet kıl
- 4 Raḥmân-ı Raḥîmümsin Ğufrân-ı °azîmümsin
Sultân-ı Kerîmümsin luţf eyle °inâyet kıl
- 5 Bülbül gibi pür zârum dâyim tırup aĝlârum
Daḥî kime yalvarum luţf eyle °inâyet kıl
- 6 Ey derdüme dermânım kurbân yoluña cânım
Nem vâḥ daḥî sultânım luţfeyle °inâyet kıl
- 7 Bî-çâreleri yâd it vîrâneḡi âbâd it
Nûrî kuluñı şâd it luţf eyle °inâyet kıl

-72-

Fâ °i lâ tûn Me fâ °i lûn Fe °i lûn

- 1 Alalı göñlümü ḡayâl-i cemâl
Kıpladı °âlemi mişâl-i cemâl

2 (a) °âşıklara : °âşıkları Ü₁

3 (b) Kaçarsa : uçarsa Ü₂

4 Ü₂'de 5. Beyit

5 Ü₂'de 4. Beyit

6 (b) – Ü₃

⁷² Ü₁.27b, Ü₂.21a, Ü₃.21b

- 2 Beni dîvâne kıldı ʿaşkı ile
ʿAqlumı aldı gitdi âl-i cemâl
- 3 Yandı ʿaşk âteşine cân u ciger
Aña el vire mi zülâl-i cemâl
- 4 Şems-i ʿâlem zevâle irse n'ola
Zâhir olduğda ol hilâl-i cemâl
- 5 Kanda bakşam cemâli nakş olmuş
Bâğ-ı ʿâlem tolup nihâl-i cemâl
- 6 İrdi niʿmet-i tecellî Hâkdan
ʿÂşıkın toyladı nevâl-i cemâl
- 7 ʿÂşıka gayri kalmadı Nûrî
Oldı hâli cemâl-i mâl-i cemâl

-73-

Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün

- 1 Bâğ-ı cemâle çün irem vuşlat gülün ânda direm
Hâkkuñ tecellîsin görem ben Hû direm yâ Hû direm

4 (a) Şems-i ʿâlem : Şems ü ʿâlem Ü₂

6 (a) tecellî : tecellî-i Ü₂ (b) ʿâşıkın : ʿâşıkı Ü₂

⁷³ Ü₁. 28b, Ü₂. 22b, Ü₃. 23b

Başlık: Der makâm: ʿuzzal Ü₁

Musammat gazel Ü₁

¹ (b) tecellîsin: tecellâ Ü₁

- 2 Gicede de gündüzde de keşretde de vahdetde de
Mehşerde de cennetde de ben Hû direm yâ Hû direm
- 3 Cümle vücûdum mû-be-mû Hûyile tölmişdur kam
Mülk oldu baña çünkü Hû ben Hû direm yâ Hû direm
- 4 Ayrılssa cismümden bu cân yıkılssa bu kevn ü mekân
Münkir olursa hep cihân ben Hû direm yâ Hû direm
- 5 Âşıklar içre olsa sûr bu Nûriye irse sürûr
Anda tecellî itse nûr ben Hu direm yâ Hu direm

-74-

Mef'û lû Me fâ'î lûn Mef'û lû Me fâ'î lûn

- 1 Yanmağdan usanmazam pervânemiyem bilmem
Hiç soñını şanmazam divânemiyem bilmem
- 2 Her akşâm seher zârûm gûş eylemez ol yârûm
Bakmaz baña hünkârûm bîgânemiyem bilmem
- 3 Dil-hâne harâb oldu yıkıldı türâb oldu
Her cânibi bâb oldu vîrânemiyem bilmem

2(a) Gicede gündüzde de: gice ve gündüz ey dede Ü1 Ü2

⁷⁴ Ü₁ 29a Ü₂ 22a Ü₃ 24a

Musamat Gazel Ü₁

1 (b) şanmazam: şaymazam Ü₂

3 Ü₂'de 4. beyit

- 4 K lb mde ocağum var s nemdeki d ğum var
 teşde t r ğum var hep yanamıyam bilmem
- 5 Bulup dem-i eşy h  g l vire mi dil-ş h 
Bu d ny da ben d h  uşlanamıyam bilmem
- 6 N r  dem-i dehşetde ba r-ı  am-ı fir atde
Ka r-ı yem-i  ayretde d rd nemiyem bilmem

-75-

- M s tefçi l n M s tefçi l n M s tefçi l n M s tefçi l n
- 1 Bulmaz bu derdün   resin b -  re gönlüm neyleyem
  letdi   şku n y resin p r-y re gönlüm neyleyem
- 2 C n na v ş l olmadı c nında t  kat kılmadı
Andan tesell  bulmadı bir p re gönlüm neyleyem
- 3 Perv ne eylerken heves cismi a na oldu k fes
Eglenmez oldu bir nefes  v re gönlüm neyleyem
- 4 Enc m gibi d y m döner g  h  çıkar g  hi iner
T rmaz gice gündüz yanar bir n ra gönlüm neyleyem

4   ₂'de 3. Beyit

(a) K lb mde : ba rumda   ₂ / s nemdeki: bu s nede   ₁,   ₂

5 (a) eşy h : eşb ha   ₂ / g l vire gel:vire mi   ₁

⁷⁵   ₁ 29a,   ₂ 22a,   ₃ 24b,   ₅ 5b

Başlık:Mah r   ₁

Musammat gazel   ₁

2 (a) v ş l: v ş l   ₅

(b) Andan: Anda   ₅

4(b) n ra :p re   ₅

- 5 Terk itdi cümle pîşesin artırdı ʿaşk endîşesin
Şındırdı Nûrî şîşesin şad-pâre göñlüm neyleyem

-76-

Me fâ î lün Me fâ î lün Me fâ î lün Me fâ î lün

- 1 Yine deryâ gibi ʿaşkîle çoşduñ neyleyem göñlüm
Hevâ-yı ʿaşka sen uyduñ ulaşduñ neyleyem göñlüm
- 2 Vücûduñ zevrağın bir bahre şalduñ kim kenârı yok
Anuñçün bir ulu girdâba düşdüñ neyleyem göñlüm
- 3 Rehâ bulmak olur mı şîr-i ʿaşkuñ pençesinden sen
Kazâ-yı âsumânîye şataşduñ neyleyem göñlüm
- 4 Vücûd-ı mutlaquñ cûş eyledükde baħr-ı mevvâcı
Vücûduñ ʿâleminden taşra tâşduñ neyleyem göñlüm
- 5 Taleb idüp ledünnî ʿilmini Hızır arar iken
İrince mecmaʿu'l-baħrına şaşduñ neyleyem göñlüm
- 6 Vücûduñda anuñ sırrına şabra istiṭâʿat yok
Tṭalum Hızır-ı vaḳtîle buluşduñ neyleyem göñlüm
- 7 Koduñ Nûrî firâk içre ulaşduñ ʿâlem-i cemʿa
Geçüp iki cihânı aşduñ neyleyem göñlüm

⁷⁶ Ü₁ 29b Ü₂ 23a Ü₃ 24b

6 b Hızır-ı :Hızra Ü₁

-77-

Fe ʿi lâ tün Me fâ ʿi lün Fe ʿi lün

- 1 Ey benüm mübtelâ olan göñlüm
Başıma bir belâ olan göñlüm
- 2 Götürüp kûh-i Kâfi arkasına
Kaddi anuñ dü-tâ olan göñlüm
- 3 Tatlu cânını eyleyüp kurbân
Hak yolında fedâ olan göñlüm
- 4 Râh-ı yâre koyup kamu varın
Mâ-sivâdan rehâ olan göñlüm
- 5 Hevesini hevâ-yı ʿaşka virüp
Hub hevâsi hebâ olan göñlüm
- 6 Fikr-i bezm-i elestle dâim
Mâil-i hoş- şadâ olan göñlüm
- 7 Şanasın şâh-ı ʿâlem olmışdur
Cümle senden gedâ olan göñlüm
- 8 ʿÂlemüñ cümle kaydını bırağup
Yine ʿaşk-ı Hudâ olan göñlüm
- 9 Ay u gün nûrına râğbet olmaz
Nûri maḥz-ı ziyâ olan göñlüm

⁷⁷ Ü₁ 30a, Ü₂ 23a, Ü₃ 22a

-78-

Me fâ'î lûn Fe'î lâ tûn Me fâ'î lûn Fe'î lûn

- 1 Gelûñ sizûn ile Rabb-i Râhîme yalvaralum
Kuşûrumuz añalum ol Kerîme yalvaralum
- 2 Du'â kabûl idici kula merhamet idici
Îlâhumuz vâr iken dâhî kîme yalvaralum
- 3 Hevâ-yı nefisle aldı vücûdî çünkü maraz
Turuñ tabîbe varalum hakîme yalvaralum
- 4 Muşallat oldu göñül mülküne cünûd-ı sivâ
Bize mu'în ola şâh-ı 'azîme yalvaralum
- 5 Çü hall olunmadı nefsinde nice müşkil var
Ne тұruruz o Hâbîr-i 'Âlîme yalvaralum
- 6 Seherde yüzümüzi yerlere sürüp Nûrî
Keremler assı Ğafûr u Hâlîme yalvaralum

-79-

Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn Müs tef'î lûn

- 1 Geldi sa'âdetle yine şehr-i şıyâm mâh-ı kıyâm
Enva'-ı ni'metle yine şehr-i şıyâm mâh-ı kıyâm

⁷⁸ Ü₁ 30a, Ü₂ 23b, Ü₃ 25a, , Ü₅ 8b

4 (b) ola : olan Ü₂

5 (a)çü: çün Ü₂

6 (b) Ğafûr u Hâlîm: Ğafûr-ı Hâlîm Ü₄

⁷⁹ Ü₁ 30b, Ü₂ 23b, Ü₃ 25a

Başlık: 'Acem Ü₁

Musammat gazel Ü₁

- 2 Hürrem kılup   bidleri n  r eyledi mescidleri
Kayd eyledi m  redleri   hr-i   y  m m  h-ı kıy  m
- 3 Mü'minler anda    d olur çok suçlular   z  d olur
  kb  ya   yru'z-z  d olur   hr-i   y  m m  h-ı kıy  m
- 4 Tesb  h    tev   di güzel   and  l    temc  d   güzel
  adr   güzel   ydy güzel   hr-i   y  m m  h-ı kıy  m
- 5       ları mesr  r ider c  n u dil   ma  m  r ider
Bu N  riyi p  r-n  r ider   hr-i   y  m m  h-ı kıy  m

-80-

M  s tefçi l  n M  s tefçi l  n M  s tefçi l  n M  s tef  i l  n

- 1 Y   Rabbi z  tu  n sırrıdur g      leri   and  n iden
N  r-ı   f  tu  n sırrıdur b  lb    leri n  l  n iden
- 2   Azze cel  l   n sırrıdur   arz-ı cem  l  n sırrıdur
Va  d-i vi   l   n sırrıdur       ları   ayr  n iden
- 3 C  n-ı cih  nı terk ider d  r-ı diy  n   or gider
  ayrı mur  d  t-ı n'ider ma  s  d vi   l-i c  n iden
- 4 Va  det   ar  b  n n    ider vuşlat kel  m  n g    ider
  albi siv  dan boş ider c  n  n  nı mihm  n iden

⁸⁰     30b,    .23b,     26a

Başlık:Rast    

Musammat gazel    

- 5 °Aşkuna pür gönüm evi yokdur murâd-ı dünyevî
Şems-i cemâlün pertevî Nûrîyi sûzân iden

-81-

Müs tef °i lün Müs tef °i lün Müs tef °i lün Müs tef °i lün

- 1 Derde devâ olmaz ise bî-çâre kullar neylesün
Dilde şafâ bulmaz ise bî-çâre kullar neylesün
- 2 Ey pâdişâh-ı bî-nişân günehuña irmez °aql-ı cân
Hayretde iken dü-cihân bî-çâre kullar neylesün
- 3 Kul bir za°if-i bî-mecâl °aklı aña olmuş °ikâl
Sensüz seni bulmak muhâl bî-çâre kullar neylesün
- 4 Cânlar umar vaşla ire şems-i cemâlünü göre
Taķat mı var epsem tura bî-çâre kullar neylesün
- 5 Ey Hayy u Kayyûm-ı ehad ihsânuñ umar kul od(vezin bozuk)
°Uşşâka itmezsen meded bî-çâre kullar neylesün
- 6 Mevlâ kayırmazsa kulu Nûri nice bula yolu
Menzil uzak dergâh ulı bî-çâre kullar neylesün

5 (a) °Aşkuna : °Aşkın ile

⁸¹ Ü₁.31b, Ü₂.25a, Ü₃.26b

Başlık: °Acem Ü₁ Ü₂

Musammat gazel Ü₁

3 (a) °ikâl : makâl Ü₂

4 (b) Taķat mı var : taķâti mi : Ü₁, Ü₂ / bî-çâre : neçâre Ü₂

-82-

Mef'û lû Me fâ'î lûn Mef'û lû Me fâ'î lûn

- 1 Ey şûfî şafâ ile devrân ide gör devrân
Gel 'âlem-i bâlâya cevân ide gör cevân
- 2 Dünyâyı gönülden sür 'aşk-ı Hakkâ cân ırgür
Ol vâdiye vâri gör seyrân ide gör seyrân
- 3 Tedbîri bırak âdem takdîri gözet her dem
Aklıñı derin 'âlem hayrân ide gör hayrân
- 4 Serrâdur eger zarrâ çün eyleyen ol Mevlâ
Kalbûñi idüp irzâ handân ide gör handân
- 5 Her işüñi ey bende Mevlâña danış sende
Müşküllerüñi anda âsân ide gör âsân
- 6 Gel nefsüñi tekmîl it merdümliğı tescîl it
Hayvânlığı tebdîl it insân ide gör insân
- 7 Ey Nûrî alup behre egme başuñı dehre
Şal katreni gel bahre 'ummân ide gör 'ummân

-83-

Müf te'î lûn Fâ'î lûn Müf te'î lûn Fâ'î lûn

- 1 Ğayrıyı neyler gönül dilde O mihmâniken
Cânı cihânı n'ider cânına cânâniken

⁸² Ü₁.32a, Ü₂.25a, Ü₃.26a

Musamat gazel Ü₁

⁸³ Ü₁.33a, Ü₂.24a, Ü₃.26a

1 (a) Ğayrıyı : ğayrı Ü₂

- 2 °Âşıkı gör sû-be-sû eyler anı cüst u cû
Anı ırakda şanur cümleye ol kâniken
- 3 °Âkil olân ey ulu Hakkâ olur mı °adû
Yerler ü gökler kamu hükmine fermâniken
- 4 Olsa kulı ger fuzûl şâh-ı cihân ise ol
Kullığa itmez kabûl °âleme sultâniken
- 5 Vâsıl olan kul eger meyyiti ihyâ ider
Câhil inanmaz gider dâhil-i imkân iken
- 6 Zâhid olan kalb gör Hakkı o gâyib şanur
Şems-i cemâlinden nûr lâmi°-i tâbâniken
- 7 Nûri bu sırr-ı nihân münkire olmaz °ayân
Vaḥdet-i zâta cihân âyet ü bürhâniken

-84-

Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lûn

- 1 Bî-ḳarâr olmak nedendür ey dil-i dîvâne sen
Yâna düşdûñ bilmezem pervâneveş nîrâne sen

2 (b) İrakda : İragdan Ü₂

3 (a) °Âkil : °Ârif Ü₁, Ü₃

4 Ü₂'de 6. Beyit

(a) Olsa kulı ger fuzûl : Olsa eger kul fuzûl Ü₁, Ü₃

5 Ü₂'de 4. beyit

6 Ü₂'de 5. beyit

6(a) o gâyib şanur : râh-ı o gâyip şanur Ü₂

7(a) Sırr-ı nihân : sırrî nihân Ü₂

⁸⁴ Ü₁.33b, Ü₂.26a, Ü₃.27b

- 2 Ol habîbüñ sen dahî nûr-ı cemâlinden eğer
Görmedin görmek semâ^c ile neden meydâne sen
- 3 Olmamışken câm-ı âşkuñ cur^casından teşnedâr
Bilmezem hiç kanda olduñ böyle bir mestâne sen
- 4 Cân gözin açup hâkâyık sırrını seyretmedüñ
Bî-ğabersin sırr-ı Yezdândan yûri bî-gâne sen
- 5 Kâse-i dil hasret-i meyden ço olsun münkesir
Nûri kesri iste mazmûm olasin cânâna sen

-85-

Fâ ^ci lâ tûn Fâ ^ci lâ tûn Fâ ^ci lûn

- 1 Vârını virmez mi bir yâr isteyen
Dârı terk itmez mi dildâr isteyen
- 2 Zâhidâ ^cizzet dilerseñ ^câşık ol
^cAşka kul olmaz mı hünkâr isteyen
- 3 Gizli tut cânuñda vuşlat sırrını
Sırrı setr itmez mi Settâr isteyen

3 (b) böyle bir : böylece bir Ü₃

4 (a) seyretmedüñ : seyretmedin Ü₃

⁸⁵ Ü₁.33b, Ü₂.26a, Ü₃.27b, Ü₅.7b

1 (a) virmez mi : vire mi Ü₁

(b) Dârı : Dar Ü₃

2 (a) ^cizzet : vuslat-ı ^cizzet Ü₃

- 4 Eylemez ağıâra sırrın âşikâr
Yâr ile bir gizli bâzâr isteyen
- 5 Eylesin bülbül gibi efgân-ı zâr
°Aşk-ı Hâk bağında gülzâr isteyen
- 6 Bâl ü per kayırmadı pervâneveş
Nâr-ı °aşka yandı envâr isteyen
- 7 Gözlerüm yaş yerine kan ağlasun
Dîdeye kıymaz mı dîdâr isteyen
- 8 Nûrinüñ sırrından alsın bir haber
°Âlem içre °âşık-ı zâr isteyen

-86-

Mef °û lû Fâ °î lâ tû Me fâ °î lûn Fâ °î lûn

- 1 °Âşıklarun vüçüdını aldı hevâ-yı Hû
Şûrîde kıldı anları zevk u şafâ-yı Hû
- 2 Yakdı cihânı °âşık-ı zâruñ inildisi
Bağrın delik delik ider çü nây-ı Hû
- 3 Hükmetdi pâdişâh olup iklim-i ma°nide
Kondı anuñ ki bâşına zill-i hü mâ-yı Hû

5 (a) efgân-ı zâr: feryâd-ı zar Ü₃

7 (a) Gözlerüm yaş yerine kan ağlasun : Gözlerum kan ağlasun yaş yerine Ü₅

⁸⁶ Ü₁.34b, Ü₂.26b Ü₃.28b

1 (a) °Âşıklarun : °Âşıkların Ü₃

(b) anları : °âlemi Ü₃

- 4 Şâd ol cemâl-i nûrî ile sende ey gönül
Gitdi ğamuñ çü zulmeti geldi ziyâ-yı Hû
- 5 Yakın görindi °âşık ol ravzâ-i şafâ
Gösterdi toĝrı yolları çünkim Hudâ-yı Hû
- 6 Bir kuru hây-ı hû şanur câhil bu şöhet
Bilmez zamîrin eylemez ircâ°-ı hây u Hû
- 7 Meclisde nice °âşık yıksa °aceb midür
Kaldurdu çünki perdeyi Nûrî likâ-yı Hû

-87-

Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lün

- 1 Cânumuñ cânânı Hû der sırrımuñ sulţânı Hû
Kâlbimüñ mihmânı Hû der derdimüñ dermânı Hû
- 2 Hû hüviyyet goncasıdur gül-sitân-ı vahdetüñ
Bülbülü Hû söyler anuñ bâĝı Hû bostânı Hû
- 3 "Kenz-i mahfî"nüñ kavî miftâhı derâ-yı gönül
Ġayb-ı muţlak sırrınuñ peydâsı Hû pinhânı Hû

4 (b) ğamuñ çü zulmeti : çü zulmeti ğamuñ Ü₃

5 Ü₃'de 4. Beyit

(b) çünkim : çünki / Hudâ-yı Hû : Berâ-yı Hû Ü₃

6 (a) şanur : saña Ü₁, Ü₂

7 (b) Nûrî : - Ü₃

⁸⁷ Ü₁.34b, Ü₂.27a, Ü₃.28b, Ü₅.8a

1 (b) mihmânı : mi°mârı Ü₅ / dermânı : dumanı Ü₂, Ü₃

2 (a) gül-sitân-ı vahdetüñ : vahdetüñ gülzârınuñ Ü₂, Ü₃

- 4 Dürr-i vaḥdet isteyen ṭalsın ḥaḳîḳat baḥrına
Dürr-i Hû der çün ḥaḳîḳat baḥrınıñ mercânı Hû
- 5 Naḳş olaldan dilde Hû aḡyârı görmez gözlerüm
Ḳapladı envârile afâkı Hû ekvânı Hû
- 6 Ṭolıdur Hûnuñ hevâsıyla zemîn (ü) âsmân
Anuñiçün döndürür eflâki Hû insânı Hû
- 7 Vâvi yokḍur hâ- i Hûnuñ aşlı çün bir ḥaḳkadur
Gösterür ol ḥaḳkada ʿaşıklara seyrânı Hû
- 8 Hûyile feth oldu çü mülk-i ʿamâ ʿaşıklara
Maʿnide meydân-ı ʿaşkuñ ṭûbı Hû çevgânı Hû
- 9 İsm-i aʿzam gizlidür hâsınde Allah isminüñ
Sañâ izhâr eyledi muzmer iken ol şânı Hû
- 10 Her ne isterseñ murâduñ Hûdan iste Nûriyâ
Çün saʿâdet kânı Hûdur raḥmetüñ ʿummânı Hû

-88-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Fa ʿû lün

- 1 Eser ʿaşkuñ yeli esḥâra ḳarşu
Öter bülbülliği gülzâra ḳarşu

7 (b) seyrânı : seyrân Ü₃

8 (a) mülk-i ʿamâ: Hûda milk-i ʿummân Ü₅

10 (a) Her ne : Her Ü₂

⁸⁸ Ü_{1.35a}, Ü_{2.27a}, Ü_{3.28b}

- 2 Cemâlûñ şu'lesinden tâb-dârum
Yanar pervâneym ol nâra karşı
- 3 Ne şabra tâkatüm var görmez isem
Ne görsem göz duyar envâra karşı
- 4 Yapar mi'câmârı 'aşkuñ dâr-ı 'aşkı
Yıkar dil-dârını dil-dâra karşı
- 5 Bugün yar olmayan 'aşkile yârûñ
Utanur yarın ol Ğaffâra karşı
- 6 Şalâtında devâma irse 'âşık
Turur el kavşurup Settâra karşı
- 7 Odur inkârile ikrârı münkir
Şanur ikrâr olur inkâra karşı
- 8 Görürsün Nûriyâ 'âşıklarına
Neler ihsân eder ağıyâra karşı

-89-

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Fâ 'û lün

- 1 Eyâ 'âlemlerün Raḥmânı Allah
Eyâ derdlilerün dermânı Allah

3 ve 4. Beyitler Ü3'de yer değiştirmiş

⁸⁹ Ü₁.35b, Ü₂.27b, Ü₃.19b

- 2 Eyâ düşkin kulunuñ dest-gîri
Eyâ dil tahtınuñ sultânı Allah
- 3 Bu gönñlüm gayriye aldanmağ olmaz
Çü sensin cânınuñ cânânı Allah
- 4 Gedâlardan saña lâyığ ne olsun
Hemân bir cânı var kurbânı Allah
- 5 Kuşûrına nazar kılma fakîruñ
Dirîğ itme aña ihsânı Allah
- 6 Bu Nûri kuluña eyle °inâyet
Ulaşdur vaşluña ol cânı Allah

-90-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Fa °û lün

- 1 Kâmu işüm haţâ استغفر الله
Kerem kıl ey Hudâ استغفر الله
- 2 Kuluñ kulluğa lâyığ ola şandum
Yañıldum ben gedâ استغفر الله
- 3 Fazîlet şandığı °ilmini nefşüm
Hicâb oldu baña استغفر الله

2 (b) tahtınuñ : °aşkınuñ Ü₃

⁹⁰ Ü₁.36a, Ü₂.29a, Ü₅.5a

- 4 Nedâmetle nedânum dersin aldum
Tutup semt-i fenâ استغفر الله
- 5 Alup gönlüm sivâdan yüz çevirdüm
Dönüp Hâkdan yaña استغفر الله
- 6 Alup taşşîrini Mevlâyâ °özü it
Di dâyim Nûriyâ استغفر الله

-91-

Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün Me fâ °î lün

- 1 Cemâlûñ nûrını göñlümde tâbân eyle yâ Allah
Vişâlûñ sırrını sînemde pinhân eyle yâ Allah
- 2 Vücûdum kaçresin garķ eyleyüp baħr-i ĥaķîķatde
Ledünnî °ilmi ile ķalbi °ummân eyle yâ Allah
- 3 Görüp göstermenüñ âyinesin dilde mücellâ ķıl
Bilüp bildürmenüñ °ilmini âsân eyle yâ Allah
- 4 Ĥalâş eyle televvün varķasından nefsi yâ ma°bûd
Temekkün kişverinden sırrı sulķân eyle yâ Allah
- 5 Cemâlî safķasında okınan âyât-ı °aşķ olsun
Bu Nûrî ķuluñı °aşķına bürhân eyle yâ Allah

4 (b) fenâ: ķabâ Ü₅

⁹¹ Ü₁. 36b, Ü₂. 29a, Ü₃.30a, Ü₅.4b

5 (b) °aşķına : °aşķ ile Ü₁ Ü₂ Ü₃

-92-

Mef'û lû Me fâ'î lû Me Fâ'î lû Fa'û lûn

- 1 Derdlîlere dermân idici Hâzret-i Allah
Müşkülli âsân idici Hâzret-i Allah
- 2 Ednâ kulına zerre kadar itse'inâyet
Âlemlere sultân idici Hâzret-i Allah
- 3 Kâbrinde ğaribâne yatan kûluna yoldaş
Îmân ile Kûrân idici Hâzret-i Allah
- 4 Kadrîn biline kâdre yetişmek kerem eyle
Ol kullara ihsân idici Hâzret-i Allah
- 5 Nûrî seni de oñsun ider lutfîle dil-şâd
Ġamlıları ħandân idici Hâzret-i Allah

-93-

Îlâhi Nûri

Fe'î lâ tûn Me fâ'î lûn Fe'î lûn

- 1 Âşkuña cânım bendedür bende
Dilâ sultânım sende bendedür sende
- 2 Baña ey mâlik itdüğün eylük
Bilürüm kemlik bendedür bende

⁹² Ü₁.36b, Ü₂.28b, Ü₃.30a

5 (a) dil-şâd : irşad Ü₂.dîşâd Ü₁

⁹³ Ü₁.37a, Ü₂.28a, Ü₃. 30b, Ü₅.2b

Başlık: Ü₅

- 3 °Âşık-ı zârûm dâyim ağlarum
Baña ol yârûm ðandedür ðande
- 4 Bildüm ol ðâzır ðalbüme nâzır
Bilmezem ðâtır ðandadur ðanda
- 5 Saña keşf olsa شَمَّ وَجْهَ اللَّهِ
Kanda bakarsañ andadur anda
- 6 Fenn-i °aşkuñda mâhir ol sende
Çün kemâl anda fendedür fende
- 7 İste cânânun gözle sultânun
Tâ ki ol cânun tendedür tende
- 8 Hâkka bir gâfil olmasa vâşıl
°İlmî ve'l-ðâşıl zandadur zanda
- 9 Nefsünü ey dil rind ü ma°nî kıl
Anda ra°bet bil rindedür rinde
- 10 Nûrî ol şâdık °aşkla yanuk
Dâimâ °âşık zindedür zinde

3 (a) ağlarum : ağızyan Ü₁, Ü₂

6 , 7,8, 9- Ü₁, Ü₃

10 (a) yanuk : fâyık Ü₁, Ü₃

-94-

İlâhi Nûri

Me fâ °î lûn Me fâ °î lûn Fa °û lûn

- 1 Hudânuñ luţfi var الحمد لله /
Cemâli âşikâr الحمد لله /
- 2 Vişâlî yolların kıldı münevver
Olup leyl ü nehâr الحمد لله /
- 3 Tecellî eyledi Sînâ-yı sırda
Görünüp nûr-ı nâr الحمد لله
- 4 Celâli heybetinden oldı hâşıl
Sivâyâ inkihâr الحمد لله
- 5 Kamuya bu cihân ağıâr olurken
Görindi bize yâr الحمد لله
- 6 Görindi gözüme ezhâr-ı envâr
Bu gün evvel bahâr الحمد لله

⁹⁴ Ü₁.37a, Ü₂.28a, Ü₃.29b, Ü₅.3a

Başlık: Ü₅

İrakî Ü₁

² Ü₂'de 4. beyit

3 (b) Görünüp : Görindi Ü₄

4 Ü₂'de 6. beyit

5 Ü₂'de 2. Beyit / Ü₅'de 6. Beyit

(a) Kamuya : Koya Ü₅

6 : Ü₂'d 9. Beyit Ü₅'de 8. Beyit

(a) Görindi gözüme: Göñül bâğı tolu Ü₅

(b) Bu gün: olup Ü₅ / evvel: ol Ü₁, Ü₃

- 7 Cemâlî şevkî ile ʿâşık-ı zâr
İder cânı nişâr الحمد لله
- 8 Cihân halkı kamû dermân umarken
Göñül derdin umar الحمد لله lah
- 9 Göñül bir kâra meyl itmek ne mümkün
İderken ʿaşk-ı kâr الحمد لله :
- 10 Görünen Nûriyâ hep nûr-ı Hâkdur
Dahî gayrî ne vâr الحمد لله

-95-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün

- 1 Çevgânım lâ-mekândur bî-mekânım bu mekân içre
Zamânımdur bu gün sâhib-zamânım ben zaman içre
- 2 Ehad çün hüküm-i vahdetde kavîdür vahidiyetden
Bilindüm vahdetile bu zemîn (ü) âsmân içre
- 3 Bulur bu ʿâlem-i kesretde vahdet sırrını el-Hâk
Bakup mir'ât-ı a'yâna gören aynüm ʿayân içre
- 4 Ser-â-ser gayb-ı âgyabdür şu'ûn-ı sırr-ı pinhânım
Çü şânım bî-nişânlıkdur nişânım ben o şân içre

8. Ü₅'de 5. Beyit

9 (a) itmek: itmiş Ü₅

⁹⁵ Ü₁.37b, Ü₂.29b, Ü₃.30a

4 (b) bî-nişânlıkdur: bâ-nişânlıkdur Ü₃

- 5 Ben ol Musâ-yı ma[°]niyem Tûrum Sînâ-yı sırrumda
Okuyam âyet-i "inni enallah" câna cân içre
- 6 Vücûdum hâteminde nakş olunmış ism-i a[°]zâm çün
Süleymân-ı zamân olsam devâdur [°]ârifân içre
- 7 Atar tîr-i kazâ-yı câna cânım kıvs-i kudretten
Urur maksûdını itmez ha[°]ta tîr ol kemân içre
- 8 Hümâ-yı himmetüm ger sâye şalsa bir gedâ üzre
Aña hem-tâ bulunmaz bunca şâhân-ı cihân içre
- 9 Mesîhe uğradı rûh-ı revânım çarh-ı çârümde
Bir itdüm rûhı ruhu'l-lahla ey Nûri ân içre

-96-

- Fe [°]i lâ tün Me fâ [°]i lün Fe [°]i lün
- 1 [°]Âşıkum cânım bâde-i [°]aşka
Kul kurbânım bâde-i [°]aşka
- 2 Her ki şâdıkdur bağı yanıkdur
Cânı [°]âşıkdur bâde-i âşka
- 3 Ol ki nûş itdi câna cân katdı
Vârını şatdı bâde-i [°]aşka
- 4 Kâlbi yanmışdur cânı kalmışdur
Ten boyanmışdur bâde-i [°]aşka

9. Ü₂'de 4. beyit, Ü₃ de 7. beyit

⁹⁶ Ü₁.38a, Ü₂.29b, Ü₃.30b

- 5 Baş ile cânı ʿilm-i ʿirfânı
Beʿy idüp ânı bâde-i ʿaşka
- 6 Cismümüz yansa külli kül olsa
Cânumuz kıansa bâde-i ʿaşka
- 7 Nûriyâ muṭlaḳ yüksek alçaḳ
Teşnedür el- Hâḳ bâde-i ʿaşka

-97-

Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün Müs tefʿi lün

- 1 Zikru'llah ḳalbi nûr ider ʿâşıkları mesrûr ider
Göñülleri maʿmûr ider yanalum zikru'llah ile
- 2 Zikru'llah cânlara cândur derdli dillere dermândur
Allah'dan bize ihsândur yanalum zikru'llah ile
- 3 Zikru'llah eflâki geḳer lâhut illerine göḳer
Vuşlat ḳapuların açar ḳanalum zikru'llah ile
- 4 Zikru'llah ʿaşka ser-mâye sâlikuñ ḳalbine mâye
Ulaşdurur ol Mevlâya ḳanalum zikru'llah ile
- 5 Zikru'llah Ḳur'ân'ıñ sırrı şanma ol Ḳur'ân'dan ayrı
Yok hidâyet andan ḳayrı ḳanalum zikru'llah ile

⁹⁷ Ü₁.38a, Ü₂.29a, Ü₃.30b

Başlık: Hüseyinî ʿaşiran Ü₁

Musammat gazel Ü₁

3 (b)ḳanalum : yanalum Ü₂

4 (b) ḳanalum : yanalum Ü₂

5 (b) ḳanalum : yanalum Ü₂

6 ʿÂşık kim zikru'llah ide gözlerinden perde gide
Hakkuñ cemâlin seyride kıanalum zikru'llah ile

7 Vird idinseñ zikru'llahı ey Nûri bulursın râhı
Seyr idersin zâtu'llahı kıanalum zikru'llah ile

Yanalum ʿaşku'llah ile

-98-

Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün Me fâ ʿî lün

1 Semâdan sırr-ı tevḥîdî tıyan gelsin bu meydâne
Derûnice bu gün Allah diyen gelsin bu meydâne

2 Görenler nûr-ı Ğaffârı tıyanlar sırr-ı Settârı
Cihânda şîşe-i ârı şıyan gelsin bu meydâne

3 Şalâdur ehl-i ʿirfâna getürsin cânı kıurbâna
Bugün bâşını meydâne kıoyan gelsin bu meydâne

4 Geçüp bu âbile gilden daḥî cümle heyâkilden
Bu dünyâ naḳşını dilden yuyan gelsin bu meydâne

6 (b) kıanalum : yanalum Ü₂

7 (b) kıanalum : yanalum Ü₂ Ü₃ : yanalum: kıanalum Ü₃/yanalum ʿaşk-ı ilâhiyle-Ü₂

⁹⁸ Ü₁.38b, Ü₂.30a, Ü₃.31a

Başlık: Nevâ Ü₁

Musammat gazel Ü₁

1 (b) Derûnice : derûn içre Ü₃

2 (b) ârı : âbı Ü₃

- 5 Göñül maqşûdını buldı cihân envârile taldı
Bugün Nûri imâm oldı uyan gelsin bu meydâne

-99-

Mef[°]û lü Fâ[°]i lâ tün Mef[°]û lü Fâ[°]i lâ tün

- 1 [°]Aklîle irmek olmaz esrâr-ı [°]âşıkâna
[°]Allâmeler yetişmez eṭvâr-ı [°]âşıkâna
- 2 Bülbüller ile her-bâr olmayıcaḡ seher-zâr
İrmek olur mı ey yâr gülzâr-ı [°]âşıkâna
- 3 Dîler îseñ dil-ârâ ḡo ḡayri dil-ârâ
Ṭut ḡûş-ı cânı yârâ aḡbâr-ı [°]âşıkâna
- 4 Sırr-ı vücûdı ey dil sen mazhar-ı [°]aṭâ bil
Añlar isen naḡar ḡıl aşâr-ı [°]âşıkâna
- 5 Dost yüzinüñ niḡâbı cân ḡözinüñ ḡicâbı
Vîrir mi iḡticâbı ebşâr-ı [°]âşıkâna
- 6 Ğavvâş-ı baḡr-ı [°]aşḡ ol ma[°]nâ şadeflerin bul
Bulmaḡ dileriseñ yol şeh-vâr-ı [°]âşıkâna
- 7 Şerḡ itdi Ḥaḡ şudûru keşf eyledi umûru
Müstagraḡ oldı Nûri envâr-ı [°]âşıkâna

⁹⁹ Ü₁.39a, Ü₂.30b, Ü₃.31a

1 (a) [°]Aklîle : [°]Aklîlile Ü₂

6 (a) Ğavvâş : Ğavvâş : havvâs Ü₃ / bul: ol Ü₂

-100-

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

- 1 Nice bir ma'ksûd idinmekler sivâyı ey dede
Nice bir ma'bûd idinmekler hevâyı ey dede
- 2 Fikr ü zikr ü dînüñi dünyâyâ virmek var mıdur
Bu ne işdür kim unutduñ sen Hüdâyı ey dede
- 3 Çün zamîruñ ğayriye ircâ' itdüñ nef'î yok (Vezin Bozuk)
Rûz u şeb evrâd idinseñ hûy u hây-ı ey dede
- 4 Yokluğu 'âdet idüñ kim vâmile vâr olasın
Bulmak ister iseñ fenâ içre be'âyı ey dede
- 5 İsteyenler derd-i 'aşkuñ Nûriden dermânını
Yine 'aşkı buldılar derde devâyı ey dede

-101-

Fâ 'i lâ tün Me fâ 'i lün Fe 'i lün

- 1 'Abd-ı bî-çâre tensün ey bâri
'Avnuñ olmazıse aña yârı
- 2 Ey kerem kânî lu'fu çok Mevlâ
Gözle ol derd-mend-i nâ-çârı

¹⁰⁰ Ü₁.39b, Ü₂.30b, Ü₃.31b

2 (a) Fikr ü zikr: Zikr ü fikr Ü₂

¹⁰¹ Ü₁.39b, Ü₂.31b, Ü₃.31b

1 (a) bâri : yârı Ü₂

- 3 Žu'afâya 'inâyetüñdür olân
Re'fet-i zâtuñuñ sezâvârı
- 4 Ârınur dil-i siva sevâdından
Feyz-i aḳdes olur ise cârî
- 5 'Aşḳ-ı Mevlâ ile 'ibâdet iden
Unudur cennetile enhârı
- 6 Bakma Nûrî kuluñ kuşurına
Ey 'ibâduñ 'uyûbî Settârı

-102-

Mef'û lü Me fâ'î lün Mef'û lü Me fâ'î lün

- 1 Cânâna şalup cânı aldum yine cânânı
Bâḳîde olup fânî buldum dem-i Raḥmânı
- 2 Vaḥdet iline girdüm vuşlat demine irdüm
Ben anda 'ayân gördüm ol şâh-ı cihan-bânı
- 3 Vuşlatla şeref- yâbum çün şems-i cihân-tâbum
Bir cevher-i nâ-yabum şarrâfı bilür ânı
- 4 Şehbâz-ı ilâhîyem ser-bâz-ı güvâhîyem
'Ummânlara mâhîyem dürr-i 'âlem irfânı

3 (b) Sezâvârı: sezvârı Ü₃
¹⁰² Ü₁.40b, Ü₂.32a, Ü₃.32b

2 (b) şâh-ı cihan-bânı : cihan-bânı Ü₁

3 (a) Vuşlatla şeref- yâbum : Vuşlat-ı şeref- yâbum Ü₁

(b)nâ-yâbum:tâbân Ü₂

5 İrşâda olup fermân derdlilere kılam dermân
Sultânı olam sultân buldum çün o sultânı

6 Hürşîd-i ziyâ-güster nûr-ı Hakkâ 'âşıkdur
Nûrîden añı ister ol 'ârif-i Rabbânî

-103-

Müs tef'î lün Müs tef'î lün Müs tef'î lün Müs tef'î lün

1 "Ölmezden evvel öldiler" Hakk yolunuñ 'âşıkları
Bâki hayâtı buldılar Hakk yolunuñ 'âşıkları

2 Çün şâh-râha gitdiler vuşlat iline yetdiler
'Ârş üzre seyrân itdiler Hakk yolunuñ 'âşıkları

3 Deryâ-yı 'aşka girdiler dürr-i muhabbet derdiler
Hakkıñ cemâlin gördiler Hakk yolunuñ 'âşıkları

4 Cân-ı cihânı kodılar bu dünyâdan el yudılar
Yetmez mi Allah dediler Hakk yolunuñ 'âşıkları

5 Ey Nûrî gel sen dâhî vâ bu yolda kıl cânı nişâr
Elbette bulur vaşl-ı yâr Hakk yolunuñ 'âşıkları

¹⁰³ Ü₁.40b , Ü₃.33a

Başlık:Acem Ü₁

Musammat gazel Ü₁

1 (b) Hakk yolunuñ : Hakk Teâla Ü₃

-104-

Fe ʿi lâ tûn Me fâ ʿi lûn Fe ʿi lûn

- 1 ʿAşk-ı Hâk her kimin ola yârı
Hâr ider gözlerîne ağıyârı
- 2 Kanda eyler ise nazar ʿâşık
Görinür anda vuşlat âşârı
- 3 ʿÂlem içre bu cümle mevcûdât
Kabza-i kudretindedür vârı
- 4 Ne vücûdı ola cebâbirenüñ
Vâriken kahramân-ı Kahhârı
- 5 Ne ʿaceb ebleh olur ol zâhid
Değişir vaşl-ı hûra dîdârı
- 6 Bilse ʿâşık vişâli nâr içre
Cenneti koyup isteye nârı
- 7 Sırr-ı zâtuñ şu'ûnını gör kim
Cümleden ʿârî cümlede sârî
- 8 Gele ey Nûri söyleme şabr it
Yeter açduñ bu sırr-ı Settârı

¹⁰⁴ Ü1.41a, Ü2.32b, Ü3.33b

5 (a) ʿaceb ebleh : ʿacebleh Ü₃ / zâhid: zâhidâ Ü₃

(b) dîdâr : dildâr Ü₂

8 (b) Sırr-ı Settâr: sırrı Ü₂

-105-

Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lâ tûn Fâ °i lûn

- 1 Feyz-i Hâk dil kaçresin deryâ-yı °ummân eyledi
Nûr-ı muṭlaḳ zerresin ḥurşîd-i tâbân eyledi
- 2 Nice añmasın ḳulı ânũñ ulu iḥsânını
Hecrle giryân iken vaşlıyla ḥandân eyledi
- 3 Ḳullıḡa itmez iken ol nice sulṭânı ḳabûl
Bir gedâyı kîşver-i ḳurbinde sulṭân eyledi
- 4 Sînesini pâre pâre eyleyen °âşıkıaruñ
Merhem-i luṭfı ile derdîne dermân eyledi
- 5 Gâhi ilmini hicâb idüp nice °âlimlerũñ
Gâhi ûmmi ḳullara yolları âsân eyledi
- 6 Düşmanına dostınuñ nûrını nîrân eyleyüp
Dostuna düşmanlarũñ nârını gülîstan eyledi
- 7 Ey göñûl °âşık isen seyr ü şafa ḳılma şaf
°Âşık-ı ma°şuk olan ol sırr-ı pinhân eyledi

¹⁰⁵ Ü₁.41a, Ü₂.33a, Ü₃.33b, Ü₅.6b

Başlık:Der maḳâmı segahÜ1

2 (a) anmasın : anasın Ü₃/ anuñ : Hakkuñ Ü₅ / anmasın: anasuñ Ü₃

(b) vaşlıyla : vaşlına Ü₅

3 (a) Ḳullıḡa : Ḳullıḡına Ü₅

5 ve 7. Beyit – Ü₁, Ü₃

6 (a) nîrân: seyrân Ü₅

- 8 Ol Cenâb-ı Hâzretüñ ʿâşıqları maḥcûb iken
Açtı elṭâfı yüzün Nûriye iḥsân eyledi

-106-

Fâ ʿi lâ tûn Fâ ʿi lâ tûn Fâ ʿi lâ tûn Fâ ʿi lûn

- 1 Mazhar-ı elṭâf-ı zât olduk gelen gelsün beri
Maṭlaʿ-ı nûr -şifât olduk gelen gelsün beri
- 2 Fazl-ı Hâk bize geyürmişdür ḥilâfet ḥilʿatin
Şehriyâr-ı şeş-cihât olduk gelen gelsün beri
- 3 Nuşret âyâtin yazup menşûrımızda ol Hudâ
Kâhir-i ḥarb-i ʿâdât olduk gelen gelsün beri
- 4 Mecmaʿül baḥreyn mesken kıldı Hızr-ı ʿaqlımız
Menbaʿı "Âb-ı ḥayât" olduk gelen gelsün beri
- 5 Zâhir-i bâtında çün fetvâyile rû'yâyile
Halli cümle müşkilât olduk gelen gelsün beri
- 6 Tevbe ve telkîni iḥsân eyleyüp Kâdir ilah
Râci-i ʿafv-ı ʿuşât olduk gelen gelsün beri
- 7 Nûriyâ Mevlâ şırât-ı müstekîmin bildirüp
Mürşid-i râh-ı necât olduk gelen gelsün beri

8 (b) iḥsân : nûmâyân Ü₅

¹⁰⁶ Ü₁.41b, Ü₂.33a

7 (a) bildirüp: böyledüp Ü₁, Ü₂

-107-

Fe ʿi lâ tün Me fâ ʿi lün Fe ʿi lün

- 1 Geldi Hâkdan vücûd-ı hâkkanî
Kalmadı dilde hazz-ı nefsanî
- 2 Dil mükevven tecellîsin buldı
Göze almaz hayâl-i ekvânı
- 3 Zerresin şems-i zâta ırgürdi
Neylesün gayri mâh-ı tâbânı
- 4 ʿÂşıkı nefsüne kıyâs itme
Kânısın bildüğün hevâ kânı
- 5 Gitti andân keşâfet-i ʿunşur
Oldı anuñ vücûdı ruḥânî
- 6 Renge aldanmaz ehl-i temkînüñ
Kodı telvîn ilinde elvânı
- 7 Cânınuñ cânıdur çü ol cânân
Nûriyâ sende gör o cânânı

¹⁰⁷ Ü₁.42a, Ü₂.33b, Ü₃.34b

Başlık: ʿİraq Ü₁

2 (a) Dil : Dilde Ü₂ / mükevven : bu gün Ü₃

4 (a) nefsüne : nefsiyle Ü₁

-108-

Fâ ‘î lâ tûn Fâ ‘î lâ tûn Fâ ‘î lûn

- 1 Nefsini ‘ârif kılân gelsün beri
Sırrına vâkıf olan gelsün beri
- 2 Okıyup “‘ilm-i ledûn”nîden sebağ
Dersi Mevlâdan alan gelsün beri
- 3 Anlayup ikra‘ kitâbuñ sırrını
Ġayrıyı elden şalan gelsün beri
- 4 Arayup vîrâne dillerde Hâkuñ
“Kenz-i maḥfî”sin bulan gelsün beri
- 6 Ma‘rifet dürrîni iḥrâc itmege
Baḥr-ı tevḥîde talan gelsün beri
- 7 Boşalup hubb-ı sivâdan Nûriyâ
‘Aşk ḥaḳkıyla tolan gelsün berî

-109-

Müs tef‘î lûn Müs tef‘î lûn Müs tef‘î lûn Müs tef‘î lûn

- 1 Ey mürşid-i ḥalk-ı cihân müşkilümüz eyle beyân
Maṭlûbumuz budur hemân göster bize râh-ı şavâb

¹⁰⁸ Ü₁.42a, Ü₂.33b, Ü₃.34b

3 (b) Ġayrıyı: Ġayrı Ü₃

4 (a) Hâkuñ: Hâḳkuñ Ü₂

¹⁰⁹ Ü₁.49b

Başlık: Nevâli sâyık Ü₁

- 2 Zıkr eylemek devrânile tevhîd idüp i'cânile
Lâ-siyyemâ-l-hân ile câyiz midür vir gil cevâb
- 3 İstebnu lek vâ'izleri şarf bâbunuñ 'âlimleri
Devrân ile zâkirleri teşyi' iderler nâ-şavâb
- 4 'Aşk-ı ilâhîden toyân zikrinde bir hâlet bulan
Devrânile hayran olan 'âşıklara yokdur hesâb
- 5 Fetvâ virenler gördiler taḥrîme naş bulmadılar
Ehline câiz didiler ey isteyen şâfi cevâb
- 6 Beş-altı yüz yıldan beri itmiş meşâyıḥ pîrleri
Bulmuş delîlin her biri yazmışlar anda çok kitab
- 7 Bu yolda ehl-i i'tizâl evvel gelüp itmiş cidâl
Anlar yolın tutan ricâl bulmadılar râh-ı şavâb
- 8 Fâsıkları taḡlîz için ol semti tıtdı muḫniçün
'Ayb olmaya anuñ için kim oldur ehl-i ihtisâb
- 9 Çünkü çoḡaldı ihtilâf 'âlim olan itmez hilâf
Câhil ider lâf (ü) güzâf nâ'ik olur her bir gurâb
- 10 Manşûş olanları koyan rah-ı ta'aşşubda olan
Nefsi hevâsına uyan câhillere vardur 'ikâb
- 11 Biz bunda gör kim neylerüz ne it deyû emr eylerüz
Ne itme deyû söylerüz inşâfa ensebdür bu bab

- 12 Tafşîlin istersen eger Nûrîye al sen haber
Aķvâli cem^c itmiş ol er "vallâhu a^clem bi's-şevâb"

-110-

Müs tef^c i lün Müs tef^c i lün Müs tef^c i lün Müs tef^c i lün

- 1 °Âşık olanlar ol güle nâlân-ı zikru'l-lah olur
Şadık olanlar derdile giryân-ı zikru'l-lah olur
- 2 °Aşkuñ ile çûş eyleyen onuñla dil-hûş eyliyen
Bir katresin nûş eyleyen °ummân-ı zikru'l-lah olur
- 3 Şarf itse °âşık mihmetin zevķ itse °aşkıñ lezzetin
Bulsa vişâluñ şevketin sultân-ı zikrul-lah olur
- 4 Gel gör hakâyık illerin der anda vahdet güllerin
Gûş eyleyen bûlbûlerin handân-ı zikru'l-lah olur
- 5 Nûrî visâle cân atar ağlar yaşına dem kıatar
Dîvâneler şeklin tutar hayrân-ı zikru'l-lah olur

110 . Ü₁.13b, Ü₂. 11b,
Başlık:°uzzâl der makam Ü₁
Musammat Ü₁
4 (a) Vahdet : magna Ü₂
(b) handân : şadân Ü₂

4.KIT'A VE NAZIM

-1-

Fâ °i lâ tün Fâ ° lâ tün Fâ °i lâ tün Fâ °i lün

- 1 Sırr-ı tevḥîdüñ Ḥudâyâ kıl tecellîsin °ayân
- 2 Tûr-ı tende tâ ki lâ ya°kıl ola Musâ-yı cân
- 3 Dîde-i dil açılup görsün cemâlüñ nûrını
- 4 Sîneler çâk eyleyüp girsün semâ°a °âşıkân

-2-

Mef °û lü Me fâ °i lü Me fâ °i lün Fa°

- 1 İtsün sivâyı nâr-ı celâlüñ iḥrâk
- 2 Kılısun gönülde nûr-ı cemâlüñ işrâk
- 3 Nûrî kuluñı nâr-ı firâka yakma
- 4 Bulmuşlar iken sırr-ı visâlüñ °uşşâk

-3-

Fe °i lâ tün Fe °i lâ tün Fe °i lâ tün Fe °i lün

- 1 Bir gice Ḥazret-i Eyyûba hem-civâr olduk
- 2 °İnâyet itdi Ḥudâ luṭf-ı yâre yâr olduk
- 3 Gezer iken yâluñız gülistân-ı vaḥdetde
- 4 Seḫerde güller ile söyleşüp hezâr olduk

¹ Ü₁. 31b , Ü₃.26a

² Ü₁.24b, Ü₃.19b

³ Ü₁.51b

5. MÜFRETLER (BEYİTLER)

-1-

Mef'û lü Me fâ'î lün Mef'û lü Me fâ'î lün

Bir bende-i miskinem yâ Rabbi kerem eyle
Der-mânde düşkünüm yâ Rabbi kerem eyle

-2-

Mef'û lü Fâ'î la tün Mef'û lü Fâ'î la tün

Ol yüce yâri gördüm yâr üzre yâri gördüm
Âlem'adu olursa ben yâri yâri gördüm

¹ Ü₂.42b, Ü1.51b

² Ü₂.42b

5.ARAPÇA VE FARŞA ŞİİRLER

Arapça Şiir¹

أبشروا يا أيها العشاق قد نيل النوال اشرقت من مطلع الأطاف أنوار الجمال
 بعد ما كانت يرتاض القلب جرزا يابسا أينعت من أثمارها من عينها فاض الزلال
 لا تكونوا تاركين لانتهاز الفرصة فاتقوا تضييع عمر قبل أيام الوصال
 لا يرى مطلوبه من كان أعمى همّا ماسئلوا ارتفاع الغير عن عين الخيل
 إن في الأرض لآيات لأصحاب النهى فانظروا حتى تروا آثار أحكام الجلال
 أحكمت آياته في عين مخلوقاته أجريت أحكامها فيهم بأفضال الكمل
 فانتبه يا أيها النورى عن صوم الفراق
 وابتغ عيد الوصال قائلا هذا الهلال

Farsça Şiir²

أي جمالت آرزوي ماشود وي بنورت ديدها بناشود
 نار عشقت ملك دل مي سوزوش دود آهم بر فلك بالا شود
 كس نه داخل حال ما اندر جهان قطره مادر يس دريا شود
 كر نظر كردد بماد لدار ما فرش مانند عرش أعلا شود
 چشم جانت نور يا بكشايين
 نور ذاتش درهم ييدا شود

¹ Ü₁.28a, Ü₂.22a² Ü₁.11a, Ü₂.9b

ÖZGEÇMİŞ

1967 Adana doğumluyum. İlk, orta ve lise tahsilimi Adana'da tamamladım. 1991 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldum. 2 yıl Adana İmam-Hatip lisesinde öğretmenlik yaptıktan sonra 1996 yılında F.Ü İlahiyat Fakültesine, Türk -İslam Edebiyatı dalında Araştırma Görevlisi olarak girdim ve halen aynı görevime devam etmekteyim. Yüksek lisansımı F.Ü Fen-Edebiyat Fakültesinde tamamladım. Evli ve iki çocuk annesiyim.

